

आमा

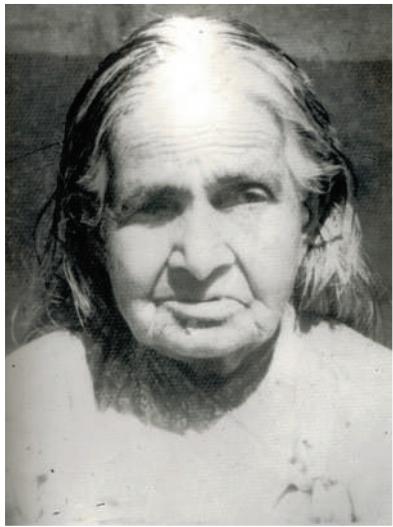
स्तुति स्मृति

सूब. भवानी पौड्याल

स्व. सुराबुवा गोविन्दप्रसाद पौड्याल
(वि.सं.: १९६० - २०१६)

स्व. साशामा शिवमाया पौड्याल
(वि.सं.: १९६७ - २०५५)

स्व. भवानी पौड्यालको घर (भूकम्पअधि)

आमा

स्तुति- स्मृति

सल्लाहकार
दामोदर पौड्याल

संयोजन
वासुदेव पौड्याल
दिवाकर पौड्याल

त्यवस्थापन
बिनु गौतम पौड्याल (विनया)
भवानी दवाडी पौड्याल (दीपा)

प्रकाशन
भगानी पौड्याल स्मृति प्रतिष्ठान
भद्रवास, काठमाडौं

आमा: स्तुति-स्मृति स्मारिका

संस्करण : प्रथम

प्रकाशन मिति : २०८१ फागुन ३

सर्वाधिकार© : प्रकाशकमा

प्रकाशक : भवानी पौड्याल स्मृति प्रतिष्ठान

कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका, वडा नं.-३

भद्रवास, काठमाडौँ

मुद्रक : सुनगाभा अफसेट प्रेस प्रा. लि.

“जननी जन्मभूमिश्चः स्वर्गादपि गरीयसी”

समर्पण

जन्म: २००४/०४ - स्वार्गरोहण २०८०/११/१५

भवानी पौड्याल समृति प्रतिष्ठान

एवं

सम्पूर्ण पौड्याल परिवार

आमा स्तुति स्मृति

यो प्रकाशन हाम्री प्रातः स्मरणीय आमा स्वर्गीय भवानी पौड्यालमा समर्पित छ ।

विशेषगरी आमासँगका स्मृति, संस्मरण र भावनात्मक अभिव्यक्तिहरूको संग्रह हो यो प्रकाशन । यस प्रकाशनमा दिवङ्गत आमाका सम्बन्धमा लेखिएका लेख/रचनाहरूलाई हामीले स्मारिकाका रूपमा संगृहीत गरेका छौं । त्यसैले यस प्रकाशनलाई ‘श्रद्धाव्जली स्मारिका’ भनेका हाँ ।

आमाले हामीलाई गर्भमा राखेर, पीडा सहेर जन्म दिनुभयो, धर्ती देखाउनुभयो, हुक्काउनुभयो, बढाउनुभयो, संसार देखाउनुभयो, सक्षम र सबल बनाउनुभयो । हाम्रो आदर्श, संस्कार र सभ्यताको मुहान नै हाम्री आमा हुनुहुन्थ्यो । कति दुःखकष्ट सहेर हाम्रो खुशी खोज्नुभयो । माया, दया, क्षमा, प्रेम, सहनशीलताकी प्रतिमूर्ति आमाको जीवनका सम्बन्धमा लेखे र बोले शब्दहरू नै हामीसँग छैनन् भैं लागछ ।

आमाको साथमा रहँदाका स्मृतिहरू हाम्रा मानसपटलमा आइरहेका छन् तर पनि ती सबैलाई भन्न र लेखन सकिरहेका छैनौं । सन्तानले हरसम्भव प्रयास गर्दा पनि आमाप्रतिको कर्तव्य र स्नेह पूर्ण हुन सक्दैन । दशधारा दूधको हामी सधै ऋणी नै रहेका छौं । उहाँले देखाउनुभएको सत्मार्गमा हिँड्नु नै उहाँप्रतिको सच्चा श्रद्धाव्जली हो जस्तो लागछ । आमाको जीवनमा आधारित केही शब्दहरूबाट आमाको स्तुति र स्मृति गरेका छौं । आमाको नाममा पारिवारिक स्रोत र संलग्नतामा ‘भवानी पौड्याल स्मृति प्रतिष्ठान’ गठन गरेका छौं । पूजनीय बुबाको सल्लाहअनुसार वार्षिक तिथि-कर्मदेखि अतिरिक्त सामाजिक कार्यहरू गर्ने जमर्को हामीले गरेका छौं ।

यसलाई हामीले पारिवारिक जिम्मेवारी, दायित्व र कर्तव्यका रूपमा सीमित गरेका छौं । यस्तो काम भावी पुस्ताका लागि समेत प्रेरणाको स्रोत हुनसक्ने हामी ठान्दछौं ।

स्वर्गीय भवानी पौड्याल एउटा मध्यमवर्गीय परिवारकी छोरी, मध्यमवर्गीय परिवारकी बुहारी र त्यही मध्यमवर्गीय परिवारकी आमा हुनुहुन्थ्यो । उहाँ एउटी सर्वसधारण नारी हुनुहुन्थ्यो । सादा, सरल र श्रमशील जीवन नै उहाँको परिचय थियो । किशोरी अवस्थासम्म उहाँले पढाइलेखाइको अवसर पाउनु भएन । किशोरी अवस्थामै उहाँको विवाह भयो । सामान्य गृहिणीको रूपमा उहाँको किशोर जीवन शुरु भयो र सतसत्तर वर्षमा सामान्य गृहिणीकै रूपमा जीवनको अवसान पनि भयो । यस अर्थमा उहाँको गाहस्थ जीवन एउटी गृहिणी नारीको भन्दा फरक छैन ।

सामान्य गृहिणीमात्र हुनु एउटा कुरा हो, तर असल गृहिणी हुनु अर्को कुरा हो । नेपाली समाज र घरपरिवारमा असल गृहिणीको भूमिका विशिष्ट रहैदैआएको

छ । असल गृहिणीहरू घरपरिवारमा मात्र परिचित हुँदैनन्, बाहिरतिर पनि परिचित हुन्छन् । छिमेक, टोल र गाउँमै पनि उनीहरू असल नारीका रूपमा कहलाउँछन् । स्वर्गीय भवानी पौड्याल पनि त्यस्तै असल गृहिणी हुनुहुन्थ्यो ।

स्वर्गीय भवानी पौड्यालमा एउटी असल गृहिणीका रूपमा घरायसी कामहरू सम्पन्न गर्ने र घर सञ्चालन गर्ने सन्दर्भमा केही सीपहरू थिए । उहाँका ती सीपहरू सम्भवतः घरबाहिर त्यति परिचित रहेनन्, घरपरिवारमै सीमित रहे । यद्यपि, समाजमा उहाँको छ्विअसल गृहिणीकै रूपमा स्थापित छ । एउटी असल, इमानदार, सहृदयी र आफ्नो काम-कर्तव्यप्रति निष्ठावान नारीको छ्विनि निर्माण गर्न उहाँ सफल हुनुहुन्छ । उहाँ जुन धरातलमा हुनुहुन्थ्यो र जेजस्तो अवस्थामा हुनुहुन्थ्यो, त्यही अवस्थामा उहाँलाई प्रस्तुत गर्ने काम हामीले यस प्रकाशनमा गरेका छौं । असल बुहारी, असल आमा र असल हजूरआमाका रूपमा रहेकी एउटी असल गृहिणीलाई असल गृहिणीकै रूपमा प्रस्तुत गर्ने काम भएको छ ।

एकाध अपवादबाहेक यो प्रकाशन नितान्त पारिवारिक हो । यसको संयोजन, लेखन, सम्पादन, व्यवस्थापन र प्रकाशनमा पारिवारिक सहभागिता रहेको छ । ‘एउटी असल आमालाई बिर्सिनु हुन्न, नविसौँ’ भन्ने ध्येय हाम्रो हो ।

हाम्री आमाको दुखद निधन भएको एक वर्ष पूरा भएको छ । आमाको देहावसानको क्षणमा हाम्रो निवासमा उपस्थित भई सान्त्वना दिनुहुने, आमाको पार्थिव शरीरलाई वागमती घाटसम्म पुऱ्याएर सदगति गर्न सहयोग गर्नुहुने दाजुभाइ, आफन्त, छिमेकी, गुठीयार (मलामी) आदि सबैमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौं । सशरीर उपस्थित भएर वा अन्य माध्यमबाट आमाको निधनप्रति शोक व्यक्त गर्नुहुने, श्रद्धाङ्गली अर्पण गर्नुहुने र हामीलाई समवेदनासहित सान्त्वना दिनुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरू र संघसंस्थाहरूप्रति पनि हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौं ।

सम्पादनमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने आदरणीय भिनाजु (आमाका जेठा ज्वाइँ) प्रति नतमस्तक रहन्छौं । आमाको स्मृतिमा कवितापुष्ट प्रदान गर्नुहुने प्रा.डा. ऋषिराम पोखरेल, मेरा अभिन्न मित्र रामकुमार थापालगायत सबैमा हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछौं ।

प्रथम वार्षिकीका अवसरमा हाम्री श्रद्धेय, ममतामयी माता भवानी पौड्यालमा हार्दिक श्रद्धाङ्गली अर्पण गर्दछौं ।
हार्दिक श्रद्धाङ्गली !

वासुदेव पौड्याल

अध्यक्ष

भवानी पौड्याल स्मृति प्रतिष्ठान
कागेश्वरी मनोहरा-३, काठमाडौं

विषयसूची

१.	प्रकाशकीय - आमा स्तुति स्मृति	
२.	एउटी सज्जन नारी/दामोदर पौड़्याल	१
३.	मेरी आमाको जीवनकथा/वासुदेव पौड़्याल	६
४.	आमाविनाको घर/दिवाकर पौड़्याल	२१
५.	सासूआमा होइन आमा/बिनु गौतम पौड़्याल (विनया)	२३
६.	आमाको सम्झनामा/भवानी दवाडी पौड़्याल (दीपा)	२८
७.	आमाको स्मृति/लक्ष्मी पौड़्याल भट्टराई	३१
८.	मेरी आमा/बिनु पौड़्याल खनाल	३४
९.	धड्की बस मनमा/सरला पौड़्याल सुवेदी	३७
१०.	हजूरआमाको सम्झनामा/विरच्चि पौड़्याल/प्रतिमा लझेटेल पौड़्याल	३९
११.	हजूरआमाको विरासत/विभूति पौड़्याल	४३
१२.	आमाको अमिट स्मृतिमा/संरक्षा अधिकारी	४५
१३.	हास्त्री प्यारी हजूरआमा/दीक्षा पौड़्याल खनाल	४६
१४.	हास्त्री प्यारी हजूरआमा-दृष्टि पौड़्याल/दीक्षान्त पौड़्याल	४७
१५.	मलाई माया गर्ने जेठी दिदी/पूर्णप्रसाद आचार्य	४८
१६.	वासु र दिवाकरकी आमाप्रति/राममणि नेपाल/ज्ञानु आचार्य नेपाल	४९
१७.	मेरी जेठी दिदी/सुशीला आचार्य पुडासैनी	५१
१८.	आमा भवानी स्मृति/प्रा.डा. कृष्णराम पोखरेल	५४
१९.	आमा/शार्दूल भट्टराई	५६
२०.	मुमा/रामकुमार थापा	५९
२१.	पौड़्याल वंशावली	६१
२२.	पौडेल परिवारका वार्षिक तिथि-शाद्वहरू	६४
२३.	शोकपुस्तिकाबाट	६५
२४.	रक्तदान कार्यक्रममा सहभागी रक्तदाताहरु	८२

एउटी सज्जन नारी

दामोदर पौड्याल

पति

पत्नी मनोरमांदेहि मनो वृत्तानु सारिणीम्
तारिणीं दुर्ग संसार सागरस्थ कुलोद्भवाम् ।

अर्थात्, हे माता जगत् जननी दुर्ग, मलाई मेरो मन अत्यन्त खुशी भैरहने र मेरो मनको भावना, इच्छा, चाहाना बुझेर काम गर्ने र ज्यादै कठोर भएको संसाररूपी सागरबाट उतार्न सक्ने अर्थात् गृहस्थ आश्रमका परिआउने सम्पूर्ण धर्म, अर्थ, काम, मोक्ष सम्हाल्न सक्ने उत्तम कुलमा जन्मेकी पत्नी दिनुहोस् भनेर भगवती मातासँग प्रार्थना, स्तुति र आराधना गरेको रहेछु र तिनै पत्नीसँग नाता गाँसिएको रहेछ ।

ललितपुर बडिखेल निवासी काशीराम आचार्य तथा गंगादेवी आचार्यका चारवटी छोरीमध्ये जेठी भवानी आचार्य २००४ साल साउन महीना नागपञ्चमीको दिनमा जन्मिएकी थिइन् । उनी रजस्वलासमेत भएकी थिइन् तर रजस्वला नभएकी छोरीको कन्यादान दिएमा पुत्र प्राप्त हुन्छ भन्ने सुनेका आचार्य दम्पतीले २०१७ साल माघ महीनामा पुत्रलाभको कामना गर्दै जेठी छोरी भवानीको कन्यादान गरेका थिए । भवानी मेरी पत्नीका रूपमा भित्रिएकी थिइन् । साँच्चै मनले चिताएर गरेको कार्यसिद्धिस्वरूप एक वर्षपछि आचार्य परिवारमा पाँचौ सन्तान वंश विरुद्धाको रूपमा पुत्रलाभ भयो । ज्वाँइ-छोरी शुभलक्षणका रहेको भनेर चर्चा पनि भएछ ससुराली गाउँमा । हाल ती सुपुत्र पूर्णप्रसाद आचार्य गृहस्थ सुखमा छन् ।

म पौड्याल परिवारको साइँलो छोरो । मेरो विवाह हुनुअघि हाम्रो संयुक्त परिवारमा नौ जना थियौं । विवाहपश्चात त्यो संख्या दश पुग्यो । आमा, हामी चार छोरा, तीन बुहारी तथा माइला दाइका छोराछोरी पुष्कर र रमा । बिहान बेलुकी भान्छा र अरू समयमा घरबारीमा खेतीपातीको काम हुन्थ्यो । नयाँ दुलहीलाई आमा र दुईवटी भाउजूले मायाका साथ काम सिकाइ हाम्रो घरपरिवार अनुकूल सजाउनु भयो ।

छोटो समयमै भवानी घर गर्ने भइन् । उनी सबैकी मायाकी पात्र बनिन् । सिकाएको र अहाएको काम छिटोमीठो गर्ने गर्थिन् । संयुक्त परिवार भएकोले आफूभन्दा ठूला र गण्यमान्यसँग सोधेर बुझेरमात्र काम गर्थिन् । हुने बिरुवाको चिल्लोपात भने भै थेरै दिनमा उनी सासूआमा, जेठाजु र जेठानी दिदीहरूसँगै परिवारका सबैको मन जित्न सफल भइन् । असल नारीमा हुनुपर्ने सबै गुण उनमा थिए । छिमेक गाउँमा पनि उनी सोभी, रूपवती, मिहिनेती र सज्जन नारीको रूपमा चिनिइन् । धेरै काम गर्ने, छिटो काम गर्ने, राम्रो काम गर्ने र आफ्नो दायित्व तथा जिम्मेवारी इमानदारिताका साथ पूरा गर्ने विशेषता उनमा थियो ।

त्यति वेला म पनि यजमानी गर्थै । गाउँको राजनीति र चुनावमा पनि चासो दिन्यै । स्थायी जागीर खाएको थिइन । खेतीपातीतिर पनि अल्मलिएको थिएँ । अस्थायी जागीर भने खाँदै छोडै गरेको थिएँ । पत्नी भवानीलाई मेरो स्थायी सरकारी जागीर नभएकोमा चिन्ता रहेछ । उनी मलाई स्थायी सरकारी जागीर खान घचघच्याइरहन्थिन् । तिथि, पर्वमा ससुराली जाँदा सासूआमा र ससुराबासमेत ‘ज्वाँइ, हजूरले पढ्नुभएको छ, पेन्सन हुने स्थायी सरकारी नोकरी गर्नुपर्छ’ भनेर बारम्बार सल्लाह दिनुहन्थ्यो ।

पत्नी भवानी, सासूससुरा, आमा, घरपरिवारका अन्य सदस्यहरूको त्यही प्रेरणाले नै होला म स्थायी सरकारी जागीरतिर उत्साहित भएँ । मैले लोकसेवा आयोगमा खरिदार पदका लागि फर्म भरें । २०२६ साल चैतमा लोकसेवा आयोगको परीक्षामा खरिदारमा पास भएँ । लोकसेवा आयोगको सिफारिशमा मेरो पदस्थापन निर्वाचन आयोगमा भयो । मैले यसरी सरकारी जागीर खाएकोमा सबै जना खुशी भए । त्यसमा पनि सबैभन्दा बढी खुशी भइकी थिइन् मेरी पत्नी भवानी । मेरो जागीर उनका लागि जीवनकै सबैभन्दा खुशीको कुरो बन्न पुगेको थियो ।

हाम्रा पाँच सन्तान भए । छोरीहरू लक्ष्मी, बिनु, सरला र छोराहरू वासुदेव र दिवाकर । २०३२ सालसम्ममा हाम्रा तीन छोरी र दुई छोरा गरी पाँचै जनाको जन्म भइसकेको थियो । उनीहरू भद्रवासकै आदर्श माध्यमिक विद्यालयमा पढ्दै आफ्ना गुण तथा प्रभाव जमाउने काममा लागिपरिसकेका थिए ।

समय बित्दैजाँदा, २०४० सालमा जेठी छोरीबाट शुरु भएका वैवाहिक कार्यकमहरू २०५६ सालमा कान्छी छोरी सरलाको विवाह सम्पन्न भएपछि सबै पूरा भए । तीनवटै छोरी शहरका असल घरपरिवारका असल ज्वाँइको जिम्मामा पठाउँदा र दुई छोराका असल कुलघरानाका दुई बुहारी भित्रिँदा हाम्रो गृहस्थ व्यवहार सुव्यवस्थित, सुन्दर र सफल ढंगले अगाडि बढ्दैआएको छ ।

फलतः एधार जना नातिनातिनाको स्याहारसंभार गर्ने अवसर हामीले प्राप्त गर्याँै । एउटी पनातिनी र एउटा पनातिसमेत देख्ने सौभाग्य मलाई प्राप्त भएको छ । यति वेला तेसो पुस्ताका नाति-नातिनासमेत सबै आफ्नो अनुशासनमा रहेर आत्मनिर्भर भएका छन् । सबै आआफ्नो उन्नति, प्रगतिमा अगाडि बढिरहेको देख्दा मलाई असाध्यै खुशी लागेको छ ।

म लगभग ३५ वर्ष स्थायी सरकारी जागीर खालेर २०६० सालमा सेवानिवृत्त भएँ । खरिदार पदमा सरकारी सेवामा प्रवेश गरेको मैले लेखा अधिकृत स्तरबाट अवकाश पाएको थिएँ । अवकाश प्राप्त गरेर घर बसिरहेकै अवस्थामा पत्ती भवानीकै इच्छाअनुसार तीर्थाटनमा पनि गयाँै । त्यसकममा नेपाल र भारतका विभिन्न तीर्थस्थलहरूमा पुग्याँै । कान्द्धी छोरीज्वाँइ र सासूआमाको आग्रहको सम्मान गर्दै भवानी र म अष्ट्रेलिया पनि पुग्याँै । सिइनी शहरमा ६ महीना बस्दा विदेशका धेरै कुरा देखियो र बुझियो । समुद्र, पानीजहाज, ठूला शहर, टावर, पार्क आदि ठाउँ धुमफिर गर्दा भवानी अत्यन्तै खुशी भएकी थिइन् । त्यहीं भएको वेला उनले एकपटक मलाई सोधेकी थिइन्, ‘बा, यहाँबाट हाम्रो घर (नेपालको घर) देखिन्छ ?’ हामी सबैजना हाँसेका थियाँै । उनी त्यतिसम्मकी सोभी थिइन् ।

गृहस्थ कामधन्दामा भवानी असाध्यै लागिपर्थन् । आफूलाई होइन, अरुलाई मीठोमीठो पकाएर खुवाउन पाउँदा उनी खुशी हुन्निन् । मीठो पकाउनमा सिपालु थिइन् उनी । गृहस्थ कामधन्दामा उनी सफत थिइन् ।

हाम्रो गृहस्थ जीवनका सबै परिपाठ मिलेका थिए । दुवै छोराबुहारी, नाति-नातिना र नातिनी बुहारीहरू सुशिक्षित थिए । असल शिक्षादीक्षाकै कारण पनि हाम्रो संयुक्त परिवार एकआपसमा असल र सहयोगी भावनाका साथ अधिक बढेको थियो । अर्थागमोनित्य निरोगिताचः प्रिया चभार्या प्रियाबादिनी चः

बैस्यस्तु पुत्रोर्थ करिच विद्या: षड्जिवलोकेषु सुखानी राजन् ।

नियमित आयस्रोत, शरीरमा आरोग्यता, प्रिय पत्ती, जोसँग पनि असल सम्बन्ध राख्नसक्ने व्यवहार, अनुशासनमा भएका छोरा, परमार्थ सुधार गर्ने विद्या; यी ६ वटा पृथ्वीलोकका सुखका क्षेत्र मानिन्छन् । त्यस्तै अवस्था थियो हाम्रो परिवारमा ।

या भर्ता वासिता तुष्टो भर्तुष्टाश्च वासिता
तस्मीननेब कुले नित्यं कल्याणं तत्रवै ध्रुवम् ।

अर्थात जसको पति आफ्नो पत्नीसित ज्यादै सन्तुष्ट छ र ती पत्नी पनि पतिसँग जुनसुकै विषयमा पनि खुशी छिन् भने तिनको कुल वंशमा निश्चय नै कल्याणै कल्याणमात्र हुन्छ, अकल्याण हुँदैन ।

हाम्रो सम्बन्ध पनि त्यस्तै थियो तर अब त्यो वेलावेलामा आँसु वर्षाउने सम्झनामा मात्र रह्यो ।

रोग लागे पनि मेरी पत्नी भवानीको स्वास्थ्य उपचार भइरहेको थियो । राजधानीको वास भएकाले भएसम्मका सबै उपचार उपायबाट उनलाई बचाउने प्रयत्न राम्रै भएको थियो । तर पछि इन्फेक्शनले गर्दा बचाउन सकिएन ।

तैनं छिन्दन्ति शास्त्राणी तैना दहति पावकः ।

न चैनं क्लेदयन्त्यापो न शोषयति मारूतः ॥

अर्थात,

काटिन्नन् जति अस्त्र शस्त्र जनले आगो जलाउन्न त्यो

धर्तीमा जलवायुमा नगलने सुख्खा हुँदै हुन्न त्यो

त्यो साक्षी भर नै रहन्छ सबमा आत्मा जसै प्राणको

हेराँ श्वासप्रश्वास सारजनमा मारेर मर्दैन त्यो ।

अन्तमा, मेरो भावनाअनुरूप ज्येष्ठ सुपुत्र वासुदेव पौड्यालको शब्दरचनामा आधारित ‘पत्नी वियोग’ शीर्षकको यो कविता यहाँ प्रस्तुत गरेको छु :

पत्नी वियोग

रानी जीवनकी सदा सरल थिन् माया दया सिर्जना

धैरै प्यार भरी गयौ शरणमा छोडेर यो तिर्सना

मेरो कर्म र धर्मको सहजता छोडी चटकै गयौ

यौटै अङ्ग छुटेर शोक पीरमा बिर्सी नसक्ने भयौ ।

पत्नी धर्मवती इमान धनकी सौन्दर्य फुल्दो धर
यात्रा पार त्रिसठी बर्ष सहसा नाता छुटायौ तर
बा ! भन्यौ मृदू भाष्यमा सहजता आमा थियौ पाँचकी
रित्तो भो धर यो सजावट थियौं सौभाग्यशाली कति ।

बा ! भन्दा मन हुन्छ शान्त धरमा छोरा बुहारी पनि
छोरी, नाति र नातिनी घरभरी सम्झेर आमा भनी
ख्यालैख्याल जसै बिते दिन सबै पत्ती तिमी पाउँदा
हर्षहर्ष थियो जता सबतिरै संघर्ष नै आउँदा ।

इच्छाको जीत माग पूर्ण गरने बोली पुन्यायौ गच्छौ
मैरै काख र साथमा निधनको वाचा सकारी लियौ
मेरो सिन्दूर छैन आज घरमा बास्ना सबै बन्द छन्
कोठा, आँगन, द्वार, खाट, बिरुवा, ‘आमा ! काहाँ ?’ सोधदछन् ।

आमा बोल्दछ पुष्प पाक लहरा संध्या थियौ चाँदकी
लक्ष्मी थ्यौ शुभलाभमै रहर थ्यौ ऐले खडेरी कति ?
मेरो कष्ट कथा सुनाई रहने भावी भविष्य थियौ
हाँसो रोदन साथ हर्दम तिमी माया निखारी लियौ ।

हाम्रो बिम्ब थियौ जहान घरमा आमा पुकार्य सबै
यौटै चाल र आशथ्यो समयको खोजी हुनेथ्यो सधैं
रोज्यौ मार्ग सदा अनन्त सुखको पर्यन्त अन्तर्यमा
हाम्रो भेट हुदैन रे अब यहाँ धड्की रहूँ मुटुमा ।

ताजा याद अझै घुमे नयनमा स्वदेश विदेशका
माया स्नेह अगाध थ्यो जनमका सन्तान हुक्के तथा
शान्ति चीर बनी बसे सगरमा प्राप्ति गरे मोक्षको
प्रार्थी छौं सब नै तिमी अमरता सेवा दया कार्यको ।

आमा : कविता शंखला

मेरी आमाको जीवनकथा

वासुदेव पौड्याल

जेठा छोरा

रित्तै भयो अन्ततः

आमा हुन् घरकी अचार्ज थरकी छोरी बडिखेलकी
तेह्नौं वर्ष पुगी बुहारी हुनुभो पौड्याल पण्डितकी
पढ्ने चालचलन् थिएन घरमा कन्या अवस्था थियो
छोरीको घरबार जोडन भनी छिट्टै बिहे भैगयो ।

संस्कारी घर'यो इमान मनका छोरा र छोरी पनी
जेठानी दुई थे जहान घरमा सासू बज्यै भन् गुनी
भान्छा, खेत र घाँसपात दिनहुँ गर्ने थियो दैनिकी
जिम्मेवारी सधैं निभाईकन त्यो बित्दै गयो जिन्दगी ।

बच्चा पाँच जना भए दशकमा छोरा र छोरी गरी
हिँडेरै पनि माइती घर गयो बोकेर काँधैभरी
ब्यूँझेरै त सबेरमा गरनु'यो धारा, पर्दैरी, कुचो
माटो, गोवरले मझेरी लिपने धस्तै पुरानो लुँडो ।

बोक्ने जंगलका ती पत्कर अनि दाउरा ती डोकाभरी
कस्तो जाँगर'यो कठै वनभरी भारी पसिना छरी
जान्ये जागिरमा विहान पति बा आठै बजे खाईकन
हिँडनै थ्यो घरबाट त्यो शहरमा डेरा बसे धाईकन ।

भान्छा भिन्न भयो जहान घरको जिम्मा बढ्यो एकमा
बच्चा स्कूलमा पढाइ गरने धन्दा उही खेतमा
खाजा रोटी र भात'यो सहजमा हाँडी मकै पड्कने
चल्दै जीवन घाँस गोठघरमा पाखा वनै फड्कने ।

हुर्के कोखहरू पढे सब गरे धन्दा सहारा दिए
पेशा केही नयाँ भयो शुरु यहाँ व्यापार गर्दा भए
बढ्दै थ्यो शुभलाभ द्रूत गतिमा बेबार घट्दै गयो
छोरी तीन गए रमे शहरमा जोडी बुहारी भए ।

लक्ष्मी भैं दुइटी बुहारी घरका क्यै छैन मन्मा तितो
आमा फुर्सदमा बुबा नि घरमा पाकथ्यो नि छिटोमिठो
स्वर्गोको घर'थ्यो असाध्यै भर'थ्यो एउटा र अर्कामहाँ
छोरा कर्मठ दुई सिपालु घरमा जिम्मा लिई गर्नमा ।

आमा बा भरकाख साथ रहँदा मन्मा नि शान्ति सुख
यात्रा तीर्थ गरी रमाइ रहँदा क्यै थे'न कैल्पै दुख
आमा बा घरमा हुँदा रमीरमी हाँस्थ्यो बगैँचा पनि
भुत्ये धान र अन्नका रहरिला बाला र दाना पनि ।

संस्कारी घर पाठ भाव समको चम्क्यो उज्यालो पना
खेल्ये आँगनमा ती सन्ततिहरू हुर्के सजिलैसँग
समृद्धि थपियो महानगरमा जोडी घडेरी घर
अर्को स्रोत बन्यो कमाइ भरने उब्जाउ छैनन् तर ।

पाको ज्यान उमेर रोग सबले घेँदै गयो नि शनि
घुँडा कम्मर जोर प्रेसर बढ्यो सम्भ्या कुरा बिर्सने
आमालाई सबेर घुम्न परने लठ्ठी लिई हातमा
प्यारो दर्शन वागमती हरहरे मुहूर्त त्यो प्रातमा ।

आमा साथ बिहान हिँड्न परने बानी परेको थियो
हाँस्दै बोल्न उनी खुशी रहरले प्रसाद मन्दिरको
कम्जोरी भय भो जचाउन भनी आमा लगें साथमा
थाहा भो जब लौ परीक्षणपछि छाती खराबी जहाँ ।

आईसीयू घरमा बिते नि दुःखका ती रात चौंधै दिन
संक्रामक् कसरी बन्यो नि त्यसरी त्यो रोग निमोनिया
आमालाई थियो अघि दशकको त्यै रोग अल्जाइमर
त्यसमाथि थपियो त्यो संकमण लौ हाम्लाई पारी डर ।

चिन्ता भो सबमा मलिन अनुहार दौडेर आइसीयुमा
टाढाबाट अहो ! उडेर सरला बैनी नि स्वदेशमा
भेट्ने लस्कर थ्यो सहस्र जनको दिन्दिन चापै बढ्यो
आमाको उपचारमा छिनछिनै चिकित्सा आशा घट्यो ।

आमा ठिक्क सबै दबाइ तगडा सेवा घरैमा भयो
हाँसी खान र उठन हिँडन सक्ने देखेर खुशी बढ्यो
केही दिन बिते बित्यो तर खुशी अर्कै पच्यो संकट
मूत्रादिकन संकमण पनि भई फागुन पन्धै तट ।

गंगा-होम अचार्ज स्वर्गे भएथे मातापिता जन्मका
त्यै बाटो उनले पछ्याउन गइन् कैवल्य प्राप्ति सदा
आमा प्यार दियो छ यो मनभरी निम्दै ननिभ्ने गरी
यौटै अङ्ग रहेछ कोख घर नै वात्सल्यको माधुरी ।

तिमो श्वास बढेन अक्षिसजनले औजार बेकाम भो
धर्ती कम्प जसै बिहान पखमा कालो असी सालको
आमा मोक्ष भयौ उमेरवयमा लागेर सत्हत्तर
रित्तो भो घर यो समाज धरती रित्तै भए अन्ततः ।

खाली भो घरबार एक नहुँदा कस्तो छ आमा कथा
भोग्ने बुझ्दछ यो अनन्त दुःखमा पीडा र चर्को व्यथा
आमा स्नेह समान यो जगतमा छैनन् अरूँ क्यै कुरा
सेवा हर्ष भरी गरौं त सबले मौका छैदै पाखुरा ।

पीडा, शोक सहेर भेल्न नसकी आशोच तेहाँै दिन
आए साथ र हात औ वचनले सम्भाई बुझाउन
कस्तो भो ! मन प्रेम भाव रसमा साथै छ, संसार भै
तिनै पर्दछ, उक्त क्रृष्ण सबको मौका परेमा सबै ।

काटिन्नन् जिति शस्त्रअस्त्र जनले आगो जलाउन्न त्यो
धर्तीमा जलवायुमा नगलने सुख्खा हुँदै हुन्न त्यो
त्यो साक्षी सरहै रहन्छ सबमा आत्मा सबै प्राणको
हेरौँ श्वास-प्रश्वास सार सबमा मर्दैन मारेर त्यो ।

फेर्छन् काँचुली सर्प जात जसरी फेर्नेछ आत्मा घर
सारा रूप, शरीर, मोह-ममता त्याग्नै छ, यो आखिर
आ-आफ्ना सब कर्म भोग जनका व्यहोर्न पर्ने छ, त्यो
पालो साथ अनेक भाव रसमा जन्म्यो र मान्छे बन्यो ।

‘आमा’ शब्द र मर्म प्यार रसमा चुर्लुम्म थ्यो जिन्दगी
माया प्रेम अगाध स्नेह ममता वात्सल्य भै दिल्लगी
कालो रात भयो उषा किरण त्यो फागुन पन्दै गते
लेखें शब्द यति कथा मनभरी व्यथा बढेका जति ।

सक्ने छैन म गर्न वर्णन यहाँ जानेर सारा विधि
आमा स्नेह नमेटिने सगर हो अमूल्य सारा निधि
आमा सम्फरहन्छु अर्पण गरी सम्मानका अञ्जुली
आमा शान्ति मिलोस् सदैव तिमीमा हार्दिक श्रद्धाञ्जली ।

सादा थियो जीवन

आचार्य घरकी अचार्ज थरकी छोरी भवानी उनी
रामो थ्यो घरको सबै रीतिथिति क्यै थे'न दुखी जूनी
पढने कोही थिएन लेख्ने पनि क्वै निरक्षरी जीवन
तेहै वर्षमहा बिहे भइगयो घरकाज जिम्मा लिन ।

आमा सासू असल, घरै पनि असल, जेठाजू पण्डित थे
आफ्ना यी पतिदेव नि त्यति बखत् यज्मानी नि गर्दथे
खेती काम सँगै पुरोहित बनी सुखै थियो जिन्दगी
भान्छा, घाँस र दाउरा गरीवरी चल्दै थियो दैनिकी ।

छ्विट्यो परिवार साल तीसमा, कर्तव्य कामै बढ्यो
जागीरे पति छन् र बाल चिचिला खोत्बारी धान्नै पन्यो
हुक्यायौ सबलाई गुमाई तीनलाई आफैं पनि बिसिई
कामैकाम भनी यता र उतिको रोइनौ है तर्सिई ।

खाना आठ बजे खुवाइ सबलाई मेला र पर्मै गन्यौ
पाँचै बालखको भविष्य छ भनी स्कूल् पठाउँदा भयौ
पूजा, पर्व, तिथि, ती चाडहरू नि धान्यौ स्वयं धसियौ
राती चार बजे उठेर दिनहुँ कामकाजमै धसियौ ।

सोभी थ्यौ र सिधा अबोध बिचरी सादा थियो जीवन
केही लोभ थिएन, लालच कुनै कामै त सञ्जीवन
बित्थ्यो जीवन त्यो हरेक दिनमा ढिक्की र जाँतो गरी
पानी, पत्कर, दाउरासँगसँगै घाँस्पात खेती गरी ।

छोराछोरी बढे, पढे सफल भै कोही विदेशै गए
जागीरे पतिदेव नि समयमै सेवा निवृत्तै भए
बाको पेन्सन भो भनेर खुशीमा हाँस्यौ रमाउँय्यौ तिमी
छोरीतर्फ र ब्वारीतर्फकी तिमी बन्यौ सम्भर'ने सम्धनी ।

तिमो साथ भएर नै सपरिवार संयुक्त सन्तुष्ट छ्यै
आशीर्वाद सधैं रहोस् यसरी नै भन्दै सबै दंग छ्यै
सेवामा जसरी रत्यौ तिमी स्वयं के भुल सक्यौं र खै
तिमै मान र शानका ती गहना यी चार पुस्ता सबै ।

तिम्रो पाककला बिछृट सीपको कस्ता मीठा स्वादिला
खानाका परिकार ती कति मीठा यी दिनमा सम्भँदा
त्यस्तो मानिसमा यो के कसरी भो आफू , अरू विर्सिने
खाना, स्वाद र साथका सब कुरा आफन्त विर्सिदिने ।

हाम्रा लागि जति गच्छौ नि तिमीले त्यसमा बन्याछ्डौं ऋणी
तिम्रो ऋण तिरेर तिर्न सकिने हाँला कि हामी गुणी
दशधारा दूधको अमूल्य गुनको के मूल्य सम्भाँ र खै
तिम्रो मान बढाउने स्मृतिमा अर्पित बन्धौं सधौं ।

आमा यो घरमा विना स्मृतिमा कैवल्यको कल्पना
आत्मा शान्ति मिलोस् भनेर सबले गदैगरे अर्चना
तिम्रो जीवन द्वेषमुक्त रही गो यही ठूलो धर्म भो
ज्यूँदो जीवनमै विमोक्ष कसरी त्यो भोगको पुण्य भो ।

मातृत्वको होस् स्तुति

सेता दन्तलहर, टीका चहकिलो मुहार मुस्कानको
आँखा गाजलले सजाइ सिन्दूर शृंगारको
काला केश फुले तथापि शिरमा धागो लरकै गरी
लालीओठ खुलेर मन्द हँसिलो फके गुराँसैसरी ।

चौबन्दी र चुरा अनि तिलहरी आँखा उज्यालो छरी
रातै रङ्ग धरी सुशोभित बनी सौभाग्य भावै भरी
नाकैमा छ फुली ती कान टपले सज्जित बन्दा भए
धोतीमा पटुकी मुजा लहरिने कस्ता सुहाउँदा भए ।

उठदै प्रातः सबेर घामअधि लौ त्यो नित्यकर्मै सक्यौ
हिँडने आँट गरी बिहानी पखमा दैनिक साहस भन्यौ
हिँडथ्यौ मस्त रमाइ फाँट, डिलमा खुट्टा दरिलै गरी
बोल्थ्यौ मानिसका मनैमा रहने विनम्र बोली छरी ।

तिम्रो दर्शनमा थिए हरघडी जग्रेखवै मन्दिर
टीका चन्दनमा थियो नि मनको विश्वास नै आखिर
आफ्ना यी पतिको, समग्र परिवार, छोरा अनि छोरीको
कल्याणे गरिदेउ भनेर कहने कस्तो थियो त्राण त्यो ।

तिम्रो प्राण गयो बिहानी पखमा हामी त मूँहैं पच्याँ
लाग्याँ घाटतिरै लिएर शब त्यो सौभाग्य छाँदै भन्याँ
तिम्रा अङ्ग जले चिता बलिरह्यो आमा खरानी भयौ
हैरैमा दिनमा त्यो एक छिनमा छोडेर आमा गयौ ।

बाको काख थियो सधैं सुख दिने छोराबुहारीसँगै
छोरी, नाति अनि ती नातिनीहरू टाढा थिएनन् कतै
माया थ्यो सबको वरिपरि रही स्याहार गर्थे सधैं
आमा के छ कसो भनेर छिनमै सोधिरहन्ये सधैं ।

बाको साथ गयौ घुम्यौ कति, कहाँ लौ धर्मकर्मे गच्यौ
घुम्दैथ्यौ अझ योजना कति थिए आफैं बिरामी पच्यौ
जाँची औषधिको प्रयोग शुरु भो हामी त्यसैमा भर
बिस्तारै तिमीमा बढेछ कसरी त्यो रोग अल्जाइमर ।

आमा आँगन यी मझेरी र पिँढी सारा सबै शून्य छन्
बारी, खेत र टारीमा पनि कतै क्यै छैन सुनसान भन्
रोए भैं छ सधैं ती फूलहरू नि सिङ्गो बगैँचा पनि
तिम्रा सुन्दर फूलमा कहीं कतै क्यै छैन हाँसो पनि ।

खान्छन् पुत्र सुपुत्रीले भनी तिमी आफैं नखाई बस्यौ
रोटी, दूध, दही, घिउ र चिउरा तिन्कै हुन् भन्ने गच्यौ
तिम्रै सीपसरी फुले अनि भुले पर्खालका फूल ती
खोर्सानी, भटमास, अचम्म अदुवा, बेसार फल्ये कति ।

जाँतो, घटू गए हराईकन ती त्यो गाई गोठै पनि
छैनौ खै तिमी नै भनेर ती सबै गए नबस्ने भनी
हल्वावेद र सुन्तला सरस ती अम्बा अनि कागती
खोज्दै थे तिमीलाई क्यै दिन अघि भन्ये भयो दुर्गति ।

रायो साग र कर्कलो कति फले तोरी र काउली फुले
बोडी, चौंसुर ती, लरक्क सिमी ती, काँका र फर्सी भुले
त्यो बारी घरको सजाई सीपले सम्पूर्णमै पूर्ण थ्यो
तिम्रो अस्तसँगै उजाड हुन गो आमैविना रम्नु को ?

चर्को धाम र काममा पनि तिमी थाक्कै नथाक्को गरी
कामैकाम भनी डुब्यौ नभनी लौ हिउँदे र वर्षे भरी
साँची काम नराख्ने आदत ठूलो होला नि भोलि भनी
बुभ्यौ काम र ट्यामको गहनता एकेक घण्टा गनी ।

आमा, ए दुलही, बज्यै र गुरुमा भन्ये पुकार्थे कति
तिम्रो मान थियो थिएन अपमान् सम्मान गर्थे अति
दर्शन् है गुरुमा भनेर तिमीलाई भन्ये नि चेलीहरू
आमाकै भरमा थिए नि घरका चम्पा चमेलीहरू ।

छैनौ आज तिमी, गयौ कति छिटै पत्यार नै छैन नि
छैनौ रे अब भेटन पाइने गरी पत्याउनन् क्वै पनी
आमा आज तिमी रही हृदयमा मातृत्वको होस् स्तुति
आमाको ममता, त्यो त्याग समता कैल्यै नहोस् विस्मृति ।

त्यो शोकमा सान्त्वना

जाडो याम थियो बिहानी समय फागुन पन्धै गते
दुश्चक्की घटना भयो नि कसरी आफन्त मान्छे जुटे
आत्मा त्यो उडी गो र धर्ती फुटी गो बाँकी रह्यो शोक यो
आमा विस्मृतिकी अपार मनकी त्यो स्वर्गमा वास भो ।

आमालाई उठाइयो र लगियो त्यो बाहिरी आँगन
तुल्सीमोठसँगै त्यो अन्तिम क्षण भाग्नु नि मृत्युसँग
भन्दैथ्यौं सबले पवित्र मनले हुन्थ्यो नि के सार्थक
हेँदैमा छिनमा त्यो प्रातः दिनमा त्यो प्राण भो पार्थिव ।

बैती दुई विदेश् म दाजु अनि भाइ दिदी पनि साथमा
बाको त्यो अनुहार अश्रु भरियो वित्वल् बनी शोकमा
हाम्रा दाजु र भाइ ती सब जुटे गुठी र गाउँले जुटे
आमाको शवको नजिक रहै भक्कानो हाम्रा फुटे ।

डोरी, बाँस र बाबियो छ हरियो, छन् फूल, माला, धूप
हामी वित्वल थ्यौं असह्य दुःखमा आफन्त सारा चूप
बोकी पार्थिव त्यो शरीर दुःखमा ‘आमा, ए आमा !’ भन्यौ
श्रीनारायणको भजेर शुभनाम् राम नाम हाम्ले जप्यौ ।

आमाको शव त्यो लिएर पुगियो त्यो वारमती घाटमा
शोकाकुल बनी मलामी छ ठूलो श्रद्धाङ्गली साथमा
आँसु बर्बर भो कठिन क्षण त्यो दागबत्तीको त्यो पल
पीडा यो यसरी कसोरी सहनु त्यो कालको यो छल ।

आमाको शव त्यो अविचल रह्यो चिता जल्यो दन्दनी
मेरो यो मनमा असह्य दुःख भो घुम्दैरहें फन्फनी
हेँदैमा छिनमा त्यो दुखी दिनमा चिता खरानी भयो
आमाको ममतामयी शरीर त्यो रोई रुवाई गयो ।

लाग्यो रात भयो त्यो मध्य दिनमै हामी टुहुरा भयौं
आमालाई बिदा गरेर घरमा आयौं अलगै रह्यौं
हामी भाइ दुई, बुहारी दुइटी बारेर कोरा बस्यौं
हिन्दूधर्म र कर्मका विधिहरू सम्पूर्ण पालन् गच्यौं ।

कोराका कपडा ती श्वेत रंगका लायौं कुनामा बसी
जाडोको दिनमा, रुमाल शिरमा बस्थ्यौं लगाउटी कसी
खुट्टा खाली थिएन रातदिनमा चप्पल पराले थिए
आमा खातिर हो भनेर सबले हाम्रो परीक्षा लिए ।

कोरामा रहँदा पनि पलपलै सम्फेर आमा बस्यौं
जल्दो दृश्य उही चितादहनको सम्फेर तड्पी रह्यौं
आए मानिस नि अहो ! कतिकति बोकेर सम्वेदना
पीडामा सबले दिए मनभरी त्यो शोकमा सान्त्वना ।

छ व्यर्थ है वेदना

बाल्यौं दीप अखण्ड रातदिनहुँ निभै नदिईकन
आत्मा शान्ति मिलोस् भनी जपिरह्यौं आँखै नचिम्लीकन
खान्ध्यौं भात र धीउ अलिअलि गरी न भोक नै जागदथ्यो
सम्भी त्यो अनुहार, मातृ-ममता यै त्याग भै लागदथ्यो ।

प्रातैको भरणी लिपेर ढिकुरो दानै गच्यो पिण्डको
सन्ध्या आरतीमा चढाइ जल त्यो सम्पन्न सत्कामको
भृगीराज र कुश, जलाई धूपदीप् फूलपाती ली ध्यानमा
औला चोरी चलाई, पूजन भयो उल्टै पूजा अर्चना ।

पैले सव्य थियो असव्य अब भो सारी जनै पूजन
कोराकर्मभरि सहेर दुःख त्यो हर्दम सम्हाल्यौं मन
आत्मा मृतकको छ मोक्ष गरिने सनातनीको रीति
हाम्रो धर्मपरम्परा जसरी नै सम्पन्न भो त्यो विधि ।

दश् दिन्को दिनमा फुटाइ ढिकुरो, दानपिण्ड आदि भयो
एघारौं दिनमा भो तर्पण पनि दान आदि कामै भयो
खौरी केश पूजा र पाठ बीचमै शैय्या पनि दान भो
बाह्रौं दिन भयो सपिण्डी अनि ता दान आदि पूजा भयो ।

बाह्रौँ त्यो दिनमै त्यो तेह्र दिनको सत्कर्म सम्पन्न भो
बोकी शोक सबै जुटे मिलन भो नाता र आफन्तको
चिन्ता थ्यो कतिको ती तेह्र दिनको काज्कर्म कस्तो हुने
आमाको ममता बुझेर सब भो दानकर्म मनले छुने ।

चोला जिन्दगीको रह्यो दुई दिने के लानु पो रै'छ र
यौटा सत्य रहेछ जन्म र मरण् त्यै मात्र हो आखिर
धर्तीमा जिउँदा तथापि जनले गर्नु छ धेरै कुरा
आमाको सपना बनाई विपना गर्नु छ केही पूरा ।

आत्मामा तिमी छ्यौ यी बाँकी मनका आँखाभरि छ्यौ तिमी
आमा सन्ततिका सबै हृदयमा बाँचेर बस्छ्यौ तिमी
आमा हौ तिमी ता महान मनकी सद्भावकी नन्दिनी
तिम्रो मार्ग असल् इमान बलको हाम्रो नि सञ्जीवनी ।

जन्माईकन लौ कठोर दुःखमा सन्तानको पोषण
हुर्काईकन लौ पढाइ यसरी खदै नै दुःखी क्षण
आफ्नो लागि नभै भलो त अरुको कस्तो दयालु मति
स्वार्थी भाव कतै नराखी जिउने पारेर आफ्नै क्षति ।

सोभी थ्यौ घरकी अपार गृहिणी कला र कौशल थियो
तिम्रै कौशलले बुनेर सबलाई आदर्श जीवन दियो
आफू सानु रहूँ बनून अरू ठूला भन्ने सरल भावना
'आफै मर्न परोस् नमर्नु अरू त' गर्थ्यौ महान् कामना ।

तिम्रो जीवनमा खुशी र सुखको आयाम बन्दै थियो
बिस्तारै दुःखका कथाहरूपछि उल्लास छाउँदै थियो
त्यै बेला तिमीले अकल्पनीय त्यो चिन्ता व्यहोनु पच्यो
त्यो भौतिक सुखका विरुद्ध बढी गो चिन्ता उही रोगको ।

छोयो रोग र शोकले कमशः लौ बिस्तार गल्दै गयौ
गर्देथ्यौ उपचार् अनेक तहमा मान्छे नचिन्ने भयौ
आशा डाक्टरको थिएन र पनि क्यै हुन्न भन्दै गयौं
तिम्रो प्राण बचाउनै हरघडी तिम्रो नजीकै रह्यौं ।

आँखा चिम्लिरह्यौ ती अन्तिम घडी इन्तु न चिन्तु भयौ
छोडी आज गयौ कसोरी किन हो आमा बिरानो भयौ
आमा जानु गयौ, बचाउन कतै मै पो असक्षम भएँ
आफैनै पो कमजोरी भो कि कसरी लाचार रोइरहें ।

जे भो भै त गयो, नहुनु हुन गो, कस्तो अनर्थै भयो
बेला शोक घडी ती तेहृ दिनको काज्किया सम्पन्न भो
छोराले सब हो यी कार्य गरने कर्तव्यको भावना
आत्मा शान्त रहोस् भनेर गरियो यै कर्मले कामना ।

आमालाई बचाउनै नसकिने जस्तो अवस्था रह्यो
लागदोरै'छ कतै बुझेर यी कुरा धिक्कार के काम भो
कस्तो सोच बन्यो, रह्यो हृदयमा निस्सारको चेतना
जन्मैसँग शुरु भयो मरण यो, छ व्यर्थ है वेदना ।

धिक्कार है पुत्र तै

आमा जानुभयो त्यो ब्रह्मलिनमा फागुन पन्धैमहाँ
कस्तो दुख्ख दिई बित्यो नि असी साल् पारेर बजै यहाँ
त्यो थियो तृतीया तिथि अनि थियो त्यो पक्षचैं कृष्णको
बारै मंगल थ्यो बिहानीपखको दुःखी र दिक्दारको ।

सासै फेर्न कठिन भो समयमा लायौं नि अक्षिसजन
इन्जेक्सन् अनि औषधि कतिकति आखिर इन्फेक्सन
सारा तन्तु शिथिल् मलिन अनुहार, गाहै परेको थियो ।
आमाको अनुहारमा अशुभको छाया परेको थियो ।

आमा जानुभयो बनाई टुहुरा छोडेर संसार यो
हाम्हा लागि कुनै रहेन सपना संसार नै शून्य भो
एककासी घर गाउँमा कसरी त्यो रातै परेभैं भयो
चर्क्यो यो पृथिवी प्रकम्पन बढ्यो पहाड ठूलै ढल्यो ।

आए दाजु र भाइ ती नजीकका, आफन्त पौड्यालका
सन्नाटा बीचमै जुटे जनहरू गाउँ र छिमेकका
मान्छे के विधि त्यो भयो नि जमघट् पिँढी र आँगन् भरी
आमा जानुभयो भनेर कसरी सोध्ये अनेकौं थरी ।

भक्कानो फुटी गो, टुट्यो हृदय यो मातृत्वको खातिर
पाच्यो निष्ठुरी दैवले किन अहो ! त्यो बज्रपात् मैतिर
आमा भित्र छैदै, सुतेर रहैदै, ल्याऊँ र बाहिर म ?
भन्ने हुन् कि उनी उठेर मसँग 'धिक्कार हे पुत्र तँ !

जेजस्तो स्थितिमा उठाईकन लौ ओछ्यानमै बाहिर
आमालाई लगी विराज गरियो पवित्र मोठैनिर
नाडी छैन कतै जीवन्त गतिको मोक्षान्तको लक्षण
देखें अन्तिमको असह्य दुःखको अत्यन्त मार्मिक् क्षण ।

पीडा, कष्ट कुनै थिएन सुख थ्यो काखैमा मातापिता
साँच्चै दीनदुःखी, दयालु, ममता मातृत्वकी ती सीता
छोडी आज गइन् चटकक दुनियाँ संसार मेरो ढल्यो
मातृस्नेहसँगै खुशी र सुखको आधार मेरो जल्यो ।

यौटै सत्य रहेछ नि प्रकृतिको त्यो पञ्चभौतिकको
यौटै सत्य रहेछ मृत्यु र मरण आखिर लौकिकको
आमा जानुभयो, बिदा हुनुभयो, सम्झेर गछौं भर
आत्मा शान्ति मिलोस, छेरेर ममता कैवल्य प्राप्तै गर ।

यस्तो अवस्था थियो

मान्छे चिन्न कठिन्, कुरा नि कसरी तत्काल बिर्सिदिने
ती कुरा घरका, पुरानो वयका हाँसेर सम्भिदिने
बाटो बिर्सिदिने एकैछिन अघि आफैं हिँडेको पनि
खाको बिर्सिदिने एकैछिन अघि भातै खुवाको पनि ।

थाहासुद्धी कुनै थिएन कति भो, खाने र बोल्ने थियो
आमाको मनको शिथिल तनको यस्तो अवस्था थियो
चिन्तापीर थियो असाध्य मनमा एक्लोपनामा डर
निको नै नहुने त्यो वृद्ध वयमा नहोस् है अल्जाइमर ।

तीन छोरी घरमा सुपुत्र नि दुई आमाबुबा साथमा
पाँचै सन्तति यी खुशी र सुखमा, राम्रो थियो गाथमा
बुहारी दुइटी कुलीन घरका धानी बसेका घर
तीन नाति, दुई नातिनी सँगसँगै आमा सबैकी भर ।

जेठी नातिनी र नाति दुईको विवाह नि भैसक्यो
जेठो नाति अनि बुहारी पनि ती विदेशमा गैसके
नाती ती दुईका बुहारी दुइटै लौ उच्चशिक्षित छन्
हाम्रो यो परिवारका सबजना मातृत्वका भक्त छन् ।

हाम्रो यो घरको सगोल परिवार संयुक्त भै चल्दछ
हाम्रो यो परिवारको मिलनले सद्भाव फैलाउँछ
यैटै हो घर यो मिलेर रहने एउटै छ है यो मन
हातमा हात मिलाई काम गरने संस्कार हाम्रो धन ।

‘गर्नु पुण्य, परोपकार जहिल्यै’ आज्ञा बुबाको थियो
भन्नहुन्छ बबा अझै पनि सधैं ‘सत्कर्म नै धर्म हो’
‘सीधा काम गर, घमण्ड नगर’ आमा यही भाव थ्यो
‘सोझो गर्नु सधैं, सधाइ दुःखमा’ सद्भाव मातृत्वको ।

हाम्रा हात सधैं कियाशील भई थे कर्मका काममा
बाआमासँगको समीप अनि त्यै नेतृत्वको काखमा
आज्ञापालक थ्यौं, त्यहीं रहिरह्यौं आमा र बाका सधैं
थे'नौं हामी अटेर ती वचनमा, त्यस्तै रहन्छौं सधैं ।

भित्री भाव बुझेर कर्म गरने आमाबुवाको मन
आफ्ना सन्ततिमा अपार ममता मानेर आफ्नै धन
पारेनन् दुःखमा कदापि तिनले म गर्वले भन्दछु
शोकैको क्षणमा महान मनमा सम्मान यो गर्दछु ।

मातृशोक ठूलो, असहय दुःखमा, यो मन् बुझाउँ कहाँ ?
आमाको प्रतिबिम्ब वास गरने सत्चित्त भेटे जहाँ
बाको त्यो मनमा, सफा हृदयमा आमा बसेकी घर
शोकैको घडी शक्तिमा बदलिने विश्वास देख्ने गर ।

बाबु नै धरती, ठूला घरपति हाम्रा सबै सम्पत्ति
उन्कै आदरमा बुझाइ मन यो दुई भाइका दम्पती
सुन्दै सत्य कुरा मीठा र रसिला अध्यात्मको ध्यानमा
आमाको प्रतिबिम्ब सम्भरहुँला बुबाज्यूकै ज्ञानमा ।

आमाविनाको घर

दिवाकर पौड्याल

कान्छा छोरा

आमा स्वर्ग पुगेर वास गरनोस् हार्दिक श्रदाङ्जली
हामी यी टुहुरा के गर्नु अब लौ अर्पण छ पुष्पाङ्जली
काँयो यो धरती मुटु थरथरी भक्तिनिएको मन
आमा झै प्रिय क्यै छ के अरु भने सक्छौ कसैले भन ।

आयो निष्ठुरी काल त्यो अनि छिन्यो यो स्नेह मातृत्वको
यो हाम्रो घर भो अँधेरनगरी टुट्यो नशा प्रेमको
तिम्रो काख थियौं नि पाँच चिचिला बुबासँगै हाँसने
साँचो स्नेह दिने छ को र अब त आमासरी बाँचने ।

हिँदूथ्यौं नित्य बिहान ठम्ठमगरी आमा र छोरासँगै
गथ्यौं दर्शन लौ त्यो वागमतीको उषा उदाएसँगै
तिम्रो त्यो अनुहारमा खुशीसँगै हाँसो उज्यालो हुने
लाग्यो त्यो हाँसिलो मुहार नभमा देखेर कसले छुने ।

कति दुख गच्छौ मरीमरी सधैं सन्तानका खातिर
गर्नुसम्म गच्छौ बनेर गृहिणी आफन्तकै खातिर
गोडा पट्ट फुटे, ती हात नि फुटे, नौनाडी ठ्याम्मै गले
कामैकाम भनी लछारिन गयौ प्रत्यङ्ग जम्मै जले ।

थ्यो कि जीवनको कुनै समयमा अभावको पोखरी
त्यै वेला तिमीले बहाइ पसीना जस्तो कि वर्षे झरी
तिम्रै हिम्मतले कठोर श्रमले समृद्धि बढ़दै गयो
मीठो त्यो फल भो, परिश्रमस्वरूप उल्लास थप्दो भयो ।

शायद जीर्ण बन्यौ गल्यो शरीर त्यो सन्तानकै सुखमा
लायौ जीवनभर रमाइ श्रममा आँसु अनि दुखमा
नाती धेर थिए, एघार चिचिला धोको पनाति रह्यो
इच्छा केही थियो खुशी र सुखको त्यही अधूरो भयो ।

सुन्दा त्यो यम मार्गका सब कुरा गरूड पुराणको
धर्मात्मा तिमी है यसै समयको सद्भाव सत्मार्गको
शान्ति चिर रहोस् भनेर हरदिन् भक्ति अनि भावना
तिम्रो मोक्ष मिलोस् भनेर सबदिन् गर्दै रह्याँ कामना ।

तिम्रो खाट उही उदास पिँढीमा रोइरहेभै छ है
तिम्रो विम्ब भने उदास घरमा हाँसिरहेभै छ है
आमाको कति भो, कसोगरी भयो, बिल्नुभयो के गरी
सोछ्छन् मानिस भेटमा जति पनि साथी, सँगी, दाँतरी ।

बाआमा दुईकै अमूल्य गुणका आदर्श पछ्याउदै
आफ्ना खोट, त्रुटी, कमी कति भए सम्फेर सच्याउदै
तिम्रै मान इमानमा अडिग भै सम्मान तिम्रो गराँ
तिम्रै मार्ग चुनेर आजीवनमा आदर्श ज्योति छराँ ।

चिन्ता छैन कुनै खुशी र सुखको निन्दा अनि भोकको
सम्भीमात्र रहन्छु मात्र तिमीलाई पीडा छ त्यो शोकको
सारा चिन्तित छन् उदास मन छन् आमाविना के छ र
कोही छैन कतै छ रोइरहने आमाविनाको घर ।

ती तेहौं दिनका अनेक विधिका संस्कार गर्दैरह्याँ
तिम्रो भक्ति र भावमा रुमलिई संकल्प साँचिरह्याँ
सेवा दर्शनको सुअव्सर मिलोस् मायासँगै साथ होस्
आशीर्वाद मिलोस् सदैव दुःखमा त्यो साथ तिम्रै रहोस् ।

सासूआमा होइन आमा

विनु गौतम पौड्याल (विनया)

जेठी बुहारी

शायद संयुक्त परिवार र धेरै आमाहरूको मायाबाट हुर्के बढेकाले होला 'आमा' शब्दसँग म धेरै परिचित थिएँ । २०४९ मंसीर १८ गते विवाह गरेर नयाँ दुलहीको रूपमा यस घरमा भित्रिएकी थिएँ । म यस घरमा भित्रिंदा सासूआमा र म पाथीचुल्ठो गदादेखि नै आमासँग जेठी बुहारीको रूपमा परिचित हुँदै सजिएकी थिएँ म ।

विवाहको भोलिपल्टदेखि मैले उहाँलाई नजीकवाट चिन्ने मौका पाएँ । अति सोभो, सरल स्वभाव, धेरै माया गर्ने, अरूलाई खुवाउनमा जोड गर्ने, अरूको दया गर्ने, सकेसम्म आफै खटेर काम गर्ने बानी मैले सासूआमामा पाएँ । विवाहको भोलिपल्टदेखि नै बुहारीप्रतिको उहाँको व्यवहार मलाई सासूको व्यवहारजस्तो लागेन । मलाई आमाको जस्तै व्यवहार लाग्यो । उहाँबाट कहिल्यै सासूको जस्तो बुहार्तन व्यहोर्नु परेन । मैले घरव्यवहारका कति काम जानेकै थिइनँ । नजानेका कामहरू उहाँले माया गरेर सिकाउनुभयो । मैले सिक्कै गएँ । आमाबाट काम सिक्कन पाउँदा मलाई पनि खुशी लाग्यो ।

त्यस वेला हाम्रो परिवारमा सात जना सदस्य थियौँ । ससुराबुबाको सरकारी जागीर थियो । उहाँ विहान आठ-साढे आठ बजेतिरै खाना खाएर अफिसतिर लाग्नुहुन्यो । खेतबारी धेरै थियो । त्यसमाथि गाई पनि पालेका थियौँ । मेरा श्रीमान् वासुदेव पौड्याल नेपाल ल क्याम्पसमा पढ्दै हुनुहुन्यो । उहाँले घरमा व्यवसाय सञ्चालनको जिम्मेवारी पनि सम्हालिरहनुभएको थियो । देवरबाबु दिवाकर पौड्याल पनि भखैरै कलेजमा पढ्न थाल्नुभएको थियो र दाजुको काममा सहयोग पुऱ्याइरहनुभएको थियो । दिदी (आमाजू) लक्ष्मी पौड्यालको विवाह भइसकेको थियो भने दुइटी नन्द बहिनी बिनु पौड्याल र सरला पौड्याल पढ्दै घरको काममा पनि सहयोग पुऱ्याइरहनुभएको थियो ।

माइतीघरमा हुँदा म कलेजमा पढ्दै थिएँ । बुहारी भएपछिको घरका भित्री र बाहिरी कामहरूका बारेमा म अनभिज्ञजस्तै थिएँ । माइतकी हजूरआमाले 'त्यो नातिनीले कसरी घर गर्ला ?' भनेर पीर गर्नुहुन्यो रे !

विवाहपछि नै मैले डोको, नाम्लो, हाँसिया, कोदालो, पाखा, बारी, खेत आदिसँग पिरती गाँस्न सिकेकी थिएँ। ती कामसँग पिरती गाँस्न सासूआमाले नै सिकाउनु भएको थियो। काम सिकाउने सिलसिलामा आमाले कहिल्यै पनि रिसाउने र झर्कोफर्को गर्ने काम गर्नु भएन। ती काम सिक्न मलाई आमाकै सहारा चाहिन्थ्यो। उहाँले सधैँभरि माया गरेर ती कामहरूमा सहभागी गराउनु भयो। आमाले मायाका साथ काम सिकाउदै जानुभयो। मैले पनि खुशीका साथ काम सिक्वै गएँ।

एकदिनको कुरा हो, मलाई दूध खान त परैको कुरो, त्यसको बास्नासमेत मन पर्दैनथ्यो। आमाले ‘घरमा दुईवटा गाई छन्, घाँस काट्नुपर्छ, दूध बेच्ने चलन छैन, बेच्नु पनि हुँदैन, दूध खानुपर्छ, लौ खाऊ’ भनेर पानी मिस्टै खुवाउन थाल्नुभयो। आमाले कर गरेपछि म पनि पानी मिसाएर, दूधको बास्ना नआउने गरी दूध खान थालेँ। विस्तारै मलाई बानी परेछ, पछि त म शुद्ध दूध नै खान थालेँ। पानी मिसाएको दूध मन पर्न छोड्यो। शुद्ध दूध खाने बानी नै लाग्यो। यसरी आमाले मलाई दूध खाने बानी बसाउनु भएको कुरालाई मैले मप्रतिको उहाँको माया र स्नेहकै रूपमा लिएको छु।

हाम्रो घरमा बच्चा नभएको १७ वर्ष भएछ। आमाबुबालाई बच्चा खेलाउने औथी रहर। मेरो विवाहले घर आँगनमा बच्चा खेलाउने रहर सबैमा पलाएको थियो। फलस्वरूप २०५० असोज २० गते हाम्रो घरमा तेस्रो पुस्ताको रूपमा जेठो छोरा विरच्चिको जन्मभयो। आफ्नो इच्छा पूरा भएको र नाति खेलाउने-हुक्काउने अवसर दिएकोमा आमा मलाई अझै बढी माया गर्न थाल्नुभयो।

आमा सधैँभरि काममा सकिय रहनुहन्थ्यो। चूप लागेर एकैछिन पनि बस्नुहन्नथ्यो। भान्छादेखि पाखाबारीसम्म, खेतदेखि घरसम्म भ्याउने गरी आमा काममा खट्नुहन्थ्यो। विहान ४ बजेदेखि बेलुका ९ बजेसम्म उहाँको शरीरले फुर्सद पाउदैनथ्यो। घरको भान्छा, पर्म, पर्व, तिथि सबै कुराको व्यवस्थापन आमा र बुबाको सल्लाहमा हुन्थ्यो। हामीले ती कुरामा त्यति चासो दिनु नै पर्दैनथ्यो।

संयोग भन्नुपर्छ, मेरो नाम ‘बिनु’। यता नन्द बहिनीको नाम पनि ‘बिनु’। एउटै घरमा दुई जनाको एउटै नाम भएपछि बोलाउन पनि अप्यारो। त्यसपछि घरमा बोलाउने मेरो नाम ‘बिनया’ राखिएको थियो। पछि, देवरबाबुको विवाहपछि पनि त्यस्तै पञ्चो। आमाको नाम ‘भवानी’। देवरानी बहिनीको नाम पनि ‘भवानी’। यसरी नाम जुधेपछि देवरानी बहिनीको नाम ‘दीपा’ राखिएको थियो।

मिल सञ्चालनको व्यवसाय चलिरहेकै थियो। सामान ओसार-पसारका लागि एउटा ट्याक्टर पनि थियो। २०५० सालमा फेरि चिउरा मिल थप गरियो।

उता थलीमा पनि चिउरा मिल सञ्चालनमा थियो । हाम्रो संयुक्त परिवार । मिल, खेतीपाती र ट्याक्टरमा गरी थप सहयोगी सात-आठ जना । खाना र खाजाका लागि बिहान आठ बजेदेखि बेलुका आठ-नौ बजेसम्म खाने र खुवाउने काम चलिरहन्थ्यो । एक किसिमले होटेलजस्तै । आमा र हामी सँगसँगै काममा खटिरहन्थ्यौ ।

हेरेक दिनजसो बेलुकी कामका बारेमा घरसल्लाह हुन्थ्यो र भोलिपल्टका लागि कार्ययोजना बन्थ्यो । त्यस वेला आमाबुबाको शारीरिक अवस्था राम्रो थियो । परिवारका सदस्यहरू एकजुट भएर काममा जुट्थ्यौ । आँटेको र गर्न लागेको काम सफल हुन्थ्यो ।

२०५३ साल साउन २० गते मेरा कान्छा छोरा विभूतिको जन्म भयो । त्यस वेला पनि आमा निकै खुशी हुनुभयो । उहाँले त्यो खुशीसँगसँगै मलाई भन्नुभएको थियो, ‘दुइटा छोरा भए, राम्रो भयो । अब अरू नपाउँदा पनि हुन्छ । धेरै भए भने तिमीहरूलाई भोलि दुख पनि पर्ला । अब बन्द गर ।’ हामीले आमाको सल्लाहलाई शिरोधार्य गर्यौ ।

२०५१ सालमा माइली नन्द बहिनी बिनुको विवाह भइसकेको थियो । २०५३ साल मंसीर १७ गते देवरबाबुको बिवाह भएपछि मेरो साथीको रूपमा देवरानी दीपा भित्रिइन् । उनी भित्रिएपछि थप ऊर्जा र उत्साह थपिन पुर्यो । आमाको सरसल्लाहमा दुवै जना मिलेर घर चलाउन थाल्यौ । आमाको बोझ हलुका भयो । २०५२ सालदेखि सडकपट्टि पिल्लरवाला घर बनाउन शुरु भएको थियो । २०५४ भादौमा दीपाबाट लक्ष्मीको रूपमा प्रथम छोरी दीक्षाको जन्म भयो । आमा धेरै खुशी हुनुभयो नातिनी देख्न पाउँदा ।

जन्म, कर्म, व्यापार, खेती उद्योग सबै फस्टाएका थिए । आमाको निगरानी सबैतिर एकनाश हुन्थ्यो । आमा फूल बगैँचा बारीमा पनि रमाउनुहुन्थ्यो ।

२०५७ सालमा सडकपट्टिको पक्की घर पूरा गरी तल्ला थप्ने कार्यसमेत भयो । बुबाको जागीरमा पनि पदोन्नति भयो । मेरा श्रीमान् वकालत, समाजसेवा र आफ्नो व्यवसायमा सक्रिय रहनुभयो । देवरबाबु पसल र मिल सञ्चालनमा लाग्नुभयो ।

२०५६ सालमा कान्छी नन्द बहिनी सरला पौड्यालले स्नातकोत्तरको पढाइ सम्पन्न गर्नुभयो । उहाँले उच्चशिक्षा सम्पन्न गरेसँगै उहाँको विवाह पनि सम्पन्न भयो । २०५८ साल वैशाख ११ गते देवरानी दीपाबाट कान्छी छोरी दृष्टिको जन्मभयो । आमाले खुशी हुँदै भन्नुभएको थियो ‘अब कान्छी बुहारीले एउटा छोरो पाउनुपर्छ ।’ नभन्दै आमाले भनेजस्तै भयो । दीपाले २०६३ साल फागुन १६ गते छोरा दीक्षान्तलाई जन्म दिइन् । आमा खुशीले गद्गाद हुनुभयो । आमासँगै हामी पनि सबै खुशी भयौं ।

२०६० सालमा बुबा अधिकृत स्तरबाट सेवानिवृत्त हुनुभयो । त्यसपछि बुबाआमाका घुम्ने, डुल्ले स्वर्णिम दिनहरू शुरु भए । उहाँहरूले नेपाल र भारतका विभिन्न तीर्थस्थलहरूको यात्रा गर्नुभयो । एकादशीका दिन नियमित पशुपति दर्शन गर्ने काम त यथावत नै थियो । कान्छी नन्द बहिनी सरला सपरिवार अष्टेलियामा हुनुहुन्छ । २०७० सालमा नन्द बहिनी र ज्वाइँले बोलाएपछि बुबाआमा अष्टेलिया गई ६ महीना बस्नुभयो । त्यस वेला उहाँहरूले विभिन्न ठाउँको भ्रमण गरी पानीजहाज चढाको अनुभवसमेत गर्नुभएको थियो ।

आमालाई २०६५ सालदेखि नै प्रेसर, टाउको दुख्ने, गर्धन दुख्ने, कम्मर दुख्ने जस्ता रोगहरूले छोइसकेका थिए । तैपनि आमा डाक्टरको नियमित निगरानीमा रहनुभएको थियो । एमआरआई गर्दा नशा च्यापिएको देखियो । फिजियो थेरापीले केही कम भएको पनि थियो । त्यसलाई निको पार्न भनेर प्राकृतिक चिकित्सा, आयुर्वेदको समेत उपचार गरिएको थियो ।

२०७२ सालको भूकम्पमा बसेको घर काम नलाग्ने गरी भत्कियो । बुबाआमा पनि दुई वर्ष सडकपट्टिको नयाँ घरमै बस्नुभयो । पछि आमाको इच्छाअनुसार पुरानै घरको जग्गामा, पुरानै घरको आकारप्रकारमा एक तले पक्की घर बनाइयो । बुबाआमा उतै बस्नुभयो । बिहानको खाना सबैजना भेला भएर सडकपट्टिकै घरमा खाने गर्थ्यौं । बेलुकाको खाना केही समय बुबाआमा मिलेर उतै पकाउने, खाने गर्नुभयो । पछि आमा अलि असमर्थ भएपछि हामीले नै पकाएर लगिदिने गर्थ्यौं ।

२०७२ सालमा ग्रान्डी अस्पतालमा जचाउँदा डाक्टरले एमआरआई रिपोर्ट देखाउँदै आमालाई डिमेन्सिया शुरु भएको बताए । आमाले उपचारमा भिँजो मान्ने, गरेको काम बिर्सने, एउटै कुरा दोहोच्याएर सोध्ने गर्नुहुन्थ्यो । तथापि, शारीरिक रूपमा आमा सबल नै हुनुहुन्थ्यो ।

२०७५ सालमा आमालाई अल्जाइमरले सताएको पुष्टि भयो । त्यसको उपचारमा औषधि पनि नहुने रहेछ । मायालु वातावरण, हेरविचार, संरक्षण नै त्यसको उपचार रहेछ ।

आमाले जानेर-बुझेर कहिल्यै अरूलाई दुःख दिनुभएन । बरु अरूको दुःखमा यथासक्य सहयोग नै गर्नुभयो । आमाले नसकदा, आमाको दुःखमा अत्यन्तै नजीक रहेर हेरविचार गर्ने काम बुबाले गर्नुभयो ।

आमामा एउटै कुरा दोहोच्याएर पटकपटक सोध्ने, तत्काल बिर्सनेजस्ता रोगका लक्षणहरू देखापरे । उहाँ बच्चाजस्तै जिद्दी गर्ने स्वभावको हुनुभयो । हाँसिरहने गर्न थाल्नुभयो । त्यस्तो रोगले सताए पनि खाना खान सडकपट्टिको घरमा लट्ठी

टेकेर आउने, बिहान नित्य मर्निङ्डवाक गर्ने आमाको दैनिकी थियो । उहाँ दैनिक जग्रेश्वर मन्दिरको टीकाप्रसाद लगाउनुहुन्थ्यो । आमालाई नित्य नुहाउने बानी थियो । तातोपानी, मञ्जन बुबाले ठीक गरिदिनुहुन्थ्यो । आमालाई समय-समयमा फलफूलको बन्दोबस्ती पनि बुबाले नै गरिदिनुहुन्थ्यो ।

कोरोना समयमा आमाको कम्मर दुखेर लगातार ३ हप्तासम्म जावलाखेलमा फिजियोथेरापी गर्न लगियो । ७ दिन प्राकृतिक चिकित्सालय बानेश्वरमा भर्ना गरी उपचार गराइयो । केही सुधार भएको थियो ।

आमा जेठो नाति विरञ्ची, नातिनी दीक्षा र कान्छो नाति विभूतिको विवाहमा रमाएरै शरीक हुनुभएको थियो । आमालाई बाजा, गीत, नाच मन पर्दथ्यो । नातिनी बुहारीहरू आआफ्ना काममा छैदैथिए । तैपनि आमा उनीहरूलाई ‘राम्मो जागीर खानुपर्छ, राम्मो जागीर खाऊ’ भनेर भनिरहनुहुन्थ्यो ।

२०८० सालमा आमाको स्वास्थ्य अझै खराब भयो । उहाँ पूर्णरूपमै परनिर्भर अवस्थामा पुग्नुभयो । आमा आफ्नै जीवनदेखि दिक्क मान्न थाल्नुभयो । बुबा कतै हिँडनै हुन्नथ्यो, जतिखेर पनि बुबाको खोजी गर्नुहुन्थ्यो । बारम्बार ‘बाको काखमा मर्न इच्छा छ’ भनेर भनिरहनुहुन्थ्यो । बुबाआमाको यस्तो संवाद पनि भइरहन्थ्यो :

आमा : बा म त मर्न पाए नि हुन्थ्यो ।

बुबा : रहर गरेर पाइदैन, समय आइहाल्छ नि !

बुबाआमाका यस्ता संवाद सुन्नुपर्दा हामीलाई दुःख लाग्य्यो ।

यद्यपि, आमाको दैनिकी राम्रै चलिरहेको थियो । बाटोमा हिँडा पनि हाँसिरहने र बोल्ने बोलाउने गरिरहनुहुन्थ्यो ।

२०८० साल माघ ९ गते आमालाई अलि बिसन्चो भयो । हामीले शंखरापुर अस्पताल पुऱ्यायौ । आमालाई निमोनिया भएछ । १४ दिन अस्पतालको आईसीयूमा राखेपछि केही सुधार भयो र घर ल्यायौ । घरमा त्याएको केही समयपछि इन्केक्षन भएछ । पिसाब जाँच गर्दा त्यस्तो देखियो । त्यसको पनि उपचार त शुरु भयो तर सुधार हुन सकेन । आमालाई बचाउन सकिएन । ‘सर्पले काँचुली फेरेजस्तै, समुद्रको पानीको छालजस्तै हो जीवन, शरीर मर्द्द आत्मा मर्दैन’ भन्नुहुन्थ्यो आमा । त्यस्तै भयो । २०८० फागुन १५ गते मंगलवार बिहान द बजे आमाले हामी सबैलाई छोडेर जानुभयो । आमाले मोक्षधाम प्राप्त गर्नुभयो । मेरो जीवनकी गुरुआमा, जसबाट मैले जीवन जिउन सिकेकी थिएँ, सदाका लागि बिदा हुनुभयो । बिदा आमा, हार्दिक श्रद्धाङ्गली तपाईंलाई ।

आमाको सम्भानामा

भवानी द्वाढी पौडियाल (दीपा)

कान्धी बुहारी

‘आमा’ भनेर सम्बोधन गर्ने शब्द कति प्यारो ! निस्वार्थ, ममतापूर्ण र अन्तरमनसम्म आनन्दित हुने शब्द - ‘आमा’ !

‘आमा’ शब्द सम्बोधन गरेर बोलाउने जन्मदिने आमासँगको साथ मैले २०५० साल माघ २ गते १७ वर्षको उमेरमा गुमाएकी थिएँ । त्यसपछि ‘आमा’ शब्दले कसैलाई सम्बोधन गर्न नपाएकोमा म तटिपरहेकी थिएँ । वेलावेलामा मनमनै भन्ने गर्थे - ‘आमा तिमीविनाको जीवन जिउन साहै गाहो हुँदोरहेछ ।’

जीवनका जतिजति वसन्त पार हुँदै गए, झन्झन् बढी आमाको सम्भानाले पिरोल्दै लैजान्यो । तैपनि के गर्नु, मन त सम्हालै पत्यो । त्यसपछि आमाविनाका मेरा नरमाइला, खल्ला र उदासलागदा दिनहरू बितिरहेका थिए । त्यस्तै समयमा २०५३ साल मंसीर १७ गते भद्रवासको सम्मानित पौडियाल परिवारका असल सुपुत्र दिवाकर पौडियालसँग मेरो विवाह भयो । कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका वडा नं. ४, मूलपानीबाट म कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका वडा नं. ३, भद्रवासको संस्कारी पौडियाल परिवारमा कान्धी बुहारी भएर भित्रिएँ । यस घरमा भित्रिएपछि मैले तीन वर्षदेखि गुमाएको ‘आमा’ भनेर सम्बोधन गर्ने शब्द फेरि प्राप्त गरेँ । मेरा श्रीमान्‌की आमा मेरी पनि आमा । विवाहको भोलिपल्टै मैले जन्मदिने आमाजस्तै अर्की कर्म दिने आमा पाएको अनुभव गरेँ ।

जन्मदिने आमाजस्तै सासूआमालाई पनि मैले असाध्यै माया गर्ने, दयालु र मिलनसार आमाको रूपमा पाएँ । शुरुदेखि नै उहाँबाट पाएको माया-ममता मेरो जीवनभरका लागि अमिट बनेको छ ।

हामी छोरी मान्छेले त दुईवटी आमा पाउँदा रहेछौं । एउटी जन्मदिने आमा, अर्की कर्म दिने आमा । सबैले त्यस्तो मौका नपाउलान् तर मैले पाएँ । शायद मैले मैरै भाग्यले दुईवटी आमा भेट्टाएँ ।

मलाई लागेको थियो, म सानो परिवारमा हुर्केर बढेकी, धेरै कामकुराहरू नजानेकी मान्छे यस नयाँ ठाउँ, ठूलो परिवारमा कसरी घर गरेर खाने होला ? तर यहाँ आमाको माया र असल व्यवहारले मलाई घरव्यवहारमा परिवारसँग मिलेर अघि

बद्धन सहज र सरल बनायो । मैले नयाँ घर र नयाँ परिवारमा कुनै अप्ल्यारो महसूस गर्नु परेन ।

आमाको नाम ‘भवानी’, मेरो नाम पनि ‘भवानी’ । दुवैको एउटै नाम भएकोले घरमा बोलाउनका लागि मेरो नयाँ नाम राख्ने कुरा भयो । मेरो नाम ‘दीपा’ राखियो । मलाई नयाँ नाम राम्रो लागे पनि कतै बोल्दा भुक्तिकर हो कि भनेर शुरुशुरुमा अप्ल्यारो पनि लागेको थियो । तर विस्तारैविस्तारै त्यसमा पनि बानी भयो । पछि त जे भयो राम्रो भयो भन्ने लाग्यो ।

आमाले घरका सम्पूर्ण काम सिकाउने, अहाउने र माया दिने गर्नुभयो । आमा भन्नहुन्थ्यो, ‘तिमी त आमा नभएकी टुहरी । पीर नगर । म छु नि, तिमी आमा मै त हो नि अब ।’ आमाको यस्तो कुरा सुनेर म पनि ढुक्क कहन्थ्यैँ । दंग पर्थैँ ।

आमाको सधैँ हाँसिलो र उज्यालो अनुहार । पोटिलो पनि । खाइलागदो ज्यान परेको । फुर्तिलो, तेजिलो र जाँगरिलो स्वभाव । आमाले पनि १३ वर्षकै उमेरमा विवाह भएर बडिखेलबाट यहाँ आएर धेरै दुःख सहेर, संघर्ष गरेर यहाँसम्म आएका कुराहरू सुनाउनुहुन्थ्यो ।

आमा यति सोभो हुनुहुन्थ्यो कि उहाँले पैसा पनि राम्रोसँग चिन्नुभएको थिएन । आफूसँग पैसा त कहिल्यै राख्नु नै भएन । घरको काम छोडेर आफूलाई कतै जान मन लागेको ठाउँतिर, आफन्तकहाँ जानु पनि भएन । उहाँ परिवारसँग र बुवासँग भने कतैकतै हिँड्ने इच्छा गर्नुहुन्थ्यो । त्यसरी हिँड्नु पनि भयो ।

एकदमै सोभो र मायालागदो हुनुहुन्थ्यो आमा । उहाँ परिवारमा कसरी राम्रो गर्ने र सजिलो बनाउने भनेर लागिपरिहनुहुन्थ्यो ।

आफूले धेरै दुःख र संघर्ष गरेर आएको भएर पनि होला आमाले हामीलाई ‘तिमीहरूलाई यस्तो गर्नु नपरोस्, त्यस्तो नहोस्’ भनेर भन्नुहुन्थ्यो । आमाबाट हामीले धेरै कामकुराहरू सिक्ने मौकामात्र पाएका छैनौं, धेरै प्रेरणा र हौसला पनि पाएका छौं । आमाका हरेक कामकुराहरू प्रशंसनीय हुन्थ्ये । उहाँको काम गर्ने र काम सिकाउने शैली र व्यवहार हामीलाई सराहनीय लाग्यथो । समय-समयमा आउने तिथि, चाडपर्वहरूमा आमा हामीलाई सम्भाउनुहुन्थ्यो । ‘तिमीहरू चाडबाडमा घरमै बसेर, खाएर रामाउनुपर्छ, यहाँ घरमै बसेर रमाइलो गर्नुपर्छ, माइत नजाऊ’ भन्नुहुन्थ्यो । चाडबाडमा परिवारका सबै एकै ठाउँमा बसौं, मीठो खाऊँ र रमाऊँ भन्ने राम्रो भावना थियो आमाको । हामी पनि आमाका कुरामा सहमत हुन्थ्यैँ । आमासँगसँग लागेर काम गरेको उहाँ मन पराउनुहुन्थ्यो । कि त जागीर खानुपर्छ, कि त राम्रोसँग

घर गरेर खानुपर्छ भन्ने भावना उहाँमा थियो । उहाँको त्यस भावनाले पनि हामीलाई राम्रोसँग घर गरेर खान उत्प्रेरित गरेको थियो ।

आमा वेलावेलामा मलाई 'यिनकी आमा हुनुहुन्न, यिनलाई सबैले माया दिनुपर्छ' भनेर फुरुङ्ग पार्नुहुन्थ्यो । उहाँको त्यो भनाइले पनि उहाँ नै मेरी कर्म दिने आमा हो भन्ने भावना ममा जगाएको थियो ।

आमा सामान्य कुरामा पनि खुशी हुनुहुन्थ्यो । परिवारका कुनै सदस्यको सानोतिनो उन्नति प्रगतिमा पनि उहाँ धेरैभन्दा धेरै खुशी मान्नुहुन्थ्यो । आफ्नो होइन अरूको खुशीमा रमाउने उहाँको स्वभाव थियो । 'आमा, यो पापा हजूरलाई' भनेर सामान्य चीज दिँदा पनि उहाँ औधी खुशी मान्नुहुन्थ्यो । लगाउने कुराहरूमा पनि केही सामान्य कपडा ल्याइदियो भने खुशी भएर लगाउनुहुन्थ्यो । आमालाई खानेकुरामा गुलियो चीज मनपर्थ्यो भने लगाउने कुरामा चाहिँ रातो रंगको कपडा बढी मनपर्थ्यो ।

रोग लागेपछि आमाले बिस्तारैबिस्तारै आफ्नो स्मृति पनि गुमाउदै जानुभयो । उहाँले आफू र आफ्नै परिवारलाई पनि बिसैदै जान थाल्नुभयो । आमाका कतिपय स्वभाव बच्चाका जस्ता देखिन थाले । दिए खाने, नदिए पनि त्यसै चूपचाप बस्ने अवस्थामा उहाँ पुग्नु भयो । खाएको र नखाएको कुरा पनि थाहा पाउन छोड्नुभयो । अरूले 'आमा, यो यस्तो हो' भने त्यस्तै 'हो' भन्ने, 'होइन' भने 'होइन' नै भन्नेमा पुग्नुभएको थियो आमा ।

आमालाई मानसिक रूपमा पहिलेकै अवस्थामा फर्काउन सकिने अवस्था त थिएन तैपनि शारीरिक स्वस्थ्यका दृष्टिले आमाको उपचार राम्रै तरीकाले हुँदै थियो । तर उपचारले काम गरेन । आमालाई गाहोसाहो पार्दै लरयो । आमा एकदमै सानो बच्चाजस्तो मायालागदो हुनुभएको थियो । आमालाई राम्रोसँग हेरविचार गर्नुपर्ने भएको थियो । हामी सबैले मिलेर त्यसै गयौँ ।

आमासँगका अट्ठाइस वसन्तहरू राम्रोसँग वितेका थिए । आमा धेरै भाग्यमानी हुनुहुन्छ र आमाकै कारण हामी पनि धेरै भाग्यमानी बनेका छौँ भन्ने हामीलाई लागेको थियो । तर त्यस्तो अनुभव गर्ने अवस्था अब रहेन । निष्ठुरी कालले हामी आमालाई हामीबाट सदाको लागि चुँडेर लग्यो ।

आमा ! अन्तिम समयमा हजूरले परिवारका साथ आफ्नै घरको तुलसीको मठमा सुतेर गंगाजल, तुलसी जल पिएर राम...राम... जप्दै आफ्नो शरीरमा कुनै कष्ट पीडाको अनुभव नगरी यो संसार छोड्नुभयो । आमा, हजूरको वैकुण्ठमा बास होस् । हजूरको आत्माले चिरशान्ति पाओस् । आमा, हार्दिक श्रद्धाञ्जली !

कविता

आमाको स्मृति

लक्ष्मी पौड्याल भट्टराई

जेठी छोरी

आमा तिम्रो सम्फनामा लेख्न बसेकी छु
तिम्रो जीवनको चित्र कोर्न बसेकी छु
लेखी साध्य छैन आमा जिन्दगीको खेला
थोरै कुरा लेख्छु आमा वियोगको बेला ।

पहिलो सन्तानको रूपमा जन्म लिन पाएँ
यत्रावर्षसम्म आमा तिम्रै साथमा छाएँ
जीवनभर तिम्रो माया, तिम्रै छाया पाएँ
आमा तिम्री छोरी भन्दै गौरवगाथा गाएँ ।

तिम्रो अन्तिम अवस्थामा दर्शन पाउनु रै'छ
एकै घट्को पानी खाउने कस्तो संयोग भै'छ
तिम्रै इच्छाअनुसार रातो पोते टीका
लगाइदिन पाएँ आमा सिन्दूरको ढिका ।

तिमीलाई रातै बनाई अन्तिम विदा दिएँ
बिदाइमा के दिनु खै, फूल चढाइ दिएँ
तिम्लाई लगे घाटतिर, धर्ती हाम्रो ढल्यो
वियोग र बिछोडले मन हाम्रो जल्यो ।

वर्ष एक बितिगयो तिम्रै सम्फनामा
एकादेशकी एउटी आमा भन्ने कल्पनामा
आमा तिम्लाई सम्झीसम्झी कति आँसु भर्छ
सम्फनामा रुँदारुँदै हाम्रो दिन ठर्छ ।

तिम्रो जन्म दिन पर्थ्यो नागपञ्चमीमा
जम्मा हुन्यौं छोराछोरी तिम्रै आँगनीमा
के के ल्यायौ खाने कुरा सोधीखोजी गथ्यौ
जे दिए नि रमाएर मीठो मानी खान्यौ ।

रमाइला त्यस्ता दिन कतिकति भए
अब तिम्लाई खुवाउने दिन हाम्रा गए
मातृत्वको वात्सल्य त्यो अब कहाँ छाउनु
तिम्रो न्यानो अँगालो त्यो अब कहाँ पाउनु ?

सधैँभरि सपनीमा देखेजस्तो लाग्छ
तिमीलाई अँगालोमा बेरेजस्तो लाग्छ
तिमी गयौ अँध्यारो भो दिनरातै लामा
सपनीमै भए पनि आऊ है मेरी आमा ।

○

सधैँभरि बा बा भनी बोलाइरहन्यौ आमा
एकैछिन कतै जाँदा टोलाइरहन्यौ आमा
खाटबाट मुन्टो घुमाई हेरिरहन्यौ आमा
बा काँ जानुभयो भनी सोधिरहन्यौ आमा ।

बाले हातमा बिस्कुट दिँदा तिमी खुशी हुन्यौ
त्यही खुशीले नै बाको हृदयलाई छुन्यौ
तर आज तिमी छैनौ सबै शून्य भयो
तिम्रो खुशी अब बाको सम्भनामा रह्यो ।

○

कति मीठो हाँसो थियो मेरी आमा तिम्रो
त्यै हाँसोमा रमाउने बानी थियो हाम्रो
एकचोटि हाँस्नोस् आमा भनी हामी भन्यौ
तिमी हाँस्यौ रमाएर हामी दङ्ग पथ्यौ ।

छोराछोरी सबै देखदा हाँसिरहन्थ्यौ तिमी
आज कति रमाइलो भनिरहन्थ्यौ तिमी
त्यो हाँसोलाई देख्न अब हाम्ले कहाँ पाउनु
तिमीसँग हाँसीहाँसी बस्न कहाँ पाउनु ।

तिमीसँग बस्ने हाँस्ने दिन हाम्रा गए
आमा तिम्रा छोराछोरी टुहुरा भै रहे
तिमी हाम्री असल आमा स्मृति नै भयो
तिम्रो हाँसो अब हाम्रो सम्झनामै रह्यो ।

○

पहिलेजस्तै यो वर्ष नि आँसीको दिन आयो
आमाको मुख हेर्ने दिन आँखा यो रसायो
आँखाबाट आँसु भन्यो थाम्न सकिएन
भक्कानो पो छुट्यो आमा रोक्न सकिएन ।

आमा तिम्रो सम्झनामा रुदै माइत आयौं
तिम्रो सम्झनामा हाम्ले बुबालाई पायौं
तिम्लाई माया गर्ने बुबा हाम्रो पनि माया
बुबाको त्यो मुहारमा पायौं तिम्रो छाया ।

तिमीलाई समझीसमझी बुबाको मुख हेच्यौं
एकैछिनलाई भएपनि दुखमै मन फेच्यौं
सम्झनामा मात्रै रह्यौ आमा तिमी अहिले
यस्तो पीडा थाहा थे'न हामीलाई पहिले ।

अँजुलीमा आँसु थापी आँसुकै अञ्जली
आमा तिम्लाई अर्पण गर्दू हार्दिक श्रद्धाञ्जली ।

●

कविता

मेरी आमा

बिनु पौड्याल खनाल

एउटा सन्तानका लागि आमा सृष्टि हुन्, आमा प्रेम हुन्, आमा धर्ती हुन्, आमा आकाश हुन्, आमा शिक्षिका हुन्, आमा सम्पर्ण हुन्, आमा त्याग हुन्, आमा प्रेरणा हुन्, आमा करुणा हुन् र आमा पहिलो गुरुआमा हुन्। सम्पूर्णमा आमा जन्मदाता, पालक, पोषक, परिचारिका र दयामायाकी देवी हुन्। आमा नभए को हुन्थ्यो होला ? कल्पना गर्न सकिन्न। मानव सृष्टिका दृष्टिले आमाजति ठूलो नाता संसारमा अरू कुनै छैन। तिनै आमा अर्थात मेरी आमा भवानी पौड्याललाई सम्भिएर श्रद्धाङ्गलीस्वरूप 'मेरी आमा' मूल शीर्षकअन्तर्गत 'करुणाकी खानी' र 'हार्दिक श्रद्धाङ्गली' उपशीर्षकका दुई कविता यहाँ प्रस्तुत गरेकी छु ।

करुणाकी खानी

के लेखूँ आमा अब तिम्राबारे
सकिदन लेखन कति छन् कथा रे
पुग्दैन शब्दै पनि लेखाखेरी
पाइन्न शब्दै पनि कोश हेरी ।

दुख्ये परोस् वा न त सुखमै होस्
रातै परोस् वा न त दिनमै होस्
सम्फन्न्यु तिमै हाँसिलो मुहार
गर्छु म शान्ति सुखको पुकार ।

आमा पिलायौ दश दुग्धधारा
सम्पूर्णताकी भवकी सहारा
पैसा कमाए पनि लाखलाख
आमा थियो त्यो अविकल्प काख ।

सन्तानकी हौ अनमोल सृष्टि
सर्वोच्च, सुन्दर, रचना र दृष्टि
आमा तिमी हौ ममता र प्रेम
त्यागेर सुख्ख अनि धेर क्षेम ।

धर्ती तिमी हौ, धरणी तिमी हौ
आकाश, गङ्गा, वसुधा तिमी हौ
शिक्षक तिमी हौ, तिमी नै त ज्ञान
पहिलो गुरु हौ गुरुमा समान ।

आमा तिमी हौ करुणाकी खानी
सोभी र शान्त मनकारी, ज्ञानी
सन्ताननिमित्त जीवनै समर्पण
त्यागेर सुख, दुःखमा गरी प्रण ।

मायादयाकी तिमी एक काख
निस्वार्थ देवी मनकी विराट
पवित्र मनको सब कर्म पुण्य
तिमीविनाको सब सृष्टि शून्य ।

हार्दिक श्रद्धाञ्जली

जन्मघरमा आउँदा मेरी आमा खुशी हुन्थिन्
वेलावेला आउनुपर्छ भनेर हात छुन्थिन्
परिवारमा के छ भनी सोधखोज गर्थिन्
घर हिँड्न लाग्दाखेरि बसबस भन्थिन् ।

दिदी बहिनी जहिले पनि जान्थ्यौं सँगसँगै
तीनै छोरी साथमा देखी आमा हुन्थिन् दडै
आमाबुबा दाजुभाइ परिवारको साथमा
भेट हुँदा रमाएर खुशी हुन्थ्यो आत्मा ।

त्यसरी नै रमाएरै बितेका थे दिन
कति चाँडै दैव हेर आए आमा लिन
आमासँग बिछोडको कस्तो दिन आयो
हेर्दहेँ जिन्दगीमा अन्धकार छायो ।

आमा तिमी गइहाल्यौ हामीलाई छोडी
मायामोह, सम्बन्धको बन्धन त्यो तोडी
कहाँ खोजूँ आमा मैले तिमीलाई अब
हाम्रा खुशी रहर गए तिमीसँगै सब ।

संसारमा सबै कुरा प्राप्त भएपनि
आमाविना हाम्रो मन खुशी हुदैन नि
जन्मदाता तिमी हाम्री ममताकी खानी
तिमीबाटै शुरु भयो हाम्रो जिन्दगानी ।

जन्माएर, हुक्काएर पालनपोषण गच्यौ
ज्ञानगुन सिकाएर ठूलूला बनायौ
तर आज हाम्लाई छोडी किन बिलायौ
हामीलाई टुहुरो बनाई कता हरायौ ?

जहिले पनि सम्फानामा आइरहन्छ्यौ आमा
हृदयका कुना-कुना छाइरहन्छ्यौ आमा
तिमीविना यो मनमा हुन्छ खलबली
वैकुण्ठको प्राप्ति होओस् हार्दिक श्रद्धाङ्गली !

कविता

घड्की बस मनमा

सरला पौड़ियाल सुवेदी

कान्छी छोरी

आमा तिमी कहाँ गयौ, किन गयौ अहिल्यै
सम्भनामा आइरन्छ्यौ दिनरात जहिल्यै
वर्ष एक बितिगयो शोकको यो स्थिति
जति बित्यो उति तिम्रै सम्भना र स्मृति ।

कसलाई भनूँ मेरो दुःख कसलाई आमा भनूँ ?
'आमा ! आमा !' भनी अब कोसँग म बोलूँ ?
हाम्हा बा र हामी सबूको रेखदेख गथ्यौ
सोभको मनले मनभरिकै मायामोह छथ्यौ ।

दुःख पीडा नदेखाई परिश्रम गर्ने
अरूलाई खुवाएर आफ्नो पेट भर्ने
तिम्रो माया सम्झीसम्झी आमा आँसु भर्द्ध
त्यो मायाले अहिले पनि तड्पाएर मार्द्ध ।

तिम्रो हाँसो कति राम्हो हँसिलो त्यो मुहार
कैल्यै पनि नविर्सिने सेता दन्तलहर
कैलेकाहीं भेट हुँदा मायागरी चुम्ह्यौ
छोरीहरू आए भनी कति खुशी हुन्ह्यौ ।

तिम्रो त्यस्तो खुशी अब हाम्ले कहाँ देख्नु ?
आमा ख्वाउने औँसी आउँदा तिम्लाई कहाँ भेट्नु ?
भक्कानो यो छुटिहाल्छ वेदनामा साह्रो
तिमीलाई सम्झेपछि आँसु थाम्नै गाह्रो ।

अरुलाई सुख दिन तिमी दुख खप्थ्यौ
सन्तानको उन्नति होस् भनी तिमी जप्थ्यौ
तिमी हुँदा रमाएर घरआँगन हाँस्थे
छोराछोरी वरिपरि तिमीसँगै नाच्ये ।

घरआँगन उदास निराश भएछन् नि आमा
तिमीविना रमाउने दिन् गएछन् नि आमा
तर पनि तिम्रो आत्मा यतैकतै हुँदा ।
सान्त्वनाले भरिन्छ मन् तिम्रो तस्वीर छुँदा ।

जति बित्यो उति तिम्रो कति याद आउने
रोईरोई मन हाम्रो तिम्रै लागि धाउने
पीडा अनि वेदना छन् मनैभरी आमा
हाम्रो भेट नहुने भो धड्की बस मनमा ।

आत्मा तिम्रो हामीसँगै, वास होस् स्वर्गैमा
आमा चिरशान्ति मिलोस् मेरो छ कामना
तिमी जहाँ भए पनि हामीलाई नभूल ।
श्रद्धाङ्गली दिन्छु आमा चढाएर फूल ।

अद्वाजली/समवेदना

हाम्रा आत्मीय साथी श्री दिवाकर पौड्यालकी ममतामयी माताज्यूको ७७ वर्षको
उमेरमा भएको निधनको खबरले हामीलाई अत्यन्तै दुःख लागेको छ । शोकको
यस घडीमा शोकसन्तप्त परिवारप्रति गहिरो समवेदना प्रकट गर्दै मृतआत्माको
चिरशान्तिको कामना गर्दछौ ।

१. सन्देश भण्डारी	२. अमरप्रकाश तिवारी	३. केदार चौलागाई
४. मधुसूदन थापा	५. पूर्णलक्ष्मी पोखरेल	६. गोमा देवकोटा
७. कृष्णकुमार थापा	८. डेजी थापा	९. सुदर्शन थापा
१०. रामशोभा थापा	११. उत्तम खड्का	१२. रामकुमार थापा

कविता

हजूरआमाको सम्मेनामा

विरच्चिं पौद्याल / प्रतिमा लुइंटेल पौद्याल

नाति / नातिनी बुहारी

हजूरआमा ! तिमी सधैं छ्यौ यो घरको कुनामा
जसरी पुरानो सिलाइ मेशिन धूलोले छोपिए पनि
त्यसको आवाज अझै कानमा घन्किन्छ

त्यो इन्द्रकमलको सुगच्छ
तिमीले बनाएको धूपझौं
आज पनि हाम्रो आँगनमा मिसिन्छ

तिमीलाई सम्भक्दा
पुरानो ओछ्यानको न्यानो भल्किन्छ
जहाँ तिमीले कति चूपचाप सुनिदिन्यौ
हाम्रा हरेक गुनासा, हरेक कथा

तिमा हातहरू
जसले कहिल्यै कुनै कविता लेखेनन्
तर हजारौं भावना कोरे
तिमी आफैं शब्द थियौ
सधैं हृदयलाई छुने
तिमा ती गहिरा आँखा
जसले कहिल्यै हामीसँग गुनासो गरेनन्
तर हाम्रा प्रत्येक गल्तीलाई देखे
त्यसैले, तिमीलाई हराउन दिन मन लारदैन

तिमी बसेका ती ठाउँहरु अझै बोल्छन्
त्यो भित्ताको चर्किएको रंग
त्यो फलैचा, जसले कहिलेकाहीं
तिमीलाई फर्केर आउन बोलाइरहेको भै लाग्छ

तिमीले लगाएका ती पुराना गहना
जुन हामी बक्सामा भेटाउँछौं
आकाशको ताराजस्तै शान्त तर गहिरो
तिमी हाम्रा यादहरूमा छ्यौ
विहानको धाममा
जसले हल्का छाया प्याँक्ष
तिमीले रोपेको तुलसी
जुन हराभरा छ अझै

तिम्रा कथा साना थिएनन्
कहिले कठोर परिश्रमको
कहिले निस्वार्थ मायाको
तिमी बोलेरभन्दा पनि
चूपचाप गरेर सिकाउँथ्यौ
त्यो हिम्मतको पाठ
जसलाई अब हामीले आत्मसात् गर्नुछ

तिमी गयौ
तर म भन्ने गर्द्दु
तिमी हराएकी छैनौ
लाग्छ तिमी यतैकतै छ्यौ
मेरो वरिपरि छ्यौ
तिम्रो न्यानो
सधैंका लागि यो मनमा बसेको छ

तिमी फर्केर आउन सकिदनौ
तर तिमा सन्तानहरूमा
तिमै स्वर गुञ्जन्छ
तिमै सहनशीलता देखिन्छ
हजूरआमा !
तिमी आज स्वर्गमा छ्यौ होला
तर हाम्रो मनको मन्दिरमा सधैं बाँचिरहेकी छ्यौ ।

०००

अहो ! कहाँ गयौ हजूरआमा, त्यो ममताको घर कहाँ हरायो ?
तिमै छायाले ढाकेथ्यो मन, त्यो सुखसागर किन अब सुकायो ?

त्यो कोमल स्वर, ती चञ्चल आँखा, त्यो न्यानो स्पर्श सम्भनामा छ
सब सपनाजस्ता लाग्छन् आज, यो मन किन यति व्याकुल छ ।

तिमीविना यो जीवन शून्य, संसार शून्यजस्तो भएको छ
तिम्रो माया, त्यो अनन्त दया, बिसौं कसरी त्यो शुभ प्रीतजस्तो छ ।

तिमा कथा, ती अमर शिक्षाहरू, गुञ्जन्ये मेरा कानमा
आज सुनसान छ, त्यो कोठा, छायामात्रै बाँकी छ, जहाँ ।

तिमा हातले बनाएका ती फूलपाती, आज पनि महक उस्तै छ
तर तिमी टाढा, यो हृदयमा, त्यो मायाको कमी, गहिरो कष्ट छ ।

तिमी नै थियौ घरकी देवी, हाम्रो कुलको सौरभ चिरञ्जीवी
तिमीविना यो घर अधूरो, तिमै साथ थियो सुखकी देवी ।

तिमीले देखाएको कर्मको बाटो, आज पनि मार्गदर्शन छ,
त्यो उज्यालो जस्तो सत्य, जसले जीवन अन्धकारबाट बचाउँछ ।

तिम्रो नाम लैखिएको छ हृदयमा, त्यो शिलाजस्तो स्थिर
तिम्रो माया कहिल्यै मेटिन्न, यो नाता सधैँ अविनाशी र गहिरो छ ।

अहो ! तिम्रो दर्शन पाऊँ, फेरि मन्दिरमा जस्तै शिर भुकाऊँ
तिम्रा शिक्षा र तिम्रा गाथाहरू, फेरिफेरि म हृदयमा दोहोच्याऊँ ।

हजूरआमा, तिमी अनुपम, तिमी अनन्त, तिमी हाम्रो जीवनको सार
तिमीविना यो मन हुन्दै दिशाहीन, सधैँ तिम्रै यादको आधार ।

श्रद्धाङ्गली/समवेदना

कागेश्वरी मनोहरा ३ नं. वडा निवासी समाजसेवी
सामाजिक अगुवा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी कागेश्वरी
मनोहरा नगरपालिका उपशाखा सभापति आदरणीय दाइ वासुदेव
पौड्याल तथा भाइ दिवाकर पौड्यालकी ममतामयी आमा भवानी
पौड्यालको ७७ वर्षको उमेरमा मिति २०८० फागुन १५ गते
भएको असामयिक निधनप्रति हार्दिक श्रद्धाङ्गली अर्पण गर्दछौँ ।

१. विश्वराज श्रेष्ठ	- गागलफेदी
२. राजकुमार फुयाल	- आलापोट
३. मदनबहादुर खड्का	- आलापोट
४. प्राणनाथ फुयाल	- आलापोट
५. शिवराम बस्नेत	- आलापोट

हजूरआमाको विरासत

विभूति पौड्याल

नाति

हामी हजूरआमाको अल्जाइमरसँगको यात्राले हामीलाई प्रेम, परिवार र सशनशीलताको महत्व सिकायो । नेपाली परम्पराअनुसार हामीले उहाँलाई घरमै हेरचाह गयौँ, जहाँ उहाँ स्नेह र खुशीले भरिएको वातावरणमा रहनुभयो, जसमध्ये निमोनिया र युरिनरी ट्र्याक्ट इन्फेक्शन (UTI) जस्ता चुनौतीहरू पनि समावेश थिए । उहाँले परिवारको साथमा शान्तिपूर्वक घरमै देहत्याग गर्नुभयो जसले हाम्रो सांस्कृतिक मान्यताअनुसारको गरिमा भल्काउँछ । रोगको बावजूद पनि उहाँको मुस्कानले हामीलाई प्रेमले ल्याउन सक्ने खुशीको सम्भन्ना दिलायो । अल्जाइमरले उहाँबाट धेरै चीज खोसेको भए पनि उहाँको अस्तित्व वा उहाँले छोड्नुभएको विरासतलाई खोस्न सकेन । यस लेखको सारांश यही नै रहेको छ ।

Our Grandmother's Journey: Lessons of Love, Farewell, and Hope in the Face of Alzheimer's

Alzheimer's disease is a relentless thief, slowly taking away memories and independence, leaving loved ones to navigate the complexities of caregiving and loss. Our family experienced this first hand with our beloved grandmother. Her journey with Alzheimer's taught us profound lessons about love, care, and the power of family, as well as the importance of cherishing every fleeting moment of clarity and connection.

In our society, it is a deeply rooted tradition to care for aging loved ones at home. We believe it is not only a responsibility but an honor to support our elders in their later years, ensuring they are surrounded by family rather than the sterile environment of a care facility. Our grandmother's days were a reflection of this tradition. Despite the challenges Alzheimer's posed, we surrounded her with love and laughter. Her children, grandchildren, neighbors, and even distant relatives ensured she was never alone. She may not have always remembered our names, but she knew she was loved. Her smile, even in her most fragile

state, was proof that the disease could never entirely erase the joy and warmth in her heart.

In the later stages of her illness, our grandmother faced additional challenges. She was diagnosed with pneumonia and required hospitalization. Those days were difficult, but with medical intervention, she recovered. We brought her back home, where she lived a few more precious months surrounded by family. Then came another setback—a urinary tract infection (UTI)—a complication that weakened her further. Despite everything, she continued to find moments of joy, reminding us of her strength and resilience. When her time finally came, she was at home, surrounded by her husband, children, and grandchildren. She passed away peacefully, her happiness evident even in those final moments. It was a farewell in line with our cultural values—a goodbye filled with love, dignity, and grace.

While our family learned to navigate the challenges of Alzheimer's with love and patience, we also found hope in the growing body of scientific research. One of the most encouraging discoveries is that Alzheimer's can potentially be prevented through lifelong habits that keep the brain active and engaged. Scientists emphasize the importance of challenging the mind with new experiences to build cognitive resilience. For example, simple changes in daily routines—like taking a different route home from work, trying new cuisines, or learning new skills—can stimulate the brain and reduce the risk of cognitive decline. Avoiding monotony and embracing variety in life can be a powerful way to strengthen the mind and maintain its vitality.

Our grandmother's journey has left us with many lessons. She taught us the power of love, the importance of family, and the need to face life's challenges with dignity and resilience. Her story is also a reminder that Alzheimer's is not just a disease to be managed but a call to action for future generations to live intentionally, nurturing their minds and embracing change. As a family, we hold onto her memory and the values she instilled in us. We honor her by continuing to learn, to grow, and to love unconditionally. Though Alzheimer's took much from her, it could never take the essence of who she was or the legacy she left behind. For that, we are deeply grateful.

आमाको अमिट स्मृतिमा

संरक्षा अधिकारी

नातिनी बुहारी

तिमी कहाँ गयौ आमा
तिमी पल्टिने खाट खाली छ
तिमी साथमा नभएको पनि
एक वर्ष भैसके छ ।

तिमीसँग विताएका ती दिनहरू
स्मृतिमा कति सुन्दर छन्
तिमी आउन्नौ अब हामीबीच
तर तिमीसँगका स्मृति कति गाढा छन् ।

तिमीविनाको यो घर
आजकल खाली र उजाड लागछ
तिमीलाई खोज्दै मेरो दृष्टि
तिमी बस्ने गरेको खाटिरै भागछ ।

तिमी सधैँ गर्ने गर्थ्यौ
काम र पढाइका कुरा
खेलाउँदै तिम्रा हातका
ती राता काँचका चुरा ।

भन्ने गर्थ्यौ तिमीहरूको माया लागछ
तिमीहरू त हौ मेरै
तर आज पनि रसाउँछन् यी आँखा
तिम्रो सम्फना आउँछ धेरै ।

कविता

हामी प्यारी हजूरआमा

दीक्षा पौड्याल खनाल

नातिनी

सतहत्तर वर्ष हुँदासम्म हजूरआमा र नातिनी बस्ने
सौभाग्य दैवले जुरायो
फलैँचामा बसी नानीनानी भन्दै बोलाउने
त्यो आवाज अब हरायो

टकटक आवाज सुनी को आयो भनी
तन्की हेर्ने त्यो दृष्टि बिलायो
जन्मपश्चात् मृत्यु सत्य र निश्चित
दैवले नै रचायो

शिरदेखि पाउसम्मै राता पहिरन शृंगार
आमाको
रमाउने गर्दथ्यौ सपरिवार हाँसोमा
सुन्दा कुरा ठट्टाको

न त कहिल्यै नमीठो बोली, न त कसैप्रति
माया घटबढ
भल्किन्थ्यो उहाँको व्यवहारमा उज्यालो
भएपनि उहाँ अनपढ

हार्दिक श्रद्धासुमन, भावपूर्ण श्रद्धाङ्गली हजूरआमा
हामी प्यारी हजूरआमा !

हामी प्यारी हजूरआमा

दृष्टि पौड्याल/दीक्षान्त पौड्याल

नातिनी/नाति

घर परिवारभित्र हजूरआमाकी कान्धी नातिनिको रूपमा हुर्केंकी थिएँ म ।
असाध्यै माया प्यार गर्नुहुन्थ्यो हजूरआमाले मलाई ।

दैशै वा पर्वतिथिमा टीका लगाउँदा हजूरआमाको आशीर्वाद हुन्थ्यो-धेरै पढ्नु,
जागीर खानु ।

हजूरआमा भएको संयुक्त पारिवारिक संस्कारमा हुर्कन पाएकोमा मलाई आज
गर्व महसूस भएको छ ।

हजूरआमालाई हामी र आमा भनेरै सम्बोधन गर्थ्यैँ । कती खुशी भएर स्कूल
क्याम्पस जानु पढ्नु भन्नुहुन्थ्यो ।

हाम्रो जन्मदिन मनाउँदा उहाँ ताली बजाएर खुशी हुनुहुन्थ्यो । हाँसीखुशी
बुवाको साथमा उहाँले जीवनका सुनौला दिनहरू व्यतीत गर्नुभयो ।

अस्पतालबाट घर ल्याएर आमाको स्याहार गर्ने अवसर पायौ हामीले ।
उहाँको सरसफाइ गर्दा नातिनीले नगर, पाप लाग्छ भनेर भन्नु हुन्थ्यो ।

बिर्सिन नसक्ने हामी हजूरआमा आज साथमा हुनुहुन्न । हजूरआमाप्रति श्रद्धा
सुमन व्यक्त गर्दछौं ।

अद्वाजजली/समवेदना

कागेश्वरी मनोहरा ३ नं. वडा निवासी हाम्रा अन्य मित्र समाजसेवी सामाजिक
अगुवा वासुदेव पौड्याल तथा भाङ्ग दिवाकर पौड्यालकी ममतामयी आमा भवानी
पौड्यालको ७७ वर्षको उमेरमा मिति २०८० फागुन १५ गते भएको असामयिक
निधनप्रति हार्दिक श्रद्धाजली अर्पण गर्दछौं ।

१. विश्वनाथ प्याकुरेल, स्थायी कमिटी सदस्य, ने.क.पा.ए.स.
२. गोपाल बराल, पोलिट्यूरो सदस्य
३. सरस्वती नेपाल, जिल्ला कमिटी सदस्य
४. केशव पुडासैनी, जिल्ला कमिटी सदस्य
५. गोकर्णमणि पुडासैनी, जिल्ला कमिटी सदस्य
६. विनोद ढकाल

मलाई माया गर्ने जेठी दिदी

पूर्णप्रसाद आचार्य

भाइ

बुबाआमाको एकमात्र छोरा म । म सबैभन्दा कान्छो हूँ । म चारवटी दिदीको एकमात्र भाइ हूँ ।

मेरो जन्म जेठी दिदी भवानीको विवाहपछि भएको थियो । मेरा पिताजीले जेठी दिदीको कन्यादान गरेपछि छोराको जन्म हुन्छ भन्ने बुझेका आधारमा दिदीको चाँडै विवाह गरिदिएको भनेर पछि बताउनुभएको थियो ।

मेरा दिदीहरू मलाई औंधी माया गर्नुहुन्थ्यो । विशेषतः जेठी दिदी भवानी मेरो कन्यादान गरेपछि तँलाई जन्मदिएको भनेर सम्झाइरहनुहुन्थ्यो ।

सधैं हँसिली जेठी दिदी । रिसाउन कहिल्यै नजान्ने । मेरी जेठी दिदी म एकलो भाइको साहै माया गर्नुहुन्थ्यो । साहै राम्रो आत्मीयता थियो हामीमा । भिनाजुको सरकारी जागीर भएको र दिदीले घरखेत सबै चलाउनु परेकाले सधैं व्यस्त नै रहनुहुन्थ्यो । असाध्यै मिहिनेती हुनुहुन्थ्यो उहाँ । त्यसैले माइत पनि कमै आउनुहुन्थ्यो । दिदी माइतमा कम आउने भएकाले म नै दिदीलाई भेट्न भनेर दिदीकहाँ गइरहन्थै । प्रायः तिहारको टीका र अन्य बखत पनि दिदीकहाँ जाने गर्दथै ।

दिदीलाई अल्जाइमरको रोग लागेपछि एउटै कुरा दोहोच्याउने गर्नुहुन्थ्यो । सम्फेको कुरा तुरुत्तै विर्सने र जे सम्फना आउँछ त्यै कुरामात्र दोहोच्याएर भन्ने गर्नुहुन्थ्यो । बारीमा सुन्तला फलेका कुरा गर्नुहुन्थ्यो । मेरो भाइले दुईवटा घर बनाएको छ भनिरहनुहुन्थ्यो । भाइका छोराछोरी राम्रा छन् भन्नुहुन्थ्यो ।

सधैं आफूले सक्नेजति काम गर्ने, सकारात्मक सोच राख्ने, अरूको आशा नगर्ने बानी दिदीको थियो । चाडपर्वमा सानोतिनो उपहार दिँदा पनि धेरै खुशी हुने बानी थियो मेरी दिदीको ।

राम्रा र असल मान्छे दैवलाई पनि चाँडै खाँचो पर्दोरहेछ क्यारे । सतहत्तर वर्षको उमेरमा दिदीले परमगति प्राप्त गर्नुभयो । बिदा दिदी । हार्दिक श्रद्धाङ्गली !

कविता

वासु र दिवाकरकी आमाप्रति

राममणि नेपाल / ज्ञानु आचार्य नेपाल

साइँली बहिनीज्वाइँ, चितवन

सबैले सम्भरहेछन् आमालाई नसम्फने को छ र ?

आमाको सम्भनामा नरुने पो को हुन्छ र ?

सन्तानले सम्भेकै हुन्छन् आमालाई सधैंभरि बेस्सरी

वासु र दिवाकर पनि सम्भरहेछन् आमलाई यसरी ।

आमाभै अरू को छ ? र संसारमा अरूको हुने

आमाको स्मृति सम्भदा, भक्कानु मनमा हुने

आमा भनेर बोलाउँथ्यौ प्रेमले अमा बोल्दिथिन्

के भयो छोरालाई भन्दै, छिँडै नै आमा आउँदिथिन् ।

थियौं बालकसरी नै हामी, आमा बाँचुञ्जेल नै सधैं

विसंन्ध्यौं मनका चिन्ता, आमाको बचनले सधैं

ए आमा गयो टुहुरो पारी, छाडेर हामीलाई अनि

कति सम्भौ कति भनौं, आउँदिनौं कुनै दिनपनि ।

संसारमा मेरो राग छैन, बैरागी कति दिन बनौं

बाले चिन्ता लिनु हुन्छ अवश्यै उहाँलाई अब के भनौं ?

के गर्ने बाबाको जोडी, छोडेर आमा जानाले पनि

दैवको खेल यस्तै छ सबलाई छोडेर जाने अनि ।

आमाले ज्ञानी बहिनीलाई भन्दा दुःख नै पाइस् नि

छोरा मेरै टुइटा तेरा, चिन्तित बन्दथ्यौ अनि

टाढा धेरै पर छे बहिनी, हामीलाई दुःख लाग्दछ

श्रीमान्लाई ज्ञान गराउदाँ चिन्ता आँउदै जाने गर्दछ ।

दिदीलाई बहिनी भन्थिन्, पहिले युगमा पनि
सीता, द्रौपदी, दमयन्ती, स्त्रीले दुःख भोगदथे अनि
चिन्ता नलिनोस् दिदीबहिनी हो जे जस्तो कर्म भोगदछु
नजीक टाढा केही छैन, ईश्वर नीति के कर्म भोगदछु ।

मनले कल्पना गर्दै, आमालाई भेटन सक्छु कि ?
रोकिन्न तर आमा आकृति माया नै अनेक बनेकी
निश्चिन्त बसी हेरेर ईश्वर भर पर्नु नि
गएको र आउने कुरा, साँचो कहिल्लै नमान्नु नि ।

सानाबा राममणि नेपाल भन्छन्, आमाको स्मृति रैरहोस्
बाको सधैं हेरचाह गर्नु, पुण्यवर्षी धेरै नै रहोस्
मेरी नि आमा जानु भो वाभन्दा पन्थ वर्षअधि नै अनि
हामीले बालाई पाल्याँ नि चौरानब्बे वर्ष हुन्जेलै पनि ।

बा पाल्न गाहो हुने छ, आमाभन्दा बहुत सेवा गर्नुपर्दछ
पेन्सिन बाको सबै नै स्वतन्त्र दिनु इच्छा नगर्नु बेस छ
मेरो भन्नु यहाँ कोही छैन, अध्यात्म चिन्तन धेर गर
ईश्वर भर परेर, निष्कामै भावले परेको कर्म नै गर ।

स्वर्गीय दिदी दुवैमा बहिनीज्वाईँको स्मृति धेर छ
बिर्सन नसक्ने वचन धेरै नै, मनमा आइरहने छ
वासुदिवाकर तिम्री आमाको स्मृति यो ईश्वरबाट नै भयो
अब मैले कति चलाऊँभन्दा कलम बन्द गर्नु नै पन्यो ।

मेरी जेठी दिदी

सुशीला आचार्य पुडासैनी

कान्धी बहिनी

चुनिखेल, ललितपुर

हामी चार दिदीबहिनी र एक भाइ । हामी चारवटी दिदी बहिनीमा जेठी हुनुहुन्थ्यो - भवानी दिदी । उहाँ हाम्री आमासरहकी दिदी हुनुहुन्थ्यो । उहाँलाई हामी ठूल्दी भन्थ्यौ ।

म सानी हुँदा दिदीको घर भद्रवास धेरै पटक गएकी थिएँ । त्यहाँ जान पाउँदा धेरै रमाइलो लाग्थ्यो । सानैदेखि दिदीले गरेको माया र स्नेहलाई म अहिले पनि सम्फरहेकी छु ।

दिदी मिहिनेती, परिश्रमी र सीधासादा हुनुहुन्थ्यो । उहाँ सबैसँग मीठो बोल्ने र राम्रो सम्बन्ध राख्ने गर्नुहुन्थ्यो ।

विवाह गरेर भद्रवास गएपछि घरको कामको सिलसिलामा दिदी पाखाबारी र खेतितर गझरहनुहुन्थ्यो । उहाँसँगै म पनि जाने गर्थै । दिदीसँग त्यसरी जान पाउँदा औंधी खुशी लाग्थ्यो । घाँसदाउरामा जाँदा र ढोको बोक्दा पनि म दिदीलाई सघाउने गर्थै ।

दिदीको खेत सन्दुरीजलबाट बगेर आउने वागमती नदीतिर थियो । त्यसबेला वागतमी नदी ठूलो थियो । त्यसमाथि बाढी आएको वेलामा त वागमती नदी देखेर डरै लाग्थ्यो । दिदीको हात समाएर एक-दुई पटक मैले वागमती नदी तरेको पनि थिएँ । त्यो नदी तर्दा डरले मेरा खुट्टा काँपेका थिए ।

मलाई दिदीले त माया गर्नुहुन्थ्यो नै । दिदीको घरपरिवारका अरूले पनि माया गर्नुहुन्थ्यो । दिदीकी सासू, जेठानी दिदीहरूले पनि 'सुशीला नानी' भनेर माया गर्नुहुन्थ्यो ।

म विवाह भएपछि आफ्नो घर आएँ । मेरो घरपरिवार र सुखसुविधालाई देखेर दिदी असाध्यै खुशी हुनुभएको थियो । दिदीले भन्नुभएको थियो 'लौ, तैले सुख पाएस् ।'

ठूलो भिनाजु दामोदर पौड्यालले दिदीलाई धेरै माया गर्नुहुन्थ्यो । उहाँले दिदीको मन दुखाउने काम गर्नु भएन । यो कुरा दिदीले हामीलाई सुनाउनुहुन्थ्यो ।

ठूलिदीको घरपरिवार राम्रो भएको र ठूलिदीले सानैदेखि घर गरेर खाएको देखेपछि माइतीघरका आमाबा पनि खुशी हुनुभएको थियो । हाम्रा आमाबाको निधनपछि हाम्रा लागि ठूलिदी नै आमा र ठूलो भिनाजु नै बाको रूपमा रहनुभएको थियो ।

ठूला भिनाजुको स्थायी जागीर थियो । त्यो पनि सरकारी । मेरा श्रीमान्‌को पनि सरकारी जागीर थियो, स्थायी नै । बहिनीज्वाईंको स्थायी जागीर भएकोमा दिदी धेरै खुशी हुनुहुन्थ्यो ।

माइली दिदी भगवती पौड्यालको घर गोकर्णमा थियो । म माइली दिदीकहाँ जाँदा पनि त्यैतैबाट ठूलिदीकहाँ पनि जाने गर्थै । एउटीकहाँ गएपछि अर्कीकहाँ नगाई मलाई फर्किन मन लाग्दैनथ्यो । पछि माइली दिदी क्यान्सर रोगबाट पीडित हुनुभयो । उपचारबाट राम्रै भए पनि क्यान्सर भएको सात वर्षपछि उहाँको निधन भयो । साइँली दिदी चितवनको भरतपुरमा हुनुहुन्छ । उहाँहरू काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको मण्डन भन्ने ठाउँबाट त्यता बसाइँ सर्नुभएको थियो । माइली दिदी पनि बितिसकेको र साइँली दिदी पनि काठमाडौं उपत्यकाबाहिर रहेकाले ठूलिदी भवानीको महत्व मेरो लागि अझै बढेको थियो । हामी दिदी भिनाजुलाई भेट्न भद्रवास गइरहन्थ्यौ । उहाँहरूलाई भेटेपछि आफ्नै आमाबालाई भेटेजस्तो लाग्यथो ।

पछिल्लो समय ७५ वर्ष नाघेपछि दिदीको स्वास्थ्य अझै बिग्रिन थाल्यो । भिनाजु, छोरा, बुहारी र छोरीहरूले उहाँको स्वास्थ्यको हेरिचार गर्दैआएका थिए । दिदी विरामी भएपछि भेट्न जाँदा कहिले चिन्ने, कहिले चिनेजस्तो गर्ने र कहिले चिन्दै नचिन्ने गर्नुहुन्थ्यो । त्यस्ती हसिली, रसिली दिदीको त्यस्तो अवस्था देख्दा ज्यादै दुःख लाग्यथो ।

मलाई माया गरेर ‘सुशीला !’ भनेर बोलाउने त्यो मीठो बोली अब छैन । भगवान्‌लाई पनि असल मान्छे, नै राम्रो लाग्दो रहेछ कि क्या हो, अल्जाइमरले पीडित दिदीले ७७ वर्षको उमेरमा हामीलाई छोडेर जानुभयो । उहाँ भौतिक रूपमा नरहे पनि हाम्रो सम्झनामा सधैँ रहिरहनु हुनेछ । हार्दिक श्रद्धाङ्गली दिदी तपाईंलाई ! अन्तमा दिदीलाई सम्झेर लेखिएको यो कविता :

मेरी प्यारी दिदी हाम्लाई छोडी गयौ तिमी
तिमीविना पनि बस्न बाध्य भयौ हामी ।

‘मेरी कान्छी बहिनी’ भनी कति माया गथ्यौ
कहिलेकाहीं भेट्न आउँदा कति खुशी हुन्थ्यौ ।

दिदीको त्यो मायाजस्तो अरू कस्को हुन्छ
तिम्रो माया सम्फँदा त यो मन साहै रुन्छ ।

आमाबाले दिएजस्तै दियौ तिम्ले माया
त्यै मायामा भेटेकी थैं तिम्रो शीतल छाया ।

पछि तिम्लाई रोग लागयो चिन्न पनि छोड्यौ
कहिले भन्थ्यौ ‘मेरी बैनी’, कहिले ‘नानी को हौ ?’

चारैवटी जम्मा हुन्थ्यौ भाइटीकामा पहिले
दिदीहरूको सम्फनामा तड्पेको छु अहिले ।

साइँली दिदी टाढा बस्त्वन् आउँछिन् कहिले-कहिले
नजीककी दिदी तिमी छोडी गयौ अहिले ।

तिम्रो याद धेरै आउँछ मेरी जेठी दिदी
सम्फनामा मात्र रह्यौ मेरी प्यारी दिदी ।

श्रद्धाञ्जली/समवेदना

कागेश्वरी मनोहरा ३ नं. बडा निवासी समाजसेवी सामाजिक अगुवा, नेपाल रेडक्स सोसाइटी कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका उपशाखा सभापति आदरणीय वासुदेव पौड्याल तथा भाइ दिवाकर पौड्यालकी ममतामयी आमा भवानी पौड्यालको ७७ वर्षको उमेर मा भिति २०८० फागुन १५ गते भएको असामिक निधनप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछौ ।

१. शालिकराम पुडासैनी - अध्यक्ष	२. सरोज भट्टराई - उपाध्यक्ष
३. सुरजकुमार पुडासैनी - सचिव	४. भलकबहादुर श्रेष्ठ
५. ललिता पुडासैनी	
६. कुमार थापा	७. जानुका कालिका
८. मैया दाहाल	९. अनुजा पराजुली

भद्रवास बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. परिवार

कविता

आमा भवानी स्मृति

प्रा.डा. ऋषिराम पोखरेल

सुन्दरीजल, बराहटार

आमा पूज्य भवानि ! मुक्त हुनु भै सानन्द बैकुण्ठमा
बस्नोस् नित्य हरिप्रिया सँग भनी गद्धौं सबै प्रार्थना
आशीर्वाद दिनोस् यहाँ सबजना त्यो स्नेहको सम्फना
राखी अर्पण गर्दछौं हजुरमा श्रद्धाङ्गली पाउमा ।

जानै पर्दछ जन्मिए जति सबै ढिलो कि चाँडो गरी
ब्रह्मा नै पनि जानुपर्दछ हरे संसार यस्तै गरी
चल्ने गर्दछ मोह बन्धन सबै तोडेर राम्नै गरी
तस्मात् काज किया गरेपछि सबै जान्धन् अवश्यै तरी ।

आमाको महिमा बताउनु कहाँ आमा स्वयं विश्व हुन्
आमाले दशमास गर्भ घरिदा संसार देख्ने त हुन् ।
कैल्यै विर्सिइदैन मातृममता है ! विश्वको सम्बल
आमा यी दुई अक्षरै जगतका स्वर्गीय हुन् सम्पद ।

अमा जन्म दियौ तथा गति दियौ शिक्षा र दीक्षा दियौ
तान्दै दूध सुतेर काख बिचमा निश्चन्त हामी भयौं
आफ्ना धर्म र कर्म तत्व सबै नै त्यो काखबाटै दियौं
संस्कारै सवता सिकाउनु हुने आमा स्वयं नै थियौं ।

अमा स्वर्ग समान मात्र नभनी सम्मान ठूलो गराँ
आमाकै पदचापमा अघि बढी यो विश्वमा क्यै गराँ
यस्मा ईश्वरको कृपा हजुरको आशिष नित्यै मिलोस्
हाम्रो जीवन यो समुज्ज्वल बनोस सद्भाव सर्वत्र होस् ।

जानै पर्दछ नै भए जति सबै यो विश्वबाटै पर
 आमाको त बिदाइमा सब कुरा ती विर्सिए आखिर
 आमा पूज्य भवानि ! चिन्तित सबै हामी टुहुरा भयौं
 आमाकै स्मृतिमा सभक्ति सबले श्रद्धाङ्गली अर्पियौं ।

○

आमा साक्षात् भवानी भै, कैलाशवासिनी शिवे
 हजूरको सधैं हामी सम्भना गर्दछौं उमे
 यहाँ वियोग ती पुत्र अनि पुत्री, वधूजन
 सबै बन्धु इष्टमित्र दुःखी बन्दै सबै दिन ।

ती ठूली नातिनी दीक्षा खनाल थरकी पनि
 तपाइँको सम्भनामा अति दुःखिनी बनी ।

लक्ष्मी, बिनु र सरला, वासुदेव, दिवाकर
 सबैमा स्नेहका साथ सहानुभूति खातिर
 समान वेदना साथ हजूरको गरी स्मृति
 पुनःश्रद्धासाथ ऐले अपदैछौं सदानन्ति ।

●

श्रद्धाङ्गली/समवेदना

कागेश्वरी मनोहरा ३ नं. वडा निवासी गुरुबा श्री दामोदर पौड्यालकी
 धर्मपत्नी तथा समाजसेवी सामाजिक अगुवा, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
 कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका उपशाखा सभापति आदरणीय
 वासुदेव पौड्याल एवं भाइ दिवाकर पौड्यालकी ममतामयी आमा भवानी
 पौड्यालको ७७ वर्षको उमेरमा मिति २०८० फागुन १५ गते भएको
 असामयिक निधनप्रति हार्दिक श्रद्धाङ्गली अर्पण गर्दछौं ।

१. श्री रामेश्वर श्रेष्ठ
२. श्री महेन्द्र श्रेष्ठ
३. श्री प्रल्हाद बस्नेत
४. श्री महेश्वर श्रेष्ठ

कविता

आमा

शार्दूल भट्टराई

आमा हुन् जननी, माता, धरणी, भरणी शिखा
स्रष्टा सन्ततिकी द्रष्टा सिर्जना स्वप्नदर्शिका
को हुन्थ्यो नभए आमा, के हुन्थ्यो सृष्टि सिर्जना
मेट्रेर पनि मेटिन्न अथाह मातृतिर्सना ।

दुर्गा, भगवती, देवी, पार्वती, सिंहवाहिनी
भवानी नामकी आमा हुन् एकै मातृमोहिनी
आमा हुन् सबकी आमा, आमा हुन् सर्वमङ्गला
सर्वश्रेष्ठ तिनै आमा सबैकी मातृमङ्गला ।

आमा मातृत्वकी रानी आदर्श अनुपम धरा
आमा वात्सल्यकी खानी आस्थाकी शक्ति स्रग्धरा
आमा हो घरकी ज्योति आमामै घर झल्मल
आमाकै सीपमा चल्छन् गृहस्थी कर्म चल्मल ।

घरकी चन्द्रमा आमा तारा नक्षत्र सन्तति
भेद छैन कसैमाथि स्नेह बाँद्धिन् कतिकति
आमाको ममता ठूलो स्नेह सद्भाव नै ठूलो
आमाको ध्यान हो ठूलो ज्ञान-विज्ञान नै ठूलो ।

आमा नै सबकी श्रेष्ठ, सर्वश्रेष्ठ महान हुन्
सृष्टिकर्ता उनै भर्ता आमा नै त महान हुन्
बिसौंला बरु आफैलाई विसौं आमा कसोगरी
'आमा' सम्बन्ध नै यस्तो बिसिंदैन कसैगरी ।

आमा हौ घरकी रत्न आमा हौ भरभारती
आमा हौ घरकी यत्न आमा हौ सुखसारथी
आमा हुन् मनकी रानी आमा हुन् मनकी धन
सन्तान सुखका निमित्त दुखबमा रम्ने जीवन ।

कोही बाँचेर नि मर्छन्, मर्दै गर्छन् निरन्तर
आमा मरेर नि बाँच्छन् सृष्टिको युग्-युगान्तर
आमा अमरता यात्रा धर्तीको सृष्टि थाम्दछिन्
पुत्र होस् वा कुपुत्रै होस् आमा मातृत्व बाँद्दछिन् ।

आमाको बोलीमा हेर मधुर मृदु माधुरी
आमाकै लोलीमा हेर सुरिलो मन्द बाँसुरी
आमाको हृदयै ठूलो विशाल धैर्य धीरता
गालीमा पनि झल्किन्छ मायाको शब्द प्रियता ।

आमाको मन नै कोमल थोरैमात्र दुख्यो भने
आमाको मुटु नै निर्मल थोरै चित फुट्यो भने
मैनता साँधदछिन् आमा खिन्ता भाव राखदछिन्
अर्काको दोष के देखियन् आफ्नै त्यो कर्म भागदछिन् ।

आफ्नै त्यो दुःखमा आमा हाँसो हाँस्छन् थरीथरी
देखी सन्तानका पीडा आमा रुन्छन् घरीघरी
भर्छ आँसु अकस्मात पवित्र जल भैं गरी
विनाकपटको भाव श्रमका फल भैं गरी ।

०००

अस्तायो चन्द्रमा आज छोडी तिर्मिर रातमा
लागैद्ध तिमी नै छैनौ, छैन क्यै पनि साथमा
संसारै शून्य भैं लाग्छ, भासियो धरतीसरी
सृष्टिकर्ता स्वयं यस्तो अवसान कसोगरी ?

आमा थिन् हर्ष हाँसो थ्यो खुशी थे घरका जन
आमा थिन् र उज्यालो थ्यो सहस्र घर आँगन
आमा छैनन् अँध्यारो छ खिन्न छन् सबका मन
छैन संसारमा अर्को आमाभन्दा ठूलो धन ।

आमा नै घरकी धर्ती, आमा नै घरकी बल
सहारा सबकी आमा, शिक्षा, संस्कार निर्मल
आमा नै नभए आखिर होला के कसको भर
सुख्ख र दुख्ख को बुझ्ला आमा नै नभए घर ?

अद्वाजली/समवेदना

कागेश्वरी मनोहरा ३ नं. वडा निवासी समाजसेवी सामाजिक अगुवा,
नेपाल रेडक्रस सोसाइटी कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका उपशाखा
सभापति आदरणीय वासुदेव पौड्याल तथा भाइ दिवाकर पौड्याल,
दिदीहरू भवानी दवाडी, बिनु पौड्यालकी ममतामयी आमा भवानी
पौड्यालको ७७ वर्षको उमेरमा मिति २०८० फागुन १५ गते भएको
असामयिक निधनप्रति हार्दिक श्रद्धाङ्गली अर्पण गर्दछौं ।

१. गीता चौलागाई
२. अनिता नेपाल
३. सरिता तिवारी
४. पविता थापा

आरती महिला साकोस
परिवार

मुमा

रामकुमार थापा

कागेश्वरी मनोहरा-९, भद्रवास

‘मुमा नमस्कार !’ भनेर मित्र वासुदेव पौड्यालजीकी आमालाई अभिवादन गर्ने र केही कुरा गर्ने गरेको करीब ४० वर्षपछि त्यसरी बोल्ने, कुरा गर्ने भन्ने पनि अब असम्भव भयो । मुमालाई गुमाउँदा मेरा परममित्रको परिवारजनलाई जुन शोक परेको छ, त्यो मेरो लागि पनि समवेदना थियो ।

तत्कालीन नेपाली समाजमा चरम अभावको रूपमा रहेका समानता, समन्याय, शोषणरहित समाज, मानवअधिकार, स्वतन्त्रता, जातीयविभेदप्रतिका समान धारणाहरूले नजिकिए को हो वासुजीको र मेरो सम्बन्ध । हामी दुवै कानूनका विद्यार्थी हुनुका नाताले र ग्रामीण समाजको समग्रपक्षको चिन्तन-मनन, विकासलगायत विविध विषयमा गरिने विचार विमर्शले नजानिदो पाराले हामीबीचको मित्रता निकै उच्चस्तरको थियो र अहिले पनि छ । सम्बन्धको यो गहिराइमा हाम्रो बाक्लो भेटघाट पनि भइरहन्छ । त्यसैले मुमासँग पनि बढी नै भेटघाट हुनु र बोल्ने मौका पाउनु स्वभाविक नै थियो । यसै क्रममा मुमाको स्वभाव र व्यवहारबारे बढी जानिफकार हुने अवसर मलाई मिल्यो ।

आफ्ना घरायसी कामहरू गरिरहने फुर्तिलो र हँसिलो त्यो अनुहार ! छोराको साथीलाई छोरासमान व्यवहार गर्नुहुन्यो मुमा । वासुजीको घर भन्ने बित्तिकै मेरो दिमागमा दक्षिण फर्केको ठूलो, सेतो, लिउ नलगाएको, वरिपरि फूलबारी र बीचमा तेलीइँटा छापेको, एकदमै सफासुग्घर, ठूलो आँगन र पीढीको खाटको भल्कली याद आउँछ । म सदैव मुमालाई त्यही खाटमा, पीढीमा, आँगनमा देख्दथैँ । रातो पहिरनमा दोहोरो आड भएको मुमाको ज्यान देख्दा गाउँकै हृष्टपुष्ट, निरोगी मानिस ! बिलकुल निर्दोष स्वभाव लाग्दथ्यो । त्यस घरमा हुने हरेक भेटमा नमस्कार गर्दै म पीढीको खाटमा बसेर मुमासँग धेरै कुरा गर्ने गर्दथैँ । भक्तमपछि भक्तिको घर अनि मुमाको शेषपछि बज्रपातमा परेको त्यो परिवार मेरो मानसपटलमा नमीठो यथार्थको रूपमा गुजिरहेको छ ।

भवानी मुमा, त्यस्ती मुमा, जसले तत्कालीन समयमा पौडेल थरको उच्चजातीय छोरालाई चरम शोषण, उत्पीडन र छुवाछूत अन्त गर्नुपर्छ भन्ने अभियानमा सक्रिय रहन सधाइन् । भवानी मुमा, जसले आफू खानलाउन पुग्ने भएर पनि अभावमा रहेका, श्रम गरेर पनि खानलाउन नपुग्नेलाई एकसरो लाउन

र बाँचको लागि खानपुग्नेजस्ता आधारभूत अधिकार नभएको अवस्थमा समाज परिवर्तनको अभियानमा हरसमय ज्यानको बाजी लगाएर दिनरात अङ्घारोबाट उज्यालोतिरको अभियानमा हिँड्न कहिल्यै 'यदि' 'तर' भन्नुभएन । निश्चार्तः साथ र सहयोग गरिरहनुभयो । मुमाको मानसपटलमा निश्चय नै छोराप्रतिको विश्वास र परिवर्तनप्रतिको समर्पणभित्र रहेको अव्यक्त क्रान्तिकारी सचेतनाकै देन हो भन्ने लाग्छ । मुमाको त्यो तहको सचेतना आजका मितिसम्म असंख्य नारीमा पाइन्न । शारीरीक रूपमा तन्दुरुस्त र मानसिक रूपमा सचेत मुमा गर्व गर्नलायक पूर्ण व्यक्तित्व हुनुहुन्थ्यो । समानता र स्वतन्त्रताको आजको उपलब्धिका पछाडि यस्तै मुमाहरूको योगदान पुज्य र स्तुत्य छ ।

वासुजीलगायत परिवारका सबैले मुमालाई जीवनमा जहिल्यै सुख नै सुखमा राखेर हुक्काउनमा ध्यान दिएको देख्यै म । मुमाका अपुग इच्छा केही रहेकोजस्तो लाग्दैन । स्वस्थताका लागि हरेक विहानको प्रभातकालीन योगयात्राका लागि वासुजीले डोहोच्याएर हिँडाएको देख्दा श्रवण कुमारको कथाको भक्तिको आउँथ्यो ।

रोगको र कालको नियममा परेपछि कसको के लाग्छ र ? तथापि रोग लागेको हो, उपचार भैहाल्छ भनेर अन्तिमसम्म उपचारका लागि कुनै कसर बाँकी नराखी लाग्दा पनि केही लागेन । यस संसारमा मुमा रहनुभएन । नियतिप्रति चित्त बुझाउनुबाहेक विकल्प पनि केही रहेन ।

वार्षिक पुण्यतिथिमा मुमाको अभावमा पनि पौडेल परिवारले त्यो अपूरणीय क्षतिलाई सम्हालेर अघि बढ्ने शक्ति प्राप्त गरोस् भन्ने कामना व्यक्त गर्दछु । पितृतुल्य मुमाबाट आफ्नो परिवार, नेपाली समाजका समग्र नारी वर्ग, वासुजी र मेरो सम्बन्धमा सदा आशीर्वाद मिलिरहोस् भनी सदैव प्रार्थना गर्दछु ।

अन्तमा,

कोख, काख वासु रहे नजीक-नजीक मै पनि
चेतनाको विगुल फुकदा आधा श्वास हजूरको नि !

नरहने नश्वर शरीर रहिरहने व्यवहार
सत्कर्मको जिन्दगीमा हुँदैन है कहिले हार ।

शोकको यो संवाद हो सम्झनामा आइदिनु ।
जहाँ रहेपनि मुमा न्यायको गीत गाइदिनु ।

पौड्याल वंशावली

(संक्षिप्त)

प्रारम्भ

जगत्का सृष्टिकर्ता ब्रह्माका दश छोरामध्ये अत्रि एक थिए र यी नै अत्रिका सन्तानलाई आत्रेय गोत्र भनिन्छ ।

सन् १९६

अत्रिका सन्तानहरूले युग-युगान्तर पार गर्दै सन् १९६ पछि भारतमा बसोबास गरेका थिए भन्ने इतिहास छ ।

१० औं शताब्दी

राजा विक्रमादित्यका सन्ततिहरूले मलवामा सीमित रहेको राज्य सिमानालाई विस्तार गरेर धारानगरीसम्म ल्याएका थिए र सो ठाउँ वर्तमान समयमा भारतको मध्य प्रदेशमा पर्दछ ।

वि.सं. १०५३

पौड्याल बंश पुस्तकमा पूर्णप्रसाद नेपालले उल्लेख गरेअनुसार वि.सं १०५३ मा उदय भट्ट गडवाल पौडी आएको भन्ने इतिहास छ र एघारौं शताब्दीमा उनी धारानगरी वरपर नै बसोबास गर्दथे ।

११ औं शताब्दी

लुटपाटबाट बच्नका लागि उदय भट्ट धारानगरी शहर छोडेर गंगातिरस्थित कानपुर हुँदै नेपाल प्रवेश गरेको हुनसक्छ । उनी कानपुर - लखनऊ - गोरखपुरको बाटोबाट बुटवल - पाल्या हुँदै गुल्मी र डोटी राज्य प्रवेश गरेको देखिन्छ ।

वि.सं. १२४६

पण्डित वत्सराज भट्ट र राजपुतकन्या वसुन्धराका छोरा महाराज कालु थापा आत्रेय गोत्री बगाले थापाका मूलपुरुष मानिन्छन् । वि.सं. १२४६ मा डोटीको काँडामालिकामा उनले राज्यारोहण गरेका थिए ।

१३ औँ शताब्दी

कालु थापाका छोरा श्रीकृष्ण सिगिदी जग्गामा बसेर सिगदेल भए र श्रीदेवी पौडी जग्गामा बसेर पौड्याल भए । श्री ५ राजेन्द्रको पालामा लिखिएको पौड्याल-सिगदेल वंशावलीअनुसार कालु थापा पुस्ताका व्यक्ति श्रीदेव तै पौड्याल थरका प्रारम्भकर्ता हुन् ।

१६ औँ शताब्दी

लिलितपुरका राजा सिद्धिनरसिंह मल्लबाट विर्ता जग्गा पाई अहिले सिस्नेरी लामाटार भनेर चिनिने ठाउँमा बसेका थिए गोपाल पौड्याल ।

१७ औँ शताब्दी

गोपाल पौड्यालका छोरा विश्वरम्भ पौड्याल पनि राजा श्रीनिवास मल्लबाट दानमा पाएको विर्ता जग्गामा बसोबास गरे ।

वि.सं. १७८०

विश्वरम्भ पौड्यालका सात छोरामध्ये एक थिए धनपति पौड्याल, जो सरकारी पुरोहित भएका नाताले चाँगुमै १५ रोपनी जग्गा लिएर बसोबास गरे ।

वि.सं १८३३

वि.सं १८३३ मा गएको शक्तिशाली भूकम्पले घर भत्किएपछि धनपतिका छोरा देवनारायण पौड्याल पनि सरकारी काम गरे बापत चाँगुमा पाएको २४ रोपनी जग्गामा घर घडेरी लिएर बसे ।

वि.सं. १८९५

राजा रणबहादुर शाहको पालामा ब्राह्मणहरूले खाइपाइगरी आएको जमीन र विर्ता खोसिएपछि देवनारायणका छोरा वासुदेव पौड्याल चाँगु छोडेर काठमाडौँको नयाँगाउँ आई बसे । त्यो नयाँगाउँ भनेको डाँच्छी-भद्रवासकै अर्को गाउँ हो, जहाँ पौड्यालहरूको बसोबास रहेको छ र हरिनारायण पौड्यालको पुस्ता यही ठाउँमा बस्दै आएको छ ।

हाल भद्रवासमा रहेका पौड्यालहरूको वंशगत तह यसप्रकार रहेको छ :

कालिदास पौड्यालका छोरापुस्ता :

मोक्षनाथ पौड्याल

गोविन्दप्रसाद पौड्याल/श्रीमती शिवमाया पौड्याल

गोविन्दप्रसाद पौड्यालका छोरापुस्ता :

रामचन्द्र पौड्याल/गंगादेवी पौड्याल

लक्ष्मणप्रसाद पौड्याल/कान्छी पौड्याल

दामोदरप्रसाद पौड्याल/भवानी पौड्याल

नारायणप्रसाद पौड्याल

गोविन्दप्रसाद पौड्यालका नातिपुस्ता :

पुष्करप्रसाद पौड्याल/कमला पौड्याल

लवराज पौड्याल/तारा पौड्याल

वासुदेव पौड्याल/बिनु पौड्याल

शंकरप्रसाद पौड्याल/सावित्री पौड्याल

दिवाकरप्रसाद पौड्याल/भवानी पौड्याल

प्रभाकर पौड्याल/धन पौड्याल

अद्वाजजली/समवेदना

कागेश्वरी मनोहरा ३ नं. वडा निवासी ऊर्जा परिचालन तथा बचत ऋण सहकारी संस्थाका शेयरधनी, समाजसेवी सामाजिक अगुवा, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका उपशाखा सभापति आदरणीय वासुदेव पौड्याल तथा बिनु पौड्यालकी ममतामयी आमा भवानी पौड्यालको ७७ वर्षको उमेरमा मिति २०८० फागुन १५ गते भएको असामयिक निधनप्रति हार्दिक श्रद्धाङ्गली अर्पण गर्दछौं ।

१. सरस्वती नेपाल

२. सरिता चापागाई

३. श्यामप्रसाद पुडासैनी

४. अविनाश नगरकोटी

५. शर्मिला नेपाल

६. वासुदेव चौलागाई

ऊर्जा परिचालन साकोस

परिवार

पौडेल परिवारका वाष्पिक तिथि-आद्वृहरु

वैशाखशुक्ल द्वितीया : ज्येष्ठमाता अयोध्यादेवी (बुबाकी ठूलीआमा)

वैशाखशुक्ल नवमी : ज्येष्ठमाता छायाँदेवी (सिफल ठूलीआमा)

जेष्ठकृष्ण दशमी : कर्णकुमारी (पुष्कर दाइको आमा)

जेष्ठशुक्ल त्रयोदशी : शुकदेव (ठूलो हजूरबुबा)

आषाढकृष्ण दशमी : पितामह मोक्षनाथ (ठूलो बुबा)

आषाढशुक्ल पञ्चमी : दिनानाथ (बुबा रामचन्द्रप्रसाद पौडेल)

आषाढशुक्ल अष्टमी : भवनाथ (हजूरबुबा गोविन्दप्रसाद पौड्याल)

श्रावणकृष्ण एकादशी : गुणप्रसाद (बुबा लक्ष्मणप्रसाद पौड्याल)

श्रावणशुक्ल प्रतिपदा : पितामह कालिदास पौड्याल

भाद्रशुक्ल प्रतिपदा : गंगादेवी (ठूलीआमा/लव दाइको आमा)

आश्विनकृष्ण प्रतिपदा : सोहङ्काराद्वा

कार्तिकशुक्ल पूर्णिमा : दमयन्ती (पुरुषोत्तमकी आमा/कमला भाउजू)

मार्गशुक्ल तृतीया : चोमप्रसाद (नारायण काका)

पौषशुक्ल द्वितीया : नैयायक (ठूलो दाजु बुबाको)

माघकृष्ण दशमी : पितामही शिवमाया (हजूरआमा)

फाल्गुणकृष्ण तृतीया : रुक्मिणीदेवी (वासुकी आमा)

फाल्गुणकृष्ण त्रयोदशी : पितामही कान्तलक्ष्मी

फाल्गुणशुक्ल सप्तमी : यामकुमारी (फुपू लुरी दिदी)

चैतशुक्ल प्रतिपदा : प्रपितामह पद्मपाणि (ठूलो बुबा)

शोकपुस्तिकाबाट

हार्दिक श्रद्धाङ्गली/समवेदना

काठमाडौं जिल्ला, कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका वडा नं. ३ भद्रवास निवासी श्री दामोदर पौड्यालकी पत्नी श्रीमती भवानी पौड्यालको ७७ वर्षको उमेरमा मिति २०८० साल फागुन १५ गते मंगलबारका दिन बिहान द:३० बजे असामयिक एवम् दुःखद् निधन भएकोमा दिवंगत आत्माको चिरशान्तिको कामना गर्दै हार्दिक श्रद्धाङ्गली अर्पण गर्दछौं । साथै, शोकको यस घटीमा शोकसन्तप्त परिवारजनप्रति हार्दिक समवेदना व्यक्त गर्दछौं ।

नं.	नाम, थर	ठेगाना	
१	श्यामप्रसाद पोखरेल	डाँच्छी-५	
२	विष्णुदेवी पुडासैनी	भद्रवास-३	
३	रामहरि शर्मा पुडासैनी	भद्रवास-३	
४	कृष्ण राई	गोकर्णेश्वर द	
५	उद्धव भण्डारी	गोकर्णेश्वर २	
६	सुशील भण्डारी	भद्रवास ३	
७	ठाकुर खतिवडा	भद्रवास-३	
८	प्रकाश पुडासैनी	भद्रवास-३	
९	सुरेशप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास-३	
१०	सुदीप भण्डारी	भद्रवास-४	
११	विनोद आचार्य	भद्रवास-३	
१२	कृष्णप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास-३	
१३	दिलीपकुमार पुडासैनी	भद्रवास-३	
१४	सुरेशप्रसाद खनाल	सिनामंगल	
१५	राजयोगी भरत पुडासैनी	कामपा -९	
१६	माधवप्रसाद कुँइकेल	भद्रवास-३	
१७	सन्तोष पौड्याल	डाँच्छी	
१८	महेश्वर पौड्याल	डाँच्छी	
१९	विनोदप्रसाद कुँइकेल	भद्रवास-३	
२०	दिवाकरप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास-३	
२१	नन्दप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास-३	
२२	गोपाल भण्डारी	भद्रवास-३	
२३	विष्णुप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास-३	
२४	रमेश भण्डारी	भद्रवास-३	
२५	ध्रुव सुधम पुडासैनी	भद्रवास-३	
२६	केशवप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास-३	
२७	रुपेन्द्रप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास-३	
२८	शिवराम बस्नेत	आलापोट	
२९	सुनिल डोटेल	भद्रवास	
३०	धुब्रप्रसाद कुँइकेल	भद्रवास	
३१	दामोदर पुडासैनी	भद्रवास-३	
३२	बलराम पुडासैनी	भद्रवास-३	
३३	सुनकुमार नगरकोटी	भद्रवास-३	
३४	अर्जुन दंगाल	भद्रवास-३	
३५	रामचन्द्र सापकोटा	भद्रवास-४	
३६	हरिबहादुर	भद्रवास-३	
३७	नवराज पौड्याल	नयाँगाउँ	
३८	मणिराज पौड्याल	नयाँगाउँ	
३९	माधवप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास-७	

४०	साधुराम पुडासैनी	भद्रवास-७
४१	दिनेश पुडासैनी	भद्रवास-३
४२	सुमन डोटेल	भद्रवास-३
४३	मणिराम ढुंगाना	भद्रवास-३
४४	प्रभात भण्डारी	भद्रवास-३
४५	सत्रिन पौड्याल	नयाँगाउँ-४
४६	सीताराम पौड्याल	नयाँगाउँ-४
४७	कैलाश पुडासैनी	भद्रवास-३
४८	रविप्रसाद पौड्याल	नयाँगाउँ-४
४९	तुलसीराम पुडासैनी	भद्रवास
५०	नवराज फुयाल	भोलेटार
५१	माधवप्रसाद अधिकारी	नारायणटार
५२	महेश्वर दवाङी	मूलपानी
५३	रामकृष्ण भण्डारी	भद्रवास-३
५४	कृष्णहरि ढकाल	भद्रवास-३
५५	हरिशरण ढकाल	भद्रवास-३
५६	हरिशरण ढुंगाना	भद्रवास-३
५७	हरिबोल ढुंगाना	भद्रवास-३
५८	राजन बस्नेत	आलापोट
५९	लक्ष्मणप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास
६०	रामशरण ढुंगाना	भद्रवास
६१	मिठु ढकाल	भद्रवास
६२	वासु गौतम	लामाटार
६३	पुष्कर गौतम	लामाटार
६४	गोपाल पुडासैनी (सानु)	भद्रवास
६५	ताराप्रसाद कालिका	भद्रवास
६६	उत्तरप्रसाद कुइँकेल	भद्रवास
६७	रामवहादुर नगरकोटी	भद्रवास
६८	प्रकाश फुयाल	मूलपानी
६९	कपिल खनाल	मूलपानी
७०	रूपमती भण्डारी	मूलपानी
७१	विकास के.सी.	मूलपानी
७२	गीतादेवी ढकाल	भद्रवास
७३	रमेश भण्डारी	भद्रवास
७४	बिसु पौड्याल	हेटौडा
७५	मीठाराम पुडासैनी	नयाँ बस्ती
७६	देवकी पुडासैनी	नयाँ बस्ती
७७	नवराज कालिका	सुन्दरीजल
७८	विश्वराज पोखरेल	भद्रवास
७९	भद्रवास नारी चेतना बुहउद्देश्यी स.सं.लि.	भद्रवास
८०	कमला पुडासैनी	भद्रवास
८१	अम्बिका भण्डारी	भद्रवास
८२	सरस्वती ढकाल	भद्रवास
८३	मैया दाहाल (पुडासैनी)	भद्रवास
८४	सविना पुडासैनी	भद्रवास
८५	उद्धवप्रसाद सापकोटा	सत्याटार
८६	राममणि पुडासैनी, वडाध्यक्ष	भद्रवास
८७	श्रीराम डोटेल	भद्रवास
८८	प्रह्लाद कुइँकेल	भद्रवास
८९	पीताम्बर ढकाल	भद्रवास
९०	ठाकुरप्रसाद खतिवडा	भद्रवास
९१	भीम थापा	कागोश्वरी-१
९२	राजेन्द्रप्रसाद पुडासैनी	कागोश्वरी-१
९३	कृष्णधरण ढुंगाना	कागोश्वरी-२
९४	रवीन्द्र भण्डारी	कागोश्वरी-३
९५	उद्धवप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास-६
९६	दीपकप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास-२
९७	सुरज पुडासैनी	भद्रवास-२

१८	प्रकाशराज बराल	भद्रवास-३
९९	माधव दुंगाना	भद्रवास-३
१००	अनन्तराम पुडासैनी	भद्रवास-३
१०१	सुरेश पुडासैनी	भद्रवास-३
१०२	जनार्दन भण्डारी	भद्रवास-३
१०३	धूवप्रसाद बराल	भद्रवास-३
१०४	लक्ष्मीराम बराल	भद्रवास-३
१०५	श्रीराम बराल	भद्रवास-३
१०६	मुक्ता अधिकारी	डाँछ
१०७	नानीराम पोखरेल	भद्रवास-३
१०८	शशिप्रसाद पौड्याल	डाँछी-४
१०९	शिवप्रसाद पौड्याल	डाँछी-४
११०	बलराम पौड्याल	डाँछी-४
१११	अभूतप्रसाद पुडासैनी	डाँछी-४
११२	पवन पुडासैनी	भद्रवास
११३	मनोज दुंगाना	भद्रवास
११४	सोमप्रसाद नेपाल	भद्रवास
११५	राजेश्वर गौतम	लामाटार
११६	लम्बोदर गौतम	लामाटार
११७	राजु भण्डारी	भद्रवास
११८	सीता पौड्याल	लामाटार
११९	सुदर्शन कुइँकेल	चाँगुनारायण
१२०	दुर्गा कुइँकेल	चाँगुनारायण
१२१	सन्तोष नेपाल, श्रीमती	चण्डोल
१२२	श्यामप्रसाद नेपाल	चण्डोल
१२३	अनिता नेपाल	चण्डोल
१२४	प्रभात भण्डारी	भद्रवास
१२५	छत्रमणि पुडासैनी	भद्रवास
१२६	चिरञ्जीवी रेग्मी	भद्रवास
१२७	शान्ता थापा, उपमेयर	कागेश्वरी

१२८	रमा कालिका	वडा-३
१२९	महेश भण्डारी	बूढानीलकण्ठ
१३०	शंकर पुडासैनी	भद्रवास
१३१	कमल भट्टराई	चाबहिल
१३२	विमला भट्टराई	चाबहिल
१३३	दुर्गा पुडासैनी	चाबहिल
१३४	दिनेश घिमिरे	भद्रवास
१३५	राजाराम भण्डारी	सुन्ताखान
१३६	श्यामहरि पुडासैनी	नयाँगाउँ
१३७	महेश पुडासैनी	नयाँगाउँ
१३८	अच्युत अर्याल	गो.न.पा-१
१३९	केदारप्रसाद सिंखडा	गो.न.पा-१
१४०	दामोदर पुडासैनी	भद्रवास
१४१	माधव प्र. पुडासैनी	सत्यटार
१४२	सञ्जीव पौड्याल	नयाँगाउँ
१४३	रविप्रसाद पौड्याल	नयाँगाउँ
१४४	धूवप्रसाद खनाल	नागार्जुन
१४५	रविप्रसाद खनाल	नागार्जुन
१४६	प्रदीप कुइँकेल	भद्रवास
१४७	राजेन्द्रप्रसाद घिमिरे	धापाखेल
१४८	हरिप्रसाद व्याकुरेल	भद्रवास
१४९	दामोदर आचार्य	बडिखेल-४
१५०	जयराम आचार्य	बडिखेल-४
१५१	रामेश्वर आचार्य	बडिखेल-४
१५२	प्रजुन आचार्य	बडिखेल-४
१५३	गीताप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास
१५४	पवन पौड्याल	नयाँगाउँ
१५५	विनोद ढकाल	भोलेटार
१५६	ईश्वरी ढकाल	भोलेटार
१५७	पुरुषोत्तम अर्याल	कटुञ्जे

१५८	कमल रावल	स्वास्थ्य	१८८	मनोजकुमार धिमिरे	कागेशवरी-५
१५९	मुकुन्द भण्डारी	सिनामंगल	१८९	भीमसेन कुइँकेल	कागेशवरी-२
१६०	राधा दवाडी (अर्याल)	कौशलटार	१९०	सुदर्शन धिमाल	कागेशवरी-३
१६१	हरेराम वारले	गुन्डु	१९१	दीपेन्द्र ढकाल	भद्रवास
१६२	विदुर गिरी	दक्षिणढोका	१९२	विश्वराज पोखरेल	भद्रवास
१६३	बलबहादुर के.सी.	मूलपानी	१९३	विश्वविजय पुडासैनी	(मित्रपार्क)
१६४	गायत्री के.सी.	मूलपानी	१९४	बलराम नेपाल	डाँछी
१६५	आत्माराम पुडासैनी	चाबहिल	१९५	जयराम नेपाल	भद्रवास
१६६	सन्तोष पुडासैनी	चाबहिल	१९६	गोविन्द्र पुडासैनी	भद्रवास
१६७	सीताराम पुडासैनी	चाबहिल	१९७	हरेराम पुडासैनी	चाबहिल
१६८	भवानी पुडासैनी	चाबहिल	१९८	आदित्य पुडासैनी	चाबहिल
१६९	मणिराम फुयाल	मूलपानी	१९९	सुरेन्द्रप्रसाद पुडासैनी	त्रिवेणीचोक
१७०	होमनाथ आचार्य	गोठाटार	२००	रामेश्वर कुइँकेल	डाँछी-४
१७१	भगवान दाहाल	गोठाटार	२०१	रामकृष्ण खड्का	गागलफेदी
१७२	साधुराम पुडासैनी	भद्रवास	२०२	राजकुमार श्रेष्ठ	आलापोट
१७३	शंकर पौड्याल	भद्रवास	२०३	शिवप्रसाद पुडासैनी	मनन्टार
१७४	वासुदेव ओझा	हात्तीवन	२०४	लक्ष्मण कुइँकेल	डाँछी-४
१७५	प्रदीप चालिसे	कपन-५	२०५	कृष्णहरि थापा	गोठाटार-९
१७६	प्रतिभा भण्डारी	बौद्ध	२०६	सविन दाहाल	गोठाटार-९
१७७	कवीन्द्र चालिसे	बौद्ध	२०७	रामबहादुर आले	गोठाटार-९
१७८	रेवतीरमण भण्डारी	नयाँपाटी	२०८	भरत चापागाई	गोठाटार-८
१७९	गीता भण्डारी	नयाँपाटी	२०९	जयराम पुडासैनी	भद्रेश्वर
१८०	शोभा भण्डारी	कपन	२१०	दिलीप अधिकारी	डाँछी
१८१	उमा अर्याल	कौशलटार	२११	सनोज भट्टराई	भद्रवास
१८२	मीना अर्याल	कौशलटार	२१२	अर्जुन पुडासैनी	भद्रवास
१८३	नीरु अर्याल	कौशलटार	२१३	अनिल पुडासैनी	भद्रवास
१८४	वासुदेव अर्याल	कौशलटार	२१४	शशिधर पुडासैनी	भद्रवास
१८५	अनु अर्याल	कौशलटार	२१५	किशोर ढुंगेल	कटुञ्जे
१८६	रमेश ढकाल	मूलपानी	२१६	कल्याणी ढुंगेल	कटुञ्जे
१८७	मणिराम पौड्याल	डाँछी-४	२१७	भरत पुरी	गौरीघाट

२१८	वीरेन्द्र हमाल	गौरीधाट	२४८	निर्मला आचार्य	मनमैजु
२१९	अनन्त अर्याल	सुन्दरीजल	२४९	कृष्ण माया	मनमैजु
२२०	मेघा अर्याल	सुन्दरीजल	२५०	इन्द्रा लुइंटेल	भापा
२२१	केशव पुडासैनी	का.म.न.पा-४	२५१	राजु शिवाकोटी	मनमैजु
२२२	श्रीधर पुडासैनी	भद्रवास-३	२५२	रामप्रसाद अधिकारी	भक्तपुर
२२३	रमेशप्रसाद पुडासैनी	सत्यटार	२५३	लवकुमार पोखरेल	नयाँगाउँ
२२४	शिवराम पुडासैनी	भद्रवास-३	२५४	जयराम अधिकारी	भक्तपुर
२२५	दामोदर पुडासैनी	भद्रवास-३	२५५	प्रकाशकुमार पोखरेल	नयाँगाउँ
२२६	गोविन्द पुडासैनी	भद्रवास-७	२५६	श्रीधर पुडासैनी	डाँछी
२२७	रमेशप्रसाद पोखरेल	भद्रवास-३	२५७	मदन पुडासैनी	डाँछी
२२८	केदार अर्याल	गागलफढी-२	२५८	श्रीकृष्ण पुडासैनी	डाँछी
२२९	उत्तम कुइँकेल	डाँछी-४	२५९	चूडामणि खतिवडा	कोटेश्वर
२३०	श्रवणकुमार पुडासैनी	भद्रवास-५	२६०	मुरारी भण्डारी	जोराटी
२३१	दिवाकर पुडासैनी	भद्रवास-५	२६१	श्रीभै संजेल	कपुरधारा
२३२	गणेशप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास	२६२	लक्ष्मी भण्डारी	कोटेश्वर
२३३	दिवाकर पौड्याल	नयाँगाउँ	२६३	अच्युतप्रसाद ढकाल	कोटेश्वर
२३४	जयराम पोखरेल	नयाँगाउँ	२६४	अम्बु पौड्याल	कोटेश्वर
२३५	आनन्दप्रसाद पोखरेल	नयाँगाउँ	२६५	कविता सिर्गदेल	चाबहिल
२३६	मौसम पौड्याल	कुमारीगाल	२६६	राम भडेल	डाँछी
२३७	मुनीकुमार पौड्याल	कुमारीगाल	२६७	रुपा पोखरेल	भद्रवास
२३८	विनोद पोखरेल	नयाँगाउँ	२६८	ओमप्रकाश पुडासैनी	डिल्लीब जार
२३९	मधुसूदन पुडासैनी	नयाँगाउँ	२६९	रमिला कार्की	सिनामंगल
२४०	पुरुषोत्तम अधिकारी	कपन	२७०	दीपा नेपाल	लुभु
२४१	आत्माराम अधिकारी	कपन	२७१	रमेश न्यौपाने	मूलपानी
२४२	मधुसूदन अधिकारी	कपन	२७२	राजेन्द्र घिमिरे	लामाटार-९
२४३	अच्युतप्रसाद अधिकारी	कपन	२७३	सीता घिमिरे	लामाटार-४
२४४	मणिराम अधिकारी	कपन	२७४	मन घिताल	बूढानीलकण्ठ
२४५	रामप्रसाद अधिकारी	कपन	२७५	मीना श्रेष्ठ	ठूलोभंगाल
२४६	राधिका कुइँकेल	डाँछी	२७६	गौरी ढकाल	चाबहिल
२४७	दीपकप्रसाद खनाल	स्वयम्भू	२७७	दीपककुमार अधिकारी	डाँछी

२७८	साम्व चालिसे	आरुवारी
२७९	शंकर पौड़्याल	डाँच्छी
२८०	बविता पौड़्याल	डाँच्छी
२८१	पुष्पराज पौड़्याल	डाँच्छी
२८२	आत्माराम पौड़्याल	डाँच्छी
२८३	हरिओम पुडासैनी	डाँच्छी
२८४	शंकरप्रसाद सापकोटा	दक्षिणढोका
२८५	रामचन्द्र सापकोटा	दक्षिणढोका
२८६	अच्युत (कालिका)	भद्रवास
२८७	जयराम घिमिरे	शिवचोक
२८८	तिलकदत्त पौड़्याल	काँडाघारी
२८९	उद्धव खतिवडा	शिवचोक
२९०	नवीन पौड़्याल	चण्डोल
२९१	धनेन्द्र नेपाल	गोकर्णश्वर-५
२९२	सुन्दर मैनाली	गोकर्णश्वर-५
२९३	सुमित्रा उप्रेती	गोकर्णश्वर-५
२९४	कुमारप्रसाद सापकोटा	गोकर्णश्वर-५
२९५	सीता खनाल	गोकर्णश्वर-५
२९६	मन्दिरा वारले	थली
२९७	सुमित्रा मिश्र	भक्तपुर
२९८	दिनेश मिश्र	भक्तपुर
२९९	राजेन्द्र भण्डारी	गोकर्णश्वर-५
३००	भास्कर भण्डारी	गोकर्णश्वर-५
३०१	गोपाल भण्डारी	गोकर्णश्वर-५
३०२	चिरञ्जीवी भण्डारी	गोकर्णश्वर-५
३०३	श्रीमान् चापागाई	बडा-८
३०४	विदुप्रसाद दुंगाना	बडा-८
३०५	रामशरण पुडासैनी	भद्रवास
३०६	प्रह्लादप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास
३०७	हरिहर पुडासैनी	भद्रवास
३०८	लीलानाथ निरौला	भक्तपुर
३०९	भवानी सापकोटा	ग्रिनहिल सिटी
३१०	श्रीकण्ठ सुवेदी	भक्तपुर
३११	विष्णुदेवी पुडासैनी (माननीय)	भद्रवास
३१२	उपेन्द्रप्रसाद विडारी	नैकाप
३१३	विमल ठकुरी (सांसद)	जोरपाटी
३१४	सुनिल पोखरेल	भद्रवास
३१५	डा. राजेश पोखरेल	नयाँपाटी
३१६	पुरुषोत्तम खड्का	आदर्श शिक्षक
३१७	जयसिंह चौधरी	आदर्श शिक्षक
३१८	डम्बरप्रसाद पोखरेल	आदर्श शिक्षक
३१९	हरिबहादुर श्रेष्ठ	आदर्श शिक्षक
३२०	नवीनकुमार कार्की	आदर्श शिक्षक
३२१	अनुपमा सिम्बडा	आदर्श शिक्षक
३२२	पुष्पराज दुंगाना	आदर्श शिक्षक
३२३	चमेली पुडासैनी	आदर्श शिक्षक
३२४	मिठू घिमिरे	आदर्श शिक्षक
३२५	तुलसी घिमिरे	आदर्श शिक्षक
३२६	कमला नेपाल	आदर्श शिक्षक
३२७	विनिता थापा	आदर्श शिक्षक
३२८	हरिओम कालिका	भद्रवास
३२९	सुमन पुडासैनी	कागोश्वरी-३
३३०	विक्रम पुडासैनी	भद्रवास
३३१	कृष्णप्रसाद पोखरेल	डाँच्छी-५
३३२	राजकुमार पुडासैनी	भद्रवास
३३३	ज्यो. जयराम पुडासैनी	भद्रवास
३३४	बाबुराम पोखरेल	डाँच्छी
३३५	विकास ढकाल	भद्रवास
३३६	कविता शर्मा	हात्तीवन

३३७	रमेशप्रसाद पुडासैनी	बडा-४	३६७	विष्णुप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास
३३८	महेशप्रसाद सिलवाल	मनमैजु	३६८	मनोज गौतम	लामाटार
३३९	मीरा सिलवाल	मनमैजु	३६९	नवराज फुयाल	भोलेटार-१
३४०	साधुराम कालिका	भद्रवास	३७०	गोविन्द पुडासैनी	भद्रवास-२
३४१	भरत पुडासैनी राजयोगी	बानेश्वर	३७१	कलमबहादुर रोकाया	भद्रवास-३
३४२	शत्रुघ्नप्रसाद पुडासैनी	धापाखेल	३७२	रमा बराल सापकोटा	गोठाटार-८
३४३	गोर्कण पुडासैनी	भद्रवास	३७३	रेखा मुडबरी पुडासैनी	मैजुबहाल
३४४	यदुनाथ कोइराला	थली	३७४	अनिता पाण्डे	मैजुबहाल
३४५	प्रभा भण्डारी	भद्रवास	३७५	कल्पना बडाल	मैजुबहाल
३४६	लक्ष्मीप्रसाद कुइँकेल	डाँछी	३७६	सुनिता थापा	मैजुबहाल
३४७	शैलेन्द्रकुमार चापागाई	गोठाटार-६	३७७	रीना आचार्य	मैजुबहाल
३४८	रामप्रसाद भट्टराई	गोठाटार-९	३७८	रामहरि पुडासैनी	कोठी
३४९	श्यामकाजी कार्की	आलापोट-४	३७९	तुलसीराम पुडासैनी	भद्रवास
३५०	रामबहादुर खड्का	आलापोट-४	३८०	हरिशिव पुडासैनी	कोठी
३५१	हरिबहादुर कार्की	आलापोट-५	३८१	सरोज बास्कोटा	सीतापाइला
३५२	कृष्णप्रसाद पुडासैनी	डाँछी-४	३८२	गंगा बास्कोटा	सीतापाइला
३५३	त्रिलोचन सिंगदेल	गोर्कणेश्वर-८	३८३	श्रीरामप्रसाद पोखरेल	डाँछी-४
३५४	दामोदरप्रसाद पोखरेल	भद्रवास	३८४	अनन्तराम ढकाल	चाबहिल
३५५	रामप्रसाद पोखरेल	चाबहिल	३८५	अमिर पुडासैनी	चाबहिल
३५६	ठाकुरप्रसाद खनाल	चाँगु	३८६	ललिता पुडासैनी	डाँछी
३५७	प्रवीण बराल	भद्रवास	३८७	गौरी पुडासैनी	डाँछी
३५८	ममिला पौड्याल	गोठाटार	३८८	झन्दिरा पुडासैनी	डाँछी
३५९	सीता दवाई	मूलपानी	३८९	शकुन्तला पुडासैनी	भद्रवास-३
३६०	राजेन्द्र भट्टराई	मैजुबहाल	३९०	सीता पुडासैनी	डाँछी
३६१	तीर्थराज पुडासैनी	भद्रवास	३९१	प्रमिला पुडासैनी	भद्रवास-३
३६२	पुरुषोत्तम पौड्याल	भद्रवास-३	३९२	शम्भुप्रसाद पुडासैनी	चाबहिल
३६३	सुभाष सापकोटा	चाँगु	३९३	उदयप्रसाद पुडासैनी	चाबहिल
३६४	लक्ष्मी कोइराला	कागेश्वरी-८	३९४	रामहरि प्याकुरेल	माकलबारी
३६५	विकेश मानन्धर	कागेश्वरी-४	३९५	सरस्वती प्याकुरेल	माकलबारी
३६६	रविन श्रेष्ठ	कागेश्वरी-४	३९६	सागर पुडासैनी	भद्रवास

३९७	सुरेश पुडासैनी	चाबहिल
३९८	अर्जुन पुडासैनी	भद्रवास
३९९	दिवाकर पुडासैनी	भद्रवास-८
४००	शम्भुप्रसाद पौड्याल	हेटौंडा-१८
४०१	निरञ्जन दुंगाना	भद्रवास
४०२	विनोदप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास
४०३	माधवप्रसाद गौतम	डाँच्छी-४
४०४	रोजिना ढकाल	गोर्कण
४०५	सृजना ढकाल	कुमारीगाल
४०६	रामहरि नेपाल	भद्रवास-८
४०७	राजेन्द्र नेपाल	भद्रवास-८
४०८	जयराम नेपाल	भद्रवास-८
४०९	मदन थापा	गोठाटार-९
४१०	कुन्दन खड्का	कागेश्वरी-९
४११	शैलेन्द्र रायमाझी	कागेश्वरी-७
४१२	राधा पण्डित	बडा-९
४१३	अमला थापा	बडा-९
४१४	नानीराम पुडासैनी	भद्रवास-७
४१५	कृष्णकुमार थापा	ठूलाठिक
४१६	ब्रीप्रसाद पौड्याल	डाँच्छी
४१७	प्रवीण पोखरेल	नयाँगाउँ
४१८	कमलप्रसाद ढकाल	गागलफेदी
४१९	नवराज नेपाल	भरतपुर
४२०	बालकृष्ण श्रेष्ठ	आलापोट
४२१	मखनलाल श्रेष्ठ	आलापोट
४२२	सुदर्शन कुइँकेल	डाँच्छी
४२३	सुनिता कुइँकेल	डाँच्छी
४२४	रामकुमार श्रेष्ठ	आलापोट
४२५	गोपालप्रसाद भण्डारी	सुन्ताखान
४२६	सुनिता पुडासैनी	इन्द्रायणी
४२७	तुलजा लामा	स्वास्थ्य
४२८	रमिता लामा	स्वास्थ्य
४२९	निरञ्जन पुडासैनी	चाबहिल
४३०	निर्मला पुडासैनी	चाबहिल
४३१	रेखा गजुरेल	चाबहिल
४३२	नवराज नेपाल	भद्रवास
४३३	महेश सापकोटा	कपिलवस्तु
४३४	पोलक्ष्या खनाल	कपिलवस्तु
४३५	श्री महेन्द्र श्रेष्ठ	आलापोट
४३६	प्रल्हाद बस्नेत	आलापोट
४३७	महेश्वर श्रेष्ठ	आलापोट
४३८	हरिबोल दुंगाना	भद्रवास-३
४३९	दामोदरप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास-३
४४०	शिवहरि घिमिरे	भद्रवास-३
४४१	शिवओम पुडासैनी	भद्रवास-३
४४२	विनोदकुमार पुडासैनी	भद्रवास-३

अद्वात्जली/समवेदना

काठमाडौं जिल्ला, कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका वडा नं. ३ निवासी दामोदर पौड्यालकी धर्मपत्नी, कागेश्वरी मनोहरा रेडक्रस उपशाखाका सभापति वासुदेव, दिवाकर पौड्याल, लक्ष्मी, बिनु, सरलाकी ममतामयी आमा भवानी पौड्यालको ७७ वर्षको उमेरमा मिति २०८० साल फागुन १५ गते मंगलबारका दिन बिहान द:३० बजे असामियक एवम् दुःखद् निधनले रेडक्रस परिवार मर्माहित भएको छ । यस दुःखद घटीमा शोकसन्तप्त परिवारजनप्रति हार्दिक समवेदना व्यक्त गर्दछौं । साथै सबै परिवारजनप्रति हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दछौं ।

कागेश्वरी रेडक्रस परिवार

क्र.सं.	नाम, थर	टेलिफोन/मोबाइल नं.
१	रीता फुयाल चापागाई	९८४९६५८९०७
२	शंकर पौड्याल	
३	अमृत थापा	९८४९३९२६३३
४	शिवराम बस्नेत	९८४९२७७५५३
५	अमरचन्द्र बोहरा	
६	दीक्षा पुडासैनी	९८६९४९६९६४
७	रामशरण रायमाझी	९८४९८३९५७६
८	सुदर्शन चापागाई	९८४९३७००३५
९	दीपक के.सी.	९८४९३८९५९९
१०	लक्ष्मीप्रसाद कुइँकेल	

भावपूर्ण अद्वात्जली

यस संस्थाका अध्यक्ष वासुदेव पौड्यालज्यूकी ममतामयी माताको २०८० साल फागुन १५ गते मंगलबारका दिन बिहान द:३० बजे असामियक एवम् दुःखद् निधन भएकोमा उहाको दिवङ्गत आत्माको चिरशान्तिको कामना गर्दै शोकसन्तप्त परिवार जनप्रति ईश्वरले धैर्यधारण गर्ने शक्ति प्रदान गरुन् भन्दै यस विवेकशील बहुउद्देश्यीय

सहकारी संस्थाका सम्पूर्ण सदस्यहरूका तर्फबाट उहाँप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली र सम्पूर्ण परिवारप्रति हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दछौं ।

विवेकशील बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.

भद्रवास-३, काठमाडौँ

श्रद्धाञ्जली

काठमाडौँ जिल्ला, कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका ३ नं. वडा भद्रवास निवासी दामोदर पौड्यालकी श्रीमती, वासुदेव पौड्याल दिवाकर पौड्यालकी माता भवानी पौड्यालको ७७ वर्षको उमेरमा मिति २०८०/११/१५ गतेका दिन भएको असामयिक निधनप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै उहाँको परिवारजनमा गहिरो समवेदना प्रकट गर्दछौं ।

सुनकुमार नगरकोटी

अध्यक्ष

नेकपा (एमाले), कागेश्वरी मनोहरा-३ वडा कमिटी परिवार

क्र.सं.	नाम, थर	टेलिफोन/मोबाइल नं.
१	रामेश्वर फुयाल	९८५१००८९०८
२	हरिहर पुडासैनी	९८४९९६९८३६
३	राधाकृष्ण थापा	९८६०९४८९३४
४	मोहनकुमार पुडासैनी	९८४९५२९७०३
५	श्रीराम कालिका	९८४९६५५२९०
६	ध्रुवप्रसाद कुइँकेल	९८५१०५९५५९
७	रामशरण ढुंगाना	
८	राममणि पुडासैनी	
९	श्रीराम डोटेल	
१०	दिवाकर पुडासैनी	
११	मणिराम पुडासैनी	

१२	रामबहादुर नगरकोटी	
१३	कान्छा नगरकोटी	
१४	हरिकृष्ण नगरकोटी	
१५	द्वारिका श्रेष्ठ, वडाध्यक्ष गोनपा-१	९८५१०९५६००
१६	केशवप्रसाद सिम्खडा, वडा सदस्य	९८६०६५९७७४
१७	लवप्रसाद सिम्खडा	९८४९९७६६४१
१८	गौतम खनाल	९८४९४०७९८०

हार्दिक श्रद्धाङ्गली

काठमाडौं जिल्ला, कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका वडा नं. ३ निवासी दामोदर पौड्यालकी धर्मपत्नी, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी कागेश्वरी मनोहरा शाखाका अध्यक्ष वासुदेव पौड्याल, दिवाकर पौड्यालकी ममतामयी आमा भवानी पौड्यालको ७७ वर्षको उमेरमा मिति २०८० साल फागुन १५ गते मंगलबारका दिन बिहान द:३० बजे असामयिक एवम् दुःखद् निधन भएकाले उहाँप्रति हार्दिक श्रद्धाङ्गली प्रकट गर्दै शोकसन्तप्त परिवारजनमा धैर्यधारणको कामनासहित गहिरो समवेदना व्यक्त गर्दछौं ।

क्र.सं.	नाम, थर	टेलिफोन/मोबाइल नं.
१	क. भरतप्रसाद फुयाल	९८४९६५८९०७
२	क. रुद्रप्रसाद चापागाई	
३	क. जानकी ऐरी	
४	क. लेखराज पौड्याल	
५	क. गोकर्णमणि पुडासैनी	
६	क. राजन थापा	
७	क. सूर्यनाथ अधिकारी	
८	क. केशवप्रसाद पुडासैनी	

भावपूर्ण अद्भुतजली

आत्मीय मित्र वासुदेव पौड्याल, दिवाकर पौड्याल, लक्ष्मी पौड्याललगायत नानीहरूकी ममतामयी माताश्री भवानी पौड्यालको असामयिक देहावसानले परिवारमा पर्न गएको यो पीडादायी घडीमा सम्पूर्ण परिवारजनमा श्रीपशुपतिनाथले धैर्यधारण गर्ने शक्ति प्रदान गर्नु । बुबा दामोदर पौड्याललगायत सबै परिवारप्रति हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दछु ।

अनन्तराम ढकाल
प्रिन्सिपल
अल्पाइन एकेडेमी

भावपूर्ण अद्भुतजली

शहीद आदर्श क्याम्पस, कागेश्वरी मनोहरा न.पा. भद्रवास, काठमाडौं, क्याम्पस सञ्चालक समितिका पूर्वसदस्य वासुदेव पौड्यालकी ममतामयी माता भवानी पौड्यालको ७७ वर्षको उमेरमा भएको असामयिक निधनले क्याम्पस परिवार मर्माहत भएको छ । यस दुःखद घडीमा मृतआत्माको चिरशान्तिको कामना गर्दै शोकसन्तप्त परिवारजनप्रति धैर्यधारण गर्ने शक्ति मिलोस् भन्दै हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दछौं ।

शहीद आदर्श क्याम्पस परिवार

क्र.सं.	नाम, थर	पद
१	रामशरण ढुङ्गाना	सञ्चालक समिति अध्यक्ष
२	विष्णुप्रसाद फुयाल	क्याम्पस प्रमुख
३	केवल पण्डित	स. क्याम्पस प्रमुख
४	रामणि पुडासैनी	सदस्य, क्याम्पस व्यवस्थापन समिति
५	भीमसेन कुइँकेल	शिक्षक
६	विश्वनाथ पोखरेल	शिक्षक
७	वासु कार्की	शिक्षक
८	पुष्पराज अधिकारी	शिक्षक

९	अलका शर्मा	शिक्षक
१०	संगीता लुइँटेल	शिक्षक
११	विद्या सावद	शिक्षक
१२	विनिता थापा	शिक्षक
१३	प्रकाशराज बराल	शिक्षक
१४	श्रीधर पुडासैनी	शिक्षक
१५	पुरुषोत्तम खड्का	शिक्षक
१६	सविता घिमिरे	शिक्षक
१७	गीता थापा खड्का	शिक्षक
१८	शिवबहादुर बस्नेत	शिक्षक
१९	मैना पुडासैनी	शिक्षक

समाज कल्याणकारी गुठी

भद्रवास

स्व. भवानी पौड्यालप्रति श्रद्धाञ्जली । दुःखको यस घडीमा सम्पूर्ण परिवारलाई श्री पशुपतिनाथले धैर्य धारण गर्ने शक्ति प्रदान गरुन ।

लवराज पौड्याल

अध्यक्ष तथा सदस्यहरू

नं.	नाम, थर	ठेगाना
१	दामोदरप्रसाद पौड्याल	भद्रवास
२	विश्वनाथ भण्डारी	भद्रवास
३	रामकृष्ण भण्डारी	भद्रवास
४	बलराम भण्डारी	भद्रवास
५	राजेन्द्रकुमार ढकाल	भद्रवास
६	रविन्द्र ढकाल	भद्रवास
७	हरिप्रसाद ढकाल	भद्रवास
८	मधुसूदन ढकाल	भद्रवास
९	अकित ढकाल	भद्रवास

१०	कृष्णहरि ढकाल	भद्रवास
११	दिपेन्द्र ढकाल	भद्रवास
१२	मेदिनीप्रसाद ढकाल	भद्रवास
१३	डोलनाथ ढकाल	भद्रवास
१४	सुरेन्द्र ढकाल	भद्रवास
१५	पिताम्बरप्रसाद ढकाल	भद्रवास
१६	विनोद ढकाल	भद्रवास
१७	विवेकराज कालिका	भद्रवास
१८	उमेशप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास
१९	राजाराम पुडासैनी	भद्रवास

२०	भरतप्रसाद पुडासैनी	भद्रवास
२१	प्रकाश पुडासैनी	भद्रवास
२२	लक्ष्मण पुडासैनी	भद्रवास
२३	गोविन्दप्रसाद कुइँकेल	भद्रवास
२४	रामहरि कुइँकेल	भद्रवास
२५	हरिहरप्रसाद कुइँकेल	भद्रवास
२६	प्रज्वल कुइँकेल	भद्रवास
२७	धुवप्रसाद कुइँकेल	भद्रवास
२८	रमेशप्रसाद कुइँकेल	भद्रवास
२९	उत्तमप्रसाद कुइँकेल	भद्रवास
३०	प्रल्हादप्रसाद कुइँकेल	भद्रवास

३१	प्रदिपप्रसाद कुइँकेल	भद्रवास
३२	प्रदिप पुडासैनी	भद्रवास
३३	मनोज पुडासैनी	भद्रवास
३४	कैलाश पुडासैनी	भद्रवास
३५	केशवप्रसाद सापकोटा	भद्रवास
३६	रामचन्द्र सापकोटा	भद्रवास
३७	गंगादेवी सापकोटा	भद्रवास
३८	शत्रुघ्न पुडासैनी	भद्रवास
३९	मधुराम कुइँकेल	भद्रवास
४०	नवराज सापकोटा	भद्रवास

चिरशान्तिको कामना

भद्रवास स्वास्थ्य चौकी, सञ्चालन एवं व्यवस्थापन समितिका पूर्व उपाध्यक्ष एवं नेपाल रेडक्रस सोसाइटी कागेश्वरी मनोहरा शाखाका सभापति वासुदेव पौड्यालकी ममतामयी माताको ७७ वर्षको उमेरमा असामयिक निधन भएको यस विपत्तिको पीडादायी अवस्था देखदा हामी मर्माहित बनेका छौं । ममतामयी आमाको आत्माको चिरशान्तिको कामना गर्दछौं । शोकाकुल परिवारजनमा धैर्यधारण गर्न ईश्वरले शक्ति प्रदान गर्नु भनी गहिरो समवेदना प्रकट गर्दछौं ।

भद्रवास स्वास्थ्य चौकी कार्मचारी परिवार

क्र.सं.	नाम, थर	टेलिफोन/मोबाइल नं.
१	दिलीप कोइराला	९८४३५३५३२९
२	लक्ष्मी पुडासैनी	९८४०९२८८८
३	कमलबहादुर रावल	९८०२३५२८५५
४	विनिता ढकाल	९८६९२३९७०३
५	प्रमिला महरा	९८४९३६२५६९
६	विमला घिमिरे	९८४९८४५८

५) पातारी बचत तथा क्रांति राहकारी संस्था है।
कागोठवरी मनोहरा न.पा - ३
मधुवास - काठगाँव

आदपूर्ण शहदोजनी

यह संस्था को सदस्य एवं संस्था का सदस्य आदर्णीय गार, वा
श्री कामोद्धर पांडियाल ज्यू की धर्मपत्नी, एवं स्थाका पूर्व संलग्न हुए
र संस्था का सदस्य डॉ वासदेव पांडियाल, दिवाकर पांडियाल,
एवं सम्पूर्ण चरपिवारका राहेर्यज्यहरुकी ममतामयी आमा
की मवानी पांडियालज्यू की योह मिति १०८० साल पांगन ७५
गते अंगलवरणा दिन विहान ८.३० वजे तिथे भरणीमा हार्दि -
सम्पूर्ण-चौतारी साकोट परिवार इत्यत्र भरणी है। उनको हिंदा,
आत्माको चिरशान्तिको कामता गाहै उहांको आमाकमा शोकाकृत
हन भरणी गाहै तथा नगाशत सम्पूर्ण परिवार जनहुमा इवरहै
दृष्टि धारणे गाहै शाकि प्रदान गरुन भर्दै उहां प्रति सम्पूर्ण संस्था
परिवारका तर्फाट हादिष्ठ क्षम्या जल्ली र यहै परिवार जनमा
हार्दिक सम्बोदन प्रवृद्ध गर्दै है।

चौतारी बचत तथा अनु राहकारी सं.ल.
परिवार - मधुवास -

आदपूर्ण कामा बिनारु मान्दो बिनारु की ५००० प्र० प्रिया अपेक्षा
सम्पूर्णकी एवं प्रतिष्ठान अवलोकन बाटु पाइल एवं दिवाली दोस्रो
ममतामयी आमा, वासदेव पांडियालको आदामयी नियमी वापीलाई उल्लेख
तत्पररहो है। अब उल्लेख वर्षीय, सूत आदामयी, चूरु राजालाई कान्दा
वाहै बाँकी सम्बोदन पानीमा दाको एवं गाहै तमनेह, उन्हीं गर्वहु

२८१०३६५२९ परमुराम पारखल,

आदामी की दी संग्रहालय उद्दीपन

२८१०३६०६७ देख केवा पाठ्य -

માર્ગદર્શિકા સંપૂર્ણ જાળા

Date _____
Page _____

કાંગફુલી મનહાત્રા નગરપાલિકા વડી નં. ૩ અધ્યવાય
ન્યૂગાંગી રોડના જિલ્લા અધ્યક્ષાલીની દોષાદર પૂર્ણયાત્રા
કા પણી તથા આદ્યાત્મિય મિત્ર વ્યાપ્ત પાછયાત્રા,
જેણી બદ્ધપણે, ખાડ દિવ્યોકૃતું પાછયાત્રા કા
મામતામણી માતા વ્યાપ્તાની પૂર્ણયાત્રા રૂ. ૨૦૨૦ રૂ.
સ્થાન પાછયાત્રા ૧૫ ગત વર્ષની દ્વારા ૨૬ હજાની
અધ્યક્ષાલી હોમ અમારા વ્યાપ્તાની ઘણી ઘણી
૭:૨૦૮૦૬૨૬૪૩૦ આસ્પૂર્ણી આદ્યમાટી ચર્ચ
શાન્તિની કૃત્યાલ્ય રાં વાંચું કૃત્યાંજલિ
અધ્યક્ષા ગાડે, વાંચ સ્વીકૃતપણ પરીક્ષાર્જણમાં
અસર્વદાન પ્રાર્થ ગાડેદ્દાં।

~~દ્વારાનુભૂતિ~~
~~દ્વારાનુભૂતિ~~

તથા
સમૃદ્ધ પુરાણી પરીક્ષા
કોંપા વડી નં. ૬.
ચાંદિલા, રિયલ

મહાંડાલ મેરું કચત રથા ગાંધી સહકારે સુલ્લા લેણીની મિલ્યાએ સહેલું
રથા સુંબાલંડ સમિલિઓ રથાથી અવાની દ્વષાડી પોડેલંકી મ્રમતામણી
શાદુ - આગ્રા અવાની પોડેલંકી અયામાયિચ કુ: જિદ ચિદ્ધ નાતે
આવ રૂણી શહ્રાંજાલી જયાલ ગેંદી, કૌડી-સુપર્સ પરીક્ષાર્જણમાં
ગાંધીશ સુપર્સેના જયાલ ગાંધીશા)

- મહાંડાલ મેરું કચત રથા ગાંધી સહકારે) પરીક્ષાએ
- મહેશ્વર દ્વારા ગાંધી
- સાડોણ-ચાંદિલા દ્વારા
- ઉછ્વાસ દ્વારા
- પ્રકાશ દાદાલ દ્વારા

आठवीं अधिकारी द्वासुदेव पौड़याल तथा हिंकार पौड़याल (सद्रबास) की ममतामध्ये माता भवानी पौड़यालको असामियनि निधनप्रति भव्यपूर्ण छद्मजली एवं श्लेष सन्तप्त परिवारजन्मप्रति गठितो सम्बोदना प्रकट गई।

— २०८०/९९/२३ —

१. रमेश्वर फुयाल - नेहापा(सम्मले) पोलिटिक्युरो सदस्य
२. कृष्ण शाई - " " " " ~~१००२३३~~
३. सत्यित न्योपाने - " " केन्द्रीय कमिटी सदस्य ~~१००२३३~~
४. उद्घव भण्डारी - " " खेलाकमिटी सदस्य ~~१००२३३~~
५. नृ१३७८ द्वाल - SC ८९८३ C ६२२
६. गुजाराट अपाळ - SC ९०६२८१०
७. नृ१८८५ द्वाल राज्योन्नामा SC ९०८८८६९

भावपूर्ण शहान्जली

समाता रमेश्वर पौडल (पुर्चलित नाम भवती पौडल पुती म अच्युत कुला अधिकारी) र मैरी पुरिवार को शुक्रवार दिनको शहान्जली अपील जाइए। मात्राका दुख आमर आमा फूरमात्मामा मिलौदू मोदा आते होइ। परिवार झनभा धैर्य द्वारा दुकु पक्के शाहि भगवासे छदानु गुडाई। अन्यमा मैलेपनी आमाको मोहनभाला लाग। उत्तेजना दुरुष पुराणी पावाचाणी दुन साक्षात् प्रातः गर्कोमा आपुलाई भाँयत दोनको हु।

श्री उद्घव तंतु चतुर

अद्युत शहान्जली

२०८०/९९/२३

**२०८१ कार्तिक ३ गते स्व. भवानी पौड़्याल समृद्धि प्रतिष्ठानद्वारा
आयोजित रक्तदान कार्यक्रममा सहभागी रक्तदाताहरु**

No.	Name	Blood
1	Diwakar Prasad Paudyal	B+
2	Laxmi Prasad Kuikel	B+
3	Basudev Poudel	B+
4	Bhawani Dawadi	B+
5	Sanjay Nagarkoti	B+
6	Suraj Nagarkoti	B+
7	Sangam Nagarkoti	B+
8	Binu Poudel	B+
9	Sabal Poudyal	O+
10	Sanjay Poudyal	O+
11	Prem Nagarkoti	O+
12	Shreedhar Pokhrel	A+
13	Rabindra Bhandari	A+
14	Sabin Dotel	O+

15	Ram Kumar Shrestha	O+
16	Arjun Dhungana	B+
17	Shiva Sharan Basnet	A+
18	Anuj Pudasaini	B+
19	Nishan Pathak	AB+
20	Jagrit Pd Bhattarai	B+
21	Angita Thapaliya	B+
22	Raj Kumar Thapa	O+
23	Kunjar Mani Bhattarai	B+
24	Anjali Dangaura	B+
25	Subash Pudasaini	O+
26	Ishwor Thapa	A+
27	Ritesh Bhandari	A+
28	Govinda Pudasaini	O+

तस्वीरहरूमा आमा

बुवाको साथमा आमाको कागेश्वरीधाम यात्रा

आमा माझ्तीघरमा दिदीबहिनीका साथ

बुवा तथा आमा नाति/नातिना र सम्बन्धीका साथ

बुवा तथा आमा ज्वाईं तथा छोरीहरूका साथ

जेठानी दिदीहरूका साथ आमा

पुरानो कच्ची लामो घरको आँगनमा आमा

बुवा तथा आमा पूजामा

 नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
 भक्तपुर जिल्ला शाखा
 २०२५
रक्त सञ्चार सेवा
प्रशंसा-पत्र

मानवीय सेवाबाट अधिकारित भई रगत तथा रक्तस्त्रव्य को बढाए मागाई परिपूर्ति गर्नको लागि
 तपाईं श्रील भवानी पौडेल रमात प्रतिष्ठान ज्यूबाट मिति २०२५।१०।०३... गते रक्तदान
 कार्यक्रमको आयोजना गरी २०२५।१०।०३।०३... जना स्वयंसेवी रक्तदाताहरूबाट रक्त सङ्कलन गराई
 रक्तविरामीहरूको लागि अमूल्य सहयोग गर्नु भएकोमा स-धन्यवाद यो प्रशंसा-पत्र प्रदान गरिएको छ ।
 आशा एवं विश्वास छ, मानवीय सेवा कार्यको लागि यहाँको योगदान सदैव रहनेछ ।

धर्म राज कार्की
 मन्त्री
 नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
 भक्तपुर जिल्ला शाखा

बासंट देव पौडेल
 सचिव
 नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
 भक्तपुर जिल्ला शाखा

परशुराम पाउडेल
 सभापति
 नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
 भक्तपुर जिल्ला शाखा

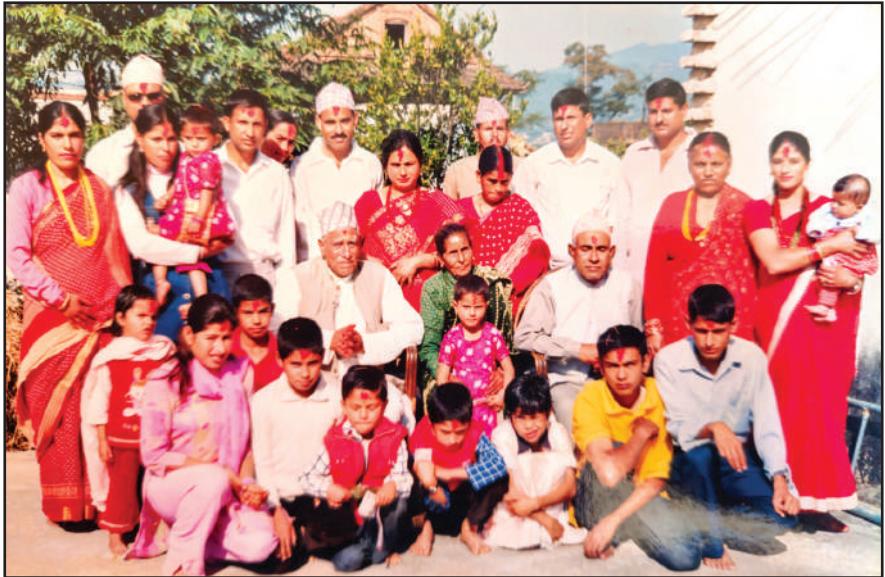
स्व. आमाको स्मृतिमा स्व. भवानी पौड्याल स्मृति प्रतिष्ठानद्वारा आयोजित रक्तदान
कार्यक्रमको प्रशंसा-पत्र

आमा संयुक्त परिवारका साथ

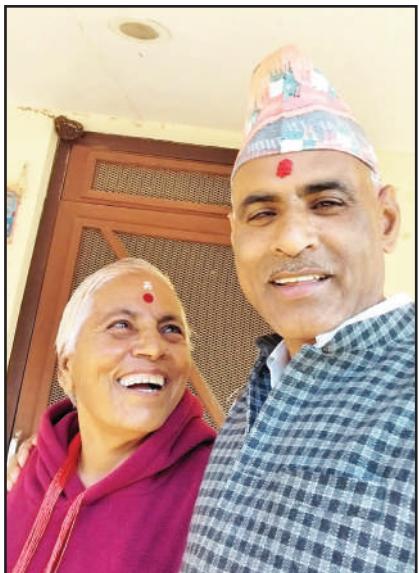
आमा नातिको विवाह कार्यक्रममा परिवारका साथ

आमा तथा संयुक्त परिवार

आमा छोरी सरला र नातिनी साराको
साथमा

आमा जेठा छोराको साथमा

बुवा आमाको अस्ट्रेलिया भ्रमणको एक दृश्य

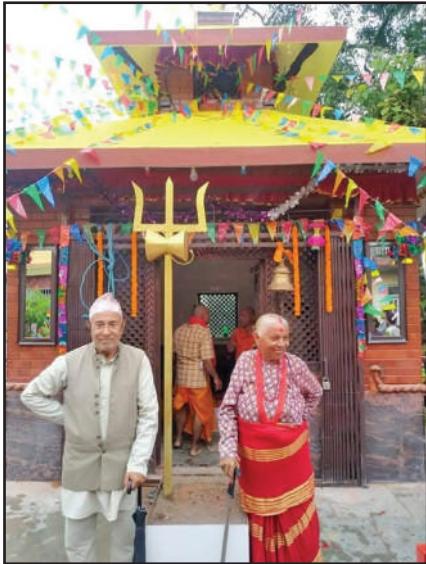
बुवा आमा अस्ट्रेलियाको महासागरमा

आमाका साथ बुवा

आमा सम्मिनीका साथमा

जग्रेश्वर मन्दिरमा बुवाआमा

आमा छिमेकी दिदीबहिनीका साथमा

आमा घरमा फागु पूर्णिमा मनाउँदै

आमा भाइ पूर्णप्रसाद आचार्य र बहिनी सुशीलाका साथ

आमा माझ्तीको सप्ताह कार्यक्रममा

आमा छोरी र बहिनीका साथमा

आमा समिधनीका साथमा

आमा आपने घरअंगाडि कार्यक्रममा

हार्दिक श्रद्धाङ्गली व्यक्त गर्दछौ

स्व. पं. लक्ष्मणप्रसाद पौड्याल १९६७/०२/८ - २०८१/०४/१५

स्व. कर्णकुमारी पौड्याल १९९३-२०५६

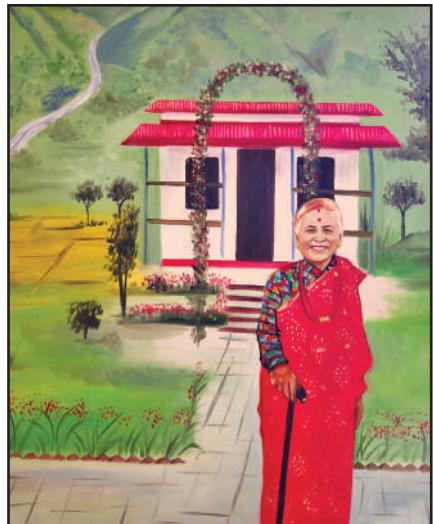
स्व. कमला पौड्याल
२०१९/०६/१०-२०७२/०८/०९

आमा परिवारका साथमा

स्व. आमाको स्मृतिमा सामुदायिक संस्कार
कर्म कक्षमा निर्मित शौच स्नान गृह

आमा बस्ने कुटीको तेल चित्र

છાંદિક શ્રદ્ધાજલી વ્યક્ત ગર્દથ્થો

સ્વ. ગંગાદેવી પૌડ્યાલ ૧૯૯૦ - ૨૦૭૩

સ્વ. નારાયણપ્રસાદ પૌડ્યાલ

૨૦૧૩ - ૨૦૫૬

“અહા નામાલઘનું હુંક”

ઉજાં પરિચાલન વચત તથા ક્રાણ સહકારી સંસ્થા લિ.

મદ્વાન-૬ કાઠડાલાંડી

ના. નં. ૨૦૨૦/૧૧/૧૧

જન્મ
૨૦૦૧૦૧૦

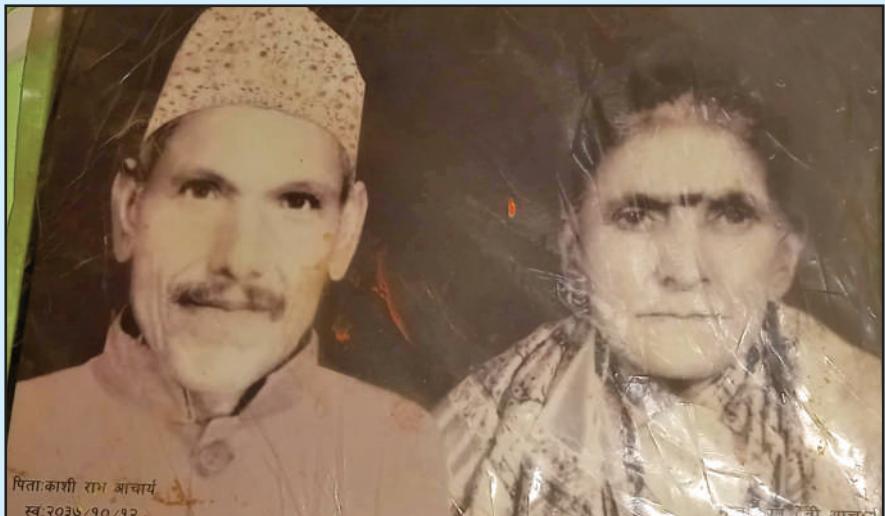
સ્વરૂપોહણ
૨૦૨૦/૧૧/૧૫

ભાવપૂર્ણ શ્રદ્ધાજ્જલી

યસ ઉજાં પરિચાલન વચત તથા ક્રાણ સહકારી સંસ્થા લિ. કો
ખડ્દાસકા સેયર ઘરી સંવસ્ય કાસુ. એવ પીડેલ ર રિનુ પીડેલનો
મસ્તાતમથી માતર ભવાની પૌડેલનો યોગ મિતિ ૨૦૨૦/૧૧/૧૫
ગતેની દિન ૩૦ વર્ષનો ઉમેદમાં ભાગીકો બ્રાહ્માણીક નિષ્ઠન પૂરી
મહિનો સમવેદના પ્રકટ ગઈ ઉહ પુત્ર ભાવપૂર્ણ શ્રદ્ધાજ્જલી અર્પણ
ગર્દાંદી છે। સાથે ઉજાંની સ્વર્ગીય આસ્ત્રાની જીવ સામનાની ગર્દે
શોક સન્તત પરિવારનમાં હાર્દિક સમવેદના પ્રકટ ગર્દાંદી છે।

મસ્તાતી નેપાલ
અભિનાન
તથા

ઉજાં પરિચાલન વચત તથા
ક્રાણ સહકારી સંસ્થા
મનોહરા ન. ના. ૩ મદ્વાન પરિવાર

पिता काशी राम आचार्य
स्व. २०३६/१०/१२

स्व. भवानी पौड्यालका पिता स्व. काशीराम आचार्य र माता स्व. गंगादेवी आचार्य

स्व. भवानी पौड्यालको जन्म घर (गोदावरी न.पा., बडिखेल, ललितपुर)

आमा पूज्य भवानि ! गुक हुनु मै सानन्द बैकुण्ठमा
बर्नोस् नित्य हरिप्रिया सँग भनी गर्छौ सबै प्रार्थना
आशीर्वद दिनोस् यहाँ सबजना त्यो स्नेहको सरभना
रारवी अर्पण गर्दछौं हजुरमा श्रद्धाङ्गली पाउमा ।

जानै पर्दछ जनिमए जति सबै ढिलो कि चाँडो गरी
ब्रह्मा नै पनि जानुपर्दछ हरे संसार यस्तै गरी
चल्ने गर्दछ मोह बनधन सबै तोडेर राख्नै गरी
तरनात् काज किया गरेपछि सबै जानछन् अवश्यै तरी ।

आमाको महिमा बताउनु कहाँ आमा स्वयं विश्व हुन्
आमाले दशमास गर्न घरिदा संसार देख्ने त हुन् ।
कैल्यै बिर्सिँदैन मातृमता हे ! विश्वको सरवल
आमा यी दुई अक्षरै जगतका स्वर्गीय हुन् सम्पद ।

अमा जन्म दियौ तथा गति दियौ शिक्षा र दीक्षा दियौ
तान्दै दूध सुतेर काख बिचमा निरिचन्त हामी भयौ
आषना धर्म र कर्म तत्व सबै नै त्यो काखबाटै दियौ
संस्कारै सवता सिकाउनु हुने आमा स्वयं नै थियौ ।

आमा स्वर्ज समान मात्र नभनी सरमान ठूलो गरौ
आमाकै पदचापमा आधि बढी यो विश्वमा तयै गरौ
यस्मा ईश्वरको कृपा हजुरको आशिष नित्यै मिलोस्
हाँग्री जीवन यो समुज्ज्वल बनोस सद्भाव सर्वत्र होस् ।

प्रा.डा. ऋषिराम पोखरेल